

Finale Yazım Klavuzu ders notlarına aşağıdaki linkten ulaşabilirsiniz.
<https://www.inonu.edu.tr/tr/cms/unsal.deniz>

Hazırlamış olduğum Finale Nota Yazım Klavuzu'ndan herhangi bir maddi kazanç sağlamadan, ders notu şeklinde tüm müzik eğitimcileri ve öğrencileri ile paylaşmaktan mutluluk duyuyorum. Soru ve görüşlerinizi ya da önerilerinizi bana aşağıdaki mail adresimden ulaşarak bildirebilirsiniz.

unsal.deniz@yandex.com

Açıklama: **Finale Yazım Klavuzu** ders notunu bilgisayarınıza **PDF** formatında indiriniz. İndirdiğiniz belgede içindekiler kısmında bulunan başlıkların üzerine tıkladığınızda belgenin ilgili sayfası açılacaktır. Aynı zamanda kitabın sonunda **index** yardımı ile aradığınız konu ile ilgili sayfa numaralarını da görebilirsiniz.

finale

İçindekiler

1	Başlangıç	7
1.1	Launch Window	7
1.1.1	Setup Wizard	8
1.1.2	Default Document	10
1.1.3	Templates	10
1.1.4	Scanning	12
1.1.5	Exercise Wizard	13
1.1.6	Open	17
1.1.7	İmport Musicxml	18
1.2	Learning Center	19
2	Yeni Belge Oluşturma	21
2.1	Yeni Çalışma Sayfası Nasıl Açılır?	21
2.1.1	Yeni Çalışma Sayfası Açma	22
2.1.2	Sayfanın Boyutu Belirleme	23
2.1.3	Çalgı Seçimi	24
2.1.4	Başlık Oluşturma	26
2.1.5	Donanım Parametreleri	26
2.1.6	Çalışma Sayfasını Kaydetme	30
2.1.7	Potrtedeki Ölçü Sayısını Düzenleme	31
3	Nota ve Sus Yazımı	33
3.1	Mouse (Fare) İle Nota Yazımı	33
3.1.1	Eraser (Silgi)	33
3.1.2	Repitch	34
3.1.3	Double Whole Note	34
3.1.4	Notalar	34

3.1.5	Dot (Nokta)	34
3.1.6	Değiştirici İşaretler	35
3.1.7	Up a Half Step	35
3.1.8	Down a Half Step	35
3.1.9	Tie	35
3.1.10	Tuplet	35
3.1.11	Grace Note	36
3.2	Mouse (Fare) İle Sus Yazımı	39
3.2.1	Simple Entry Rest Palette	40
4	Ana Araç Çubuğu	43
4.1	Ana Araç Çubuğu	43
4.1.1	Selection Tool	43
4.1.2	Staf Tool	43
4.1.3	Key Signature Tool	46
4.1.4	Time Signature Tool	47
4.1.5	Clef Tool	48
4.1.6	Measure Tool	49
4.1.7	Simple Entry Tool	52
4.1.8	Speedy Entry Tool	52
4.1.9	HyperScribe Tool	54
4.1.10	Tuplet Tool	55
4.1.11	Smart Shape Tool	57
4.1.12	Articulation Tool	58
4.1.13	Expression Tool	58
4.1.14	Repeat Tool	59
4.1.15	Chord Tool	60
4.1.16	Lyrics Tool	62
4.1.17	Text Tool	63
4.1.18	Resize Tool	64
4.1.19	Page Layout Tool	64
5	Nasıl Yaparım? I	67
5.1	Başlık Değiştirme	67
5.2	Çalgı İsmi Değiştirme	69
5.3	Anahtar Değiştirme	70
5.4	Ölçü Rakamlarını Değiştirme	71
5.5	Ton Değiştirme	71
5.6	Gürlük terimleri	72
5.7	Tempo Değişikliği	73
5.8	Ölçü Çizgisi Değişiklikleri	76
5.9	Tekrar İşareti Ekleme	78

5.10	Dolap Ekleme	79
5.11	Artikülasyon İşaretleri Ekleme	79
5.11.1	<i>Çoklu Artikülasyon Ekleme</i>	81
5.12	Notaları Sağa-Sola Kaydırma	81
5.13	Ölçü Ekleme	82
5.13.1	<i>Araya Ölçü Ekleme</i>	84
5.14	Dizekteki Ölçü Sayısını Düzenleme	87
5.15	Birleşik Notaları Ayırma	89
5.16	Bağ İşareti Ekleme	90
5.17	Üçleme Yapma	91
6	Nasıl Yaparım? II	93
6.1	Tek Dizekte Çift Ses Yazma	93
6.2	Akor Yazma	95
6.3	Dizek Ekleme	96
6.3.1	Dizekleri Parantezle Birleştirme	97
7	Nasıl Yaparım? III	99
7.1	Yazdığımız Notayı Dinleme	99
7.2	PDF Olarak Kaydetme	101
7.3	XML Olarak Kaydetme	102
7.4	MIDI Olarak Kaydetme	103
7.5	WAV Olarak Kaydetme	104
7.6	EPUB Olarak Kaydetme	105
7.7	Partileri Ayırma	106
7.8	Yazıcıdan Çıktı Alma	107
8	Nasıl Yaparım? IV	109
8.1	Resim Dosyası Olarak Kaydetme	109
8.2	Ölçü Numaralarını Özelleştirme	113
	Index	117

Launch Window

Setup Wizard
Default Document
Templates
Scanning
Exercise Wizard
Open
Import Musicxml

Learning Center

Launch Window

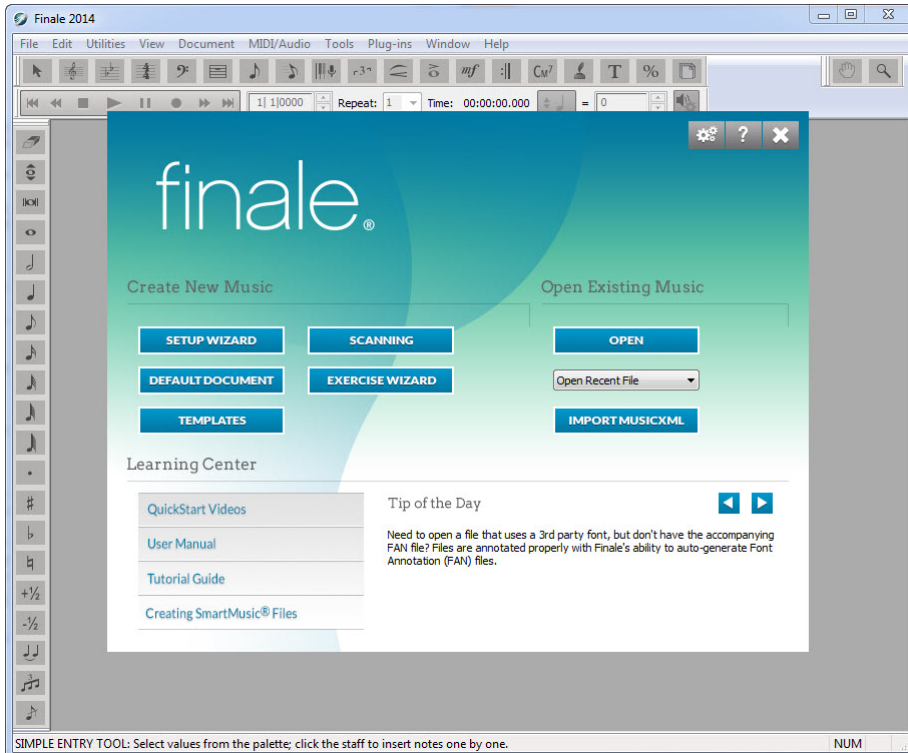
1 — Başlangıç

1.1 Launch Window

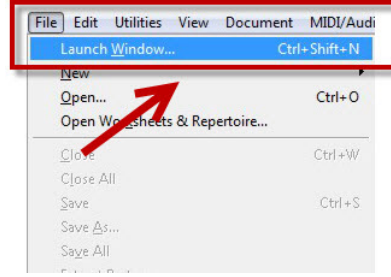
Finale yazılımında yeni bir çalışma sayfası açmak için önce yazılımın yanda gösterilen simgesine çift tıklayarak yazılımı açıyoruz.

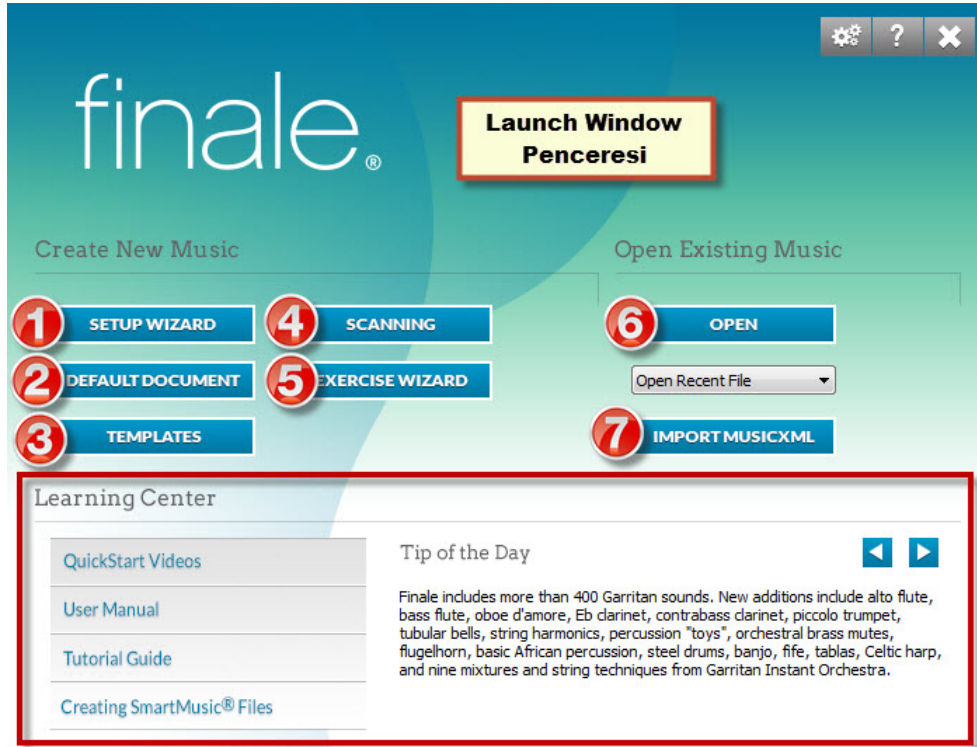
Yazılım ilk açıldığında ön tanımlı olarak aşağıdaki resimde gösterilen *Launch Window* penceresi açılır.

Launch Window penceresi ön tanımlı açılmadığında ya da sonradan açmak istediğinizde **File - Launch Window** yoluyla veya klavyeden **Ctrl + Shift + N** kısayolu ile de açabilirsiniz.

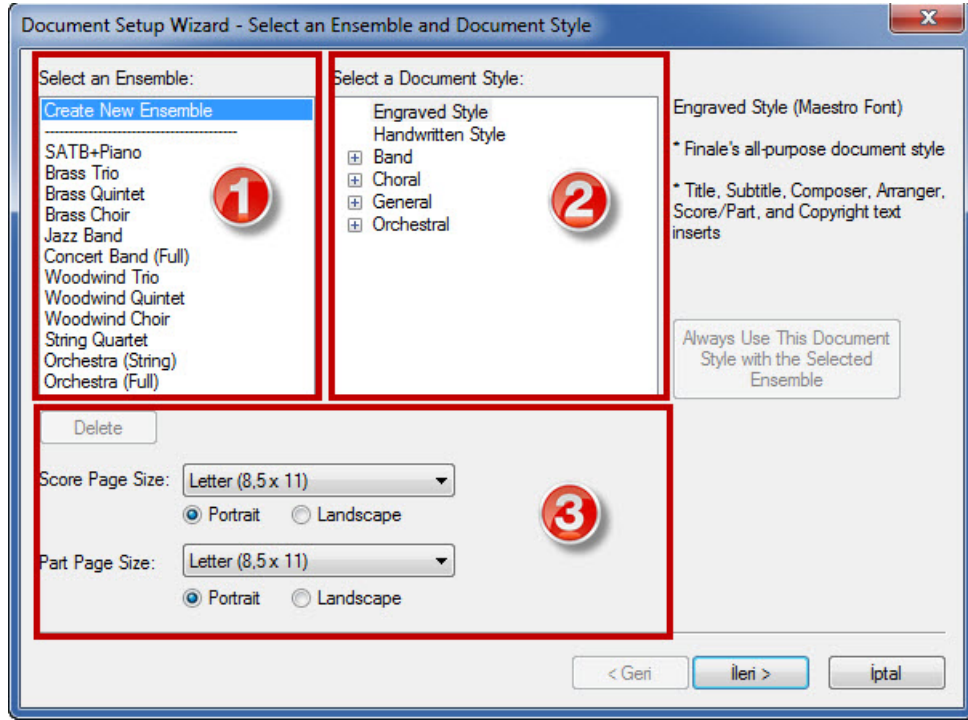
Launch Window penceresinde farklı işlevleri olan yedi tane buton ve bu butonların altında yazılımı nasıl kullanabileceğiniz hakkında ipuçları veren **Learning Center** bölümü bulunmaktadır.

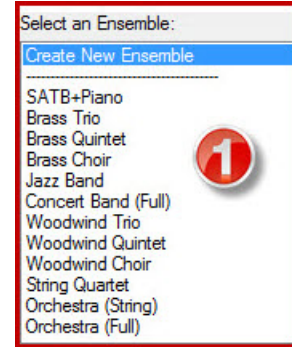
Şimdi kısaca bu butonların işlevlerini görelim.

1.1.1 Setup Wizard

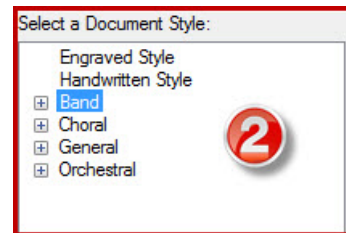
Bu buton yeni bir çalışma sayfası oluştururken yapacağımız bütün seçim ve ayarların yapıldığı bölümdür. **Setup Wizard** butonuna tıkladığımızda üç temel seçim bölümü olan aşağıdaki pencere açılır.

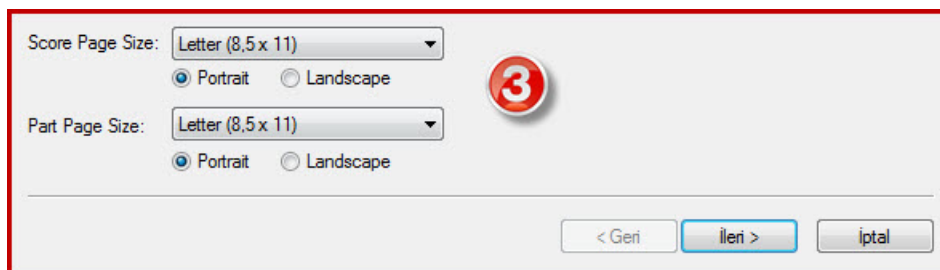
Birinci bölümde bulunan *Select an Ensemble* penceresi, yazılımın ön tanımlı olarak belirlediği çalgı gruplarını içerir. Bu gruplanmış partiyonlardan istediğimizi seçebilir ve istediğimiz şekilde özelleştirebiliriz.

İkinci pencerede ise *Select a Document Style* bölümü bulunmaktadır. Bu bölümde Belge türü ve font seçimi yaparak çalışma sayfanızı özelleştirebilirsiniz.

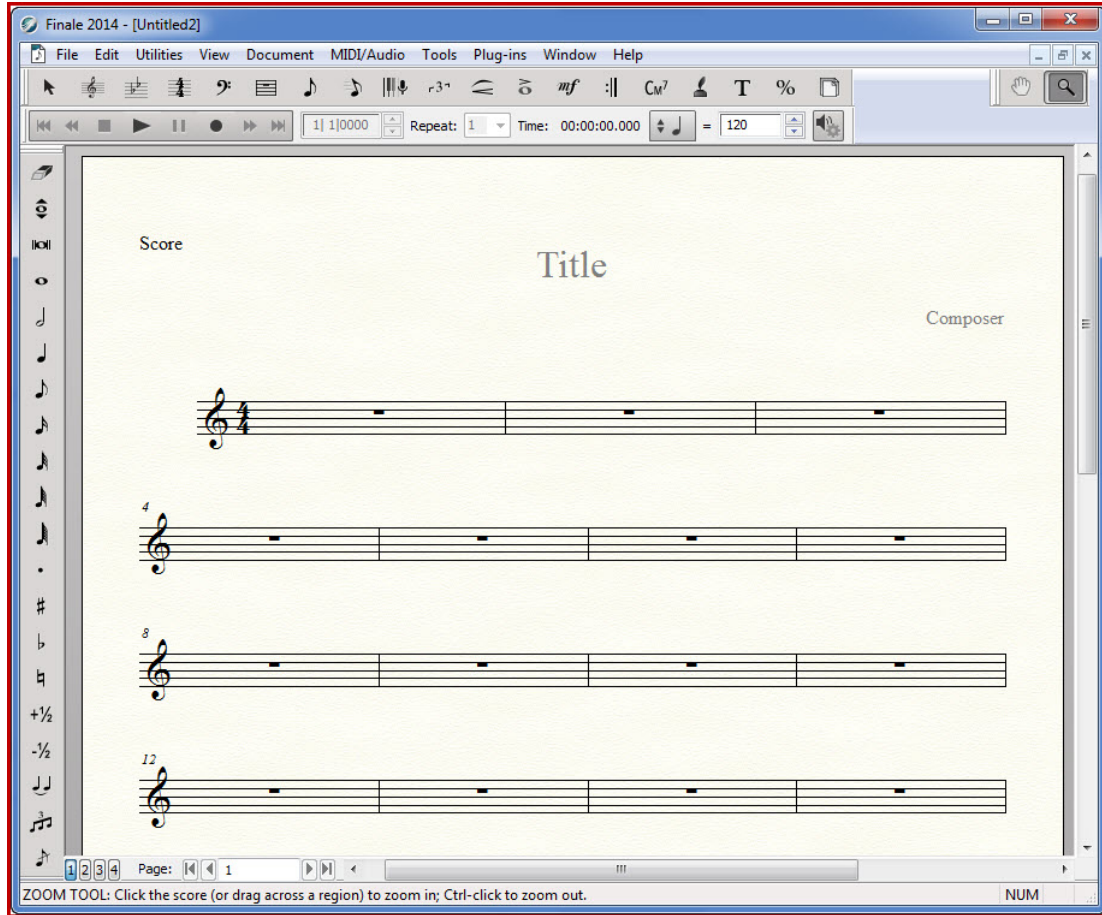
Üçüncü bölümde ise kağıt boyutunu ve yönünü ayarlayabileceğiniz pencere bulunmaktadır.

Score Page Size partitürün sayfa boyutunu, *Part Page Size* herbir partinin sayfa boyutunu ayarlamak için kullanılır. *Portrait* sayfanızın dikey olarak görüntüleneceğini, *Landscape* ise sayfanızın yatay olarak görüntüleneceğini gösterir. Partisyonu ve partileri farklı şekilde seçebilirsiniz.

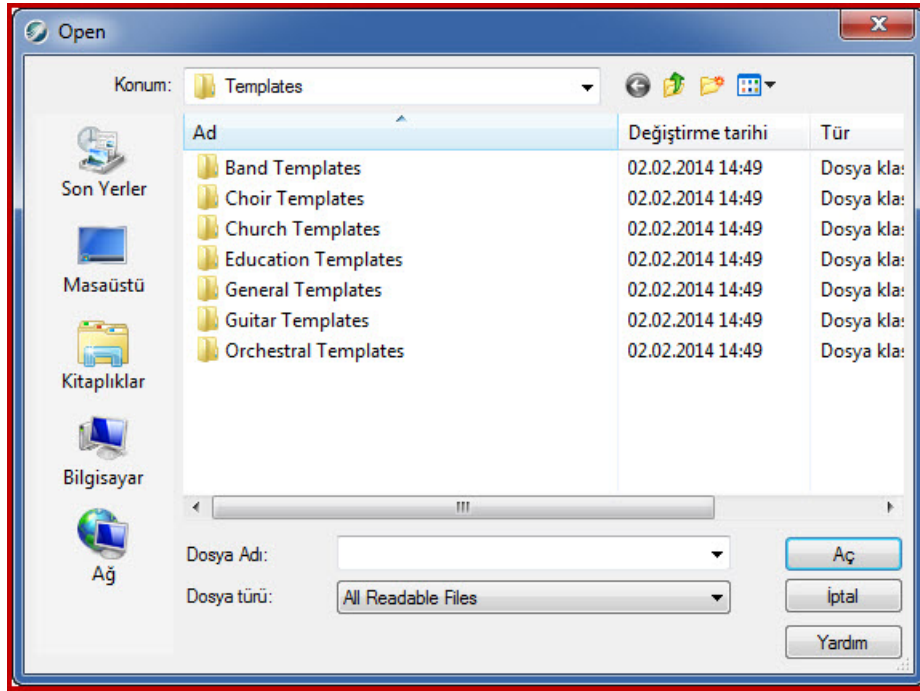
1.1.2 Default Document

Default Document butonuna tıkladığınızda, Yazılımın ön tanımlı olarak belirlediği tek porteli çalışma sayfasını açılır. Açılan sayfada çalışmanıza başlayabilirsiniz.

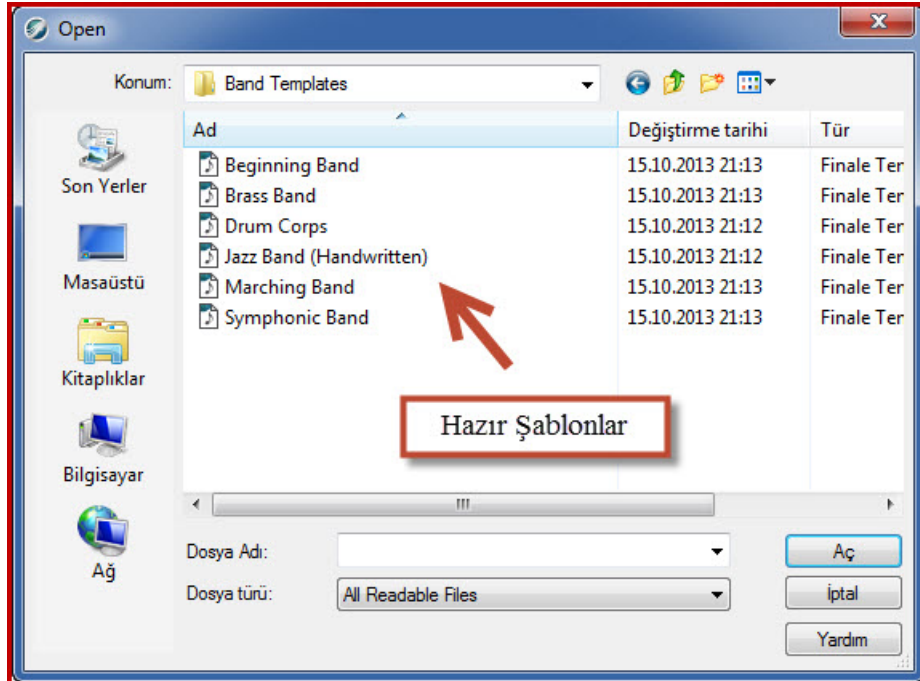

1.1.3 Templates

Templates butonuna tıkladığınızda yazılımın içinde tanımlı olan şablonlardan çalışmanıza uygun olan bir belge seçip çalışmanıza başlayabilirsiniz. Bu butona tıkladığınızda aşağıdaki pencere açılır.

Açılan pencerede sınıflandırılmış olarak görülen dosyaların her birinin içinde hazır şablonlar bulunur. Örneğin **Band Templates** dosyasını seçtiğimizde ekranda aşağıdaki pencere açılır. Buradan şablon olarak hazırlanmış orkestra partitürlerinden birini seçerek çalışmanıza başlayabilirsiniz.

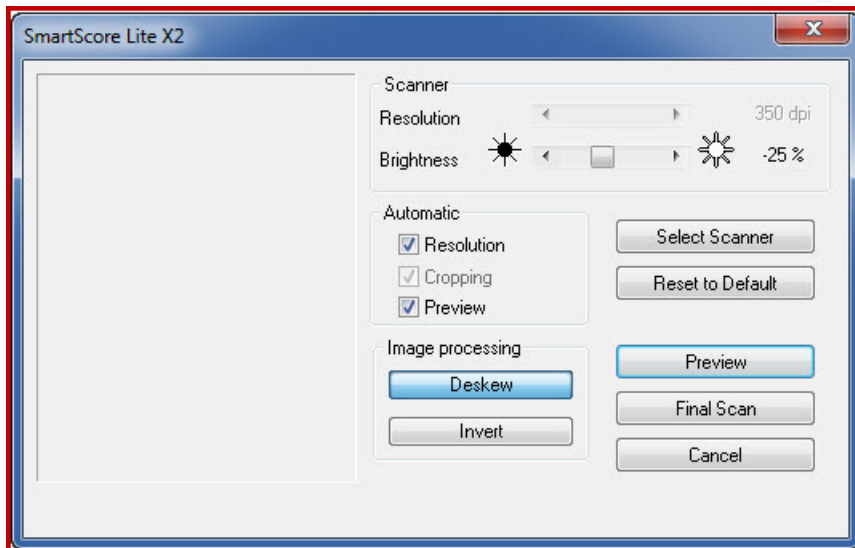
1.1.4 Scanning

Scanning butonu, eğer bilgisayarınıza bağlı bir scanner (tarayıcı) varsa, bu tarayıcı ile belgenizi tarayıp finale yazılımı ile düzenlemenize yardımcı olur. Butona tıkladığınızda ekrana ilk gelen pencere **Smart Score** eklentisinin tanıtım penceresidir. Bu demo eklenti ücretlidir. Bu eklentinin pro sürümünü aşağıdaki linke tıklayarak resmi web sayfasından satın alabilirsiniz.

<http://www.musitek.com/store/SSFInUp.html>

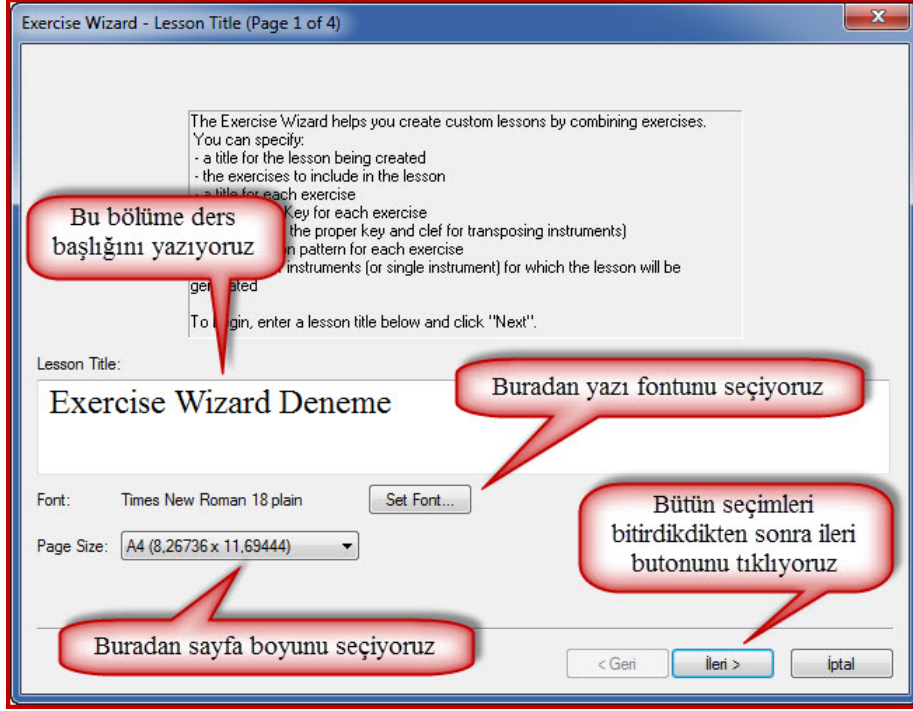

Eğer satın almadan demo sürümü ile devam etmek istiyorsanız **OK** butonuna basarak tarama ayarlarının yapıldığı pencereye geçebilirsiniz. **OK** butonuna tıkladığınızda ekranda aşağıdaki pencere açılır. Bu pencerede bilgisayarınıza bağlı olan tarayıcınızı seçebilir ve çözünürlük ayarlarınızı yapabilirsiniz.

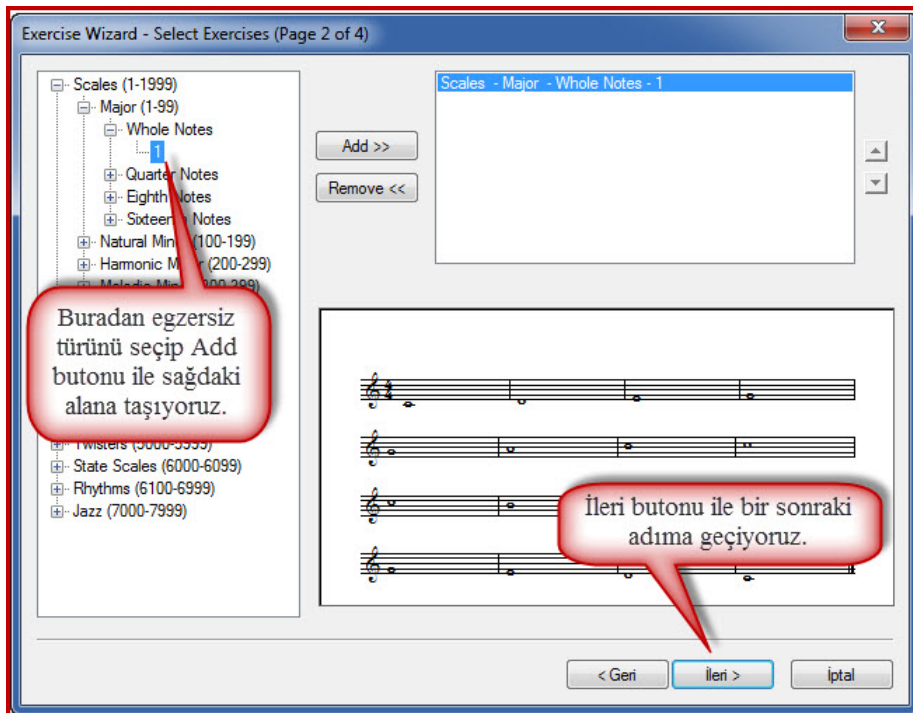

1.1.5 Exercise Wizard

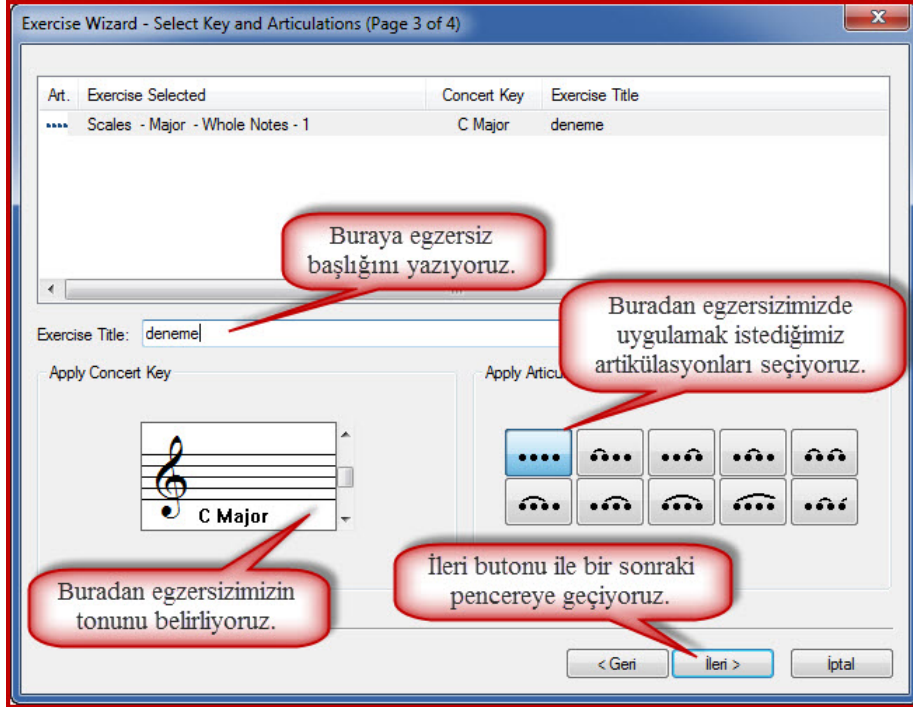
Exercise Wizard butonu, daha çok öğrencilere egzersiz hazırlarken kullanılan bir bölümdür. Hazır egzersiz şablonlarından seçebileceğiniz gibi kendiniz de bir şablon oluşturup kaydedebilirsiniz. Bu butona tıkladığınızda aşağıdaki pencere açılır.

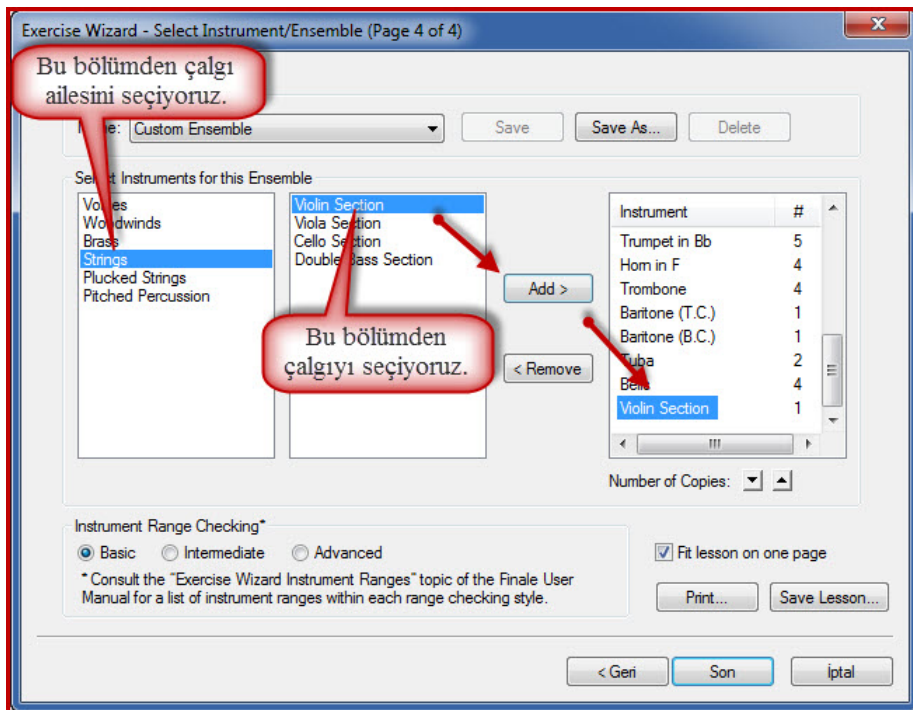
İleri butonuna tıkladıktan sonra aşağıdaki pencere açılır.

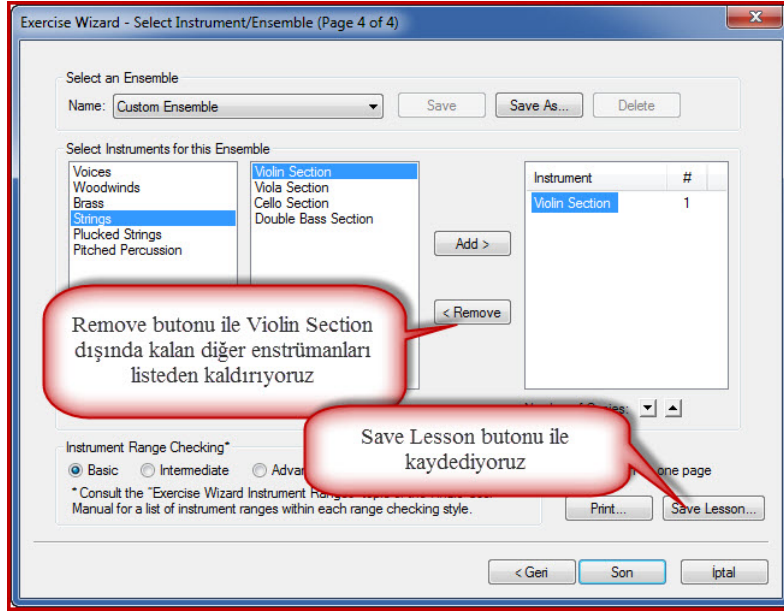

Bu adımdan sonra tekrar ileri butonu ile bir sonraki adıma geçiyoruz.

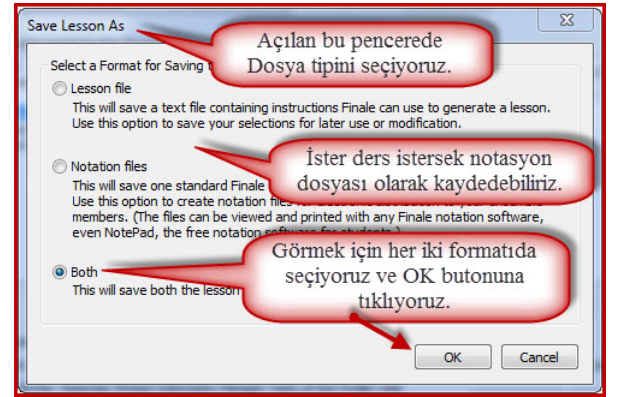

Açılan yeni pencere aşağıdaki gibidir.

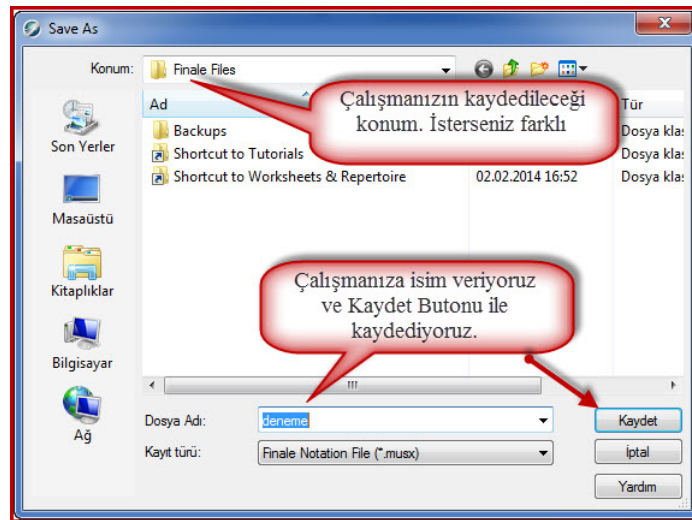

Save Lesson butonuna tıkladığımızda ekranda yandaki pencere açılır.

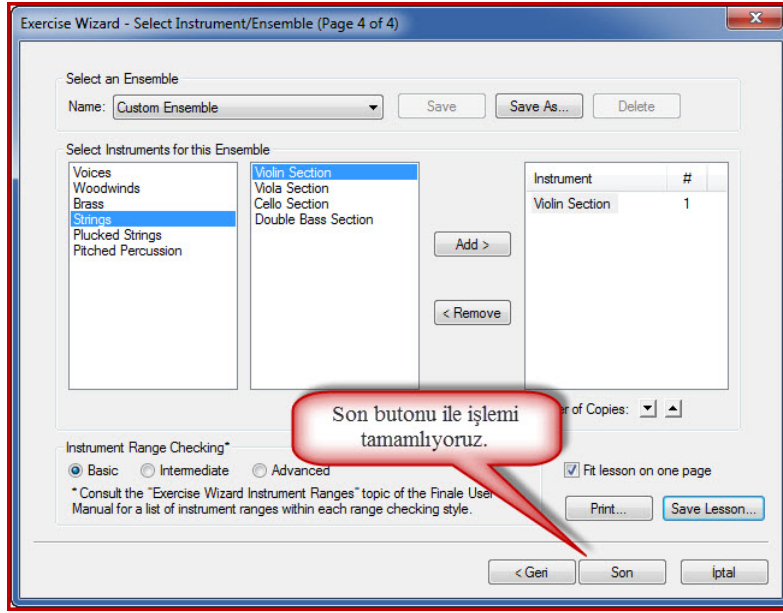

OK butonuna tıkladığımızda açılan pencerede çalışmamızı nereye kaydedeceğimiz belirlenir ve kaydet butonu ile kaydedilir.

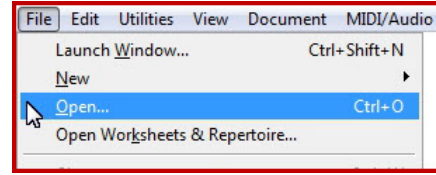

Kaydet butonuna tıkladıktan sonra ekranda ana pencere açık kalır ve *Son* butonu ile

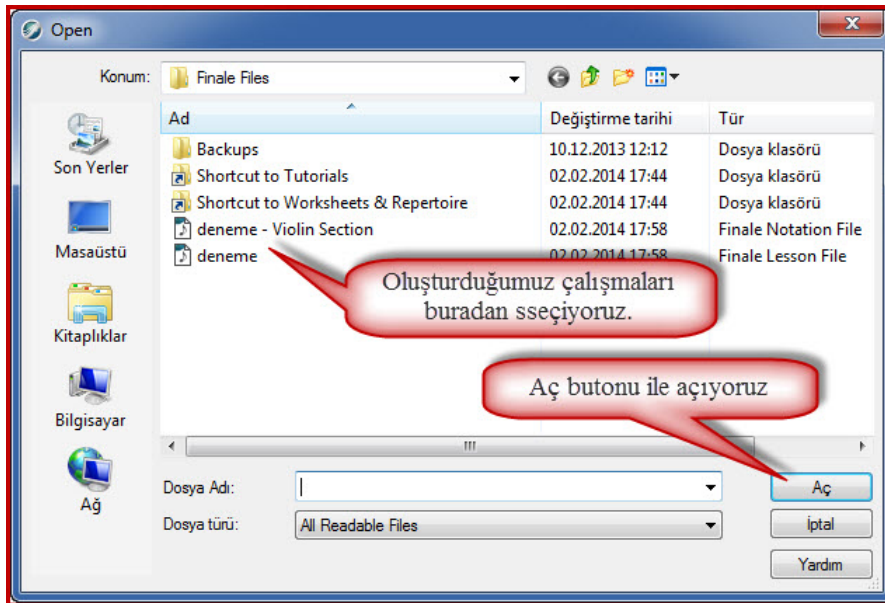
işlem tamamlanır.

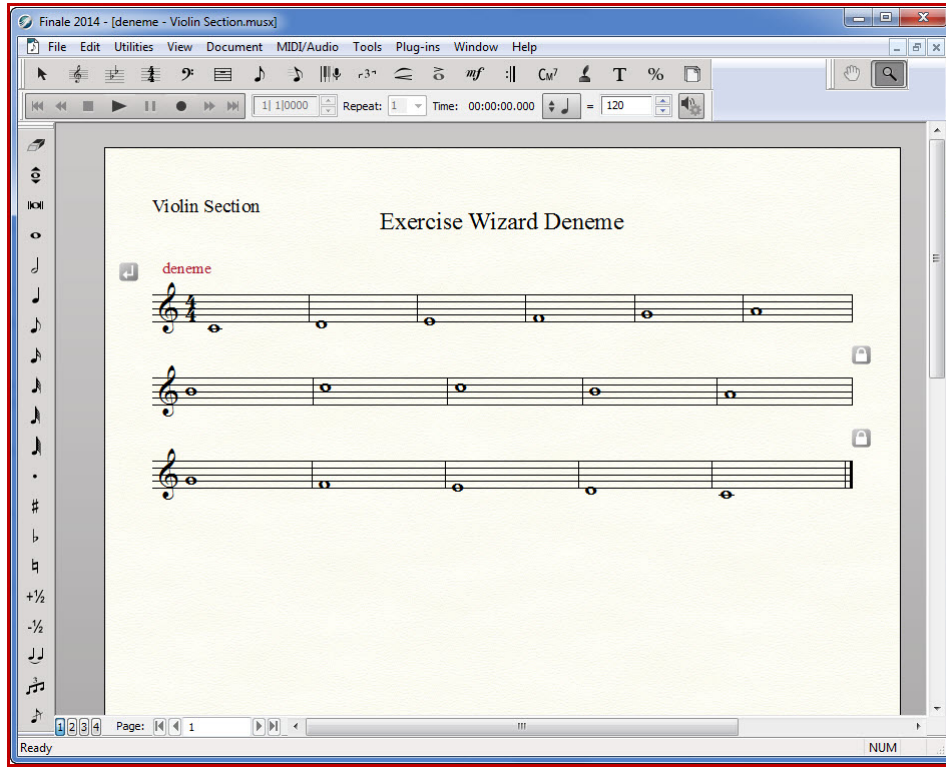
Kaydettiğimiz dosyaya **File - Open** ya da klavyeden **Ctrl + O** kısayolu ile ulaşabilirsiniz.

File - Open ya da klavyeden **Ctrl + O** kısayolu ile açtığımız pencere aşağıdaki gibidir.

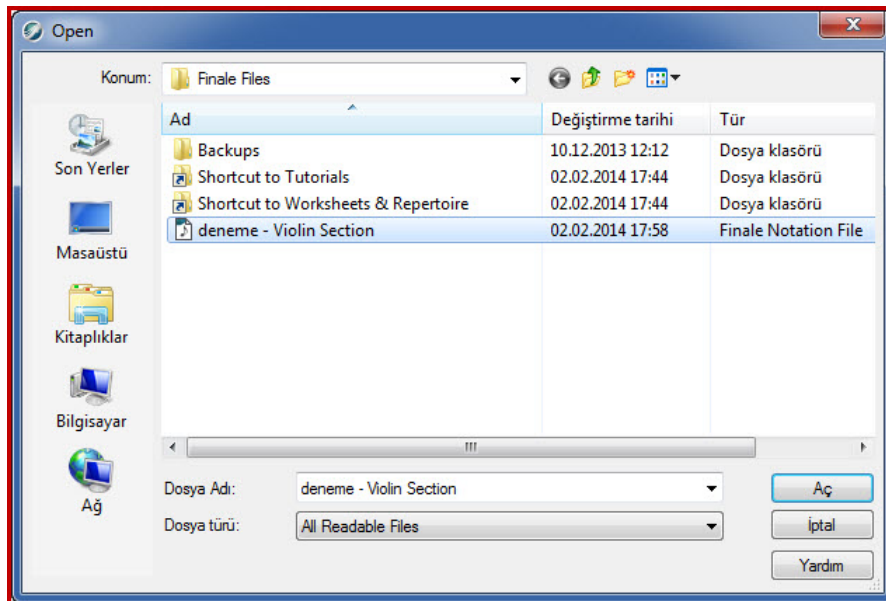

Buradan **deneme - Violin Section** dosyasını seçip **Aç** butonuna tıkladığımızda hazırladığımız belge son hali ile çalışmaya ve düzenlemeye hazır bir şekilde açılır.

1.1.6 Open

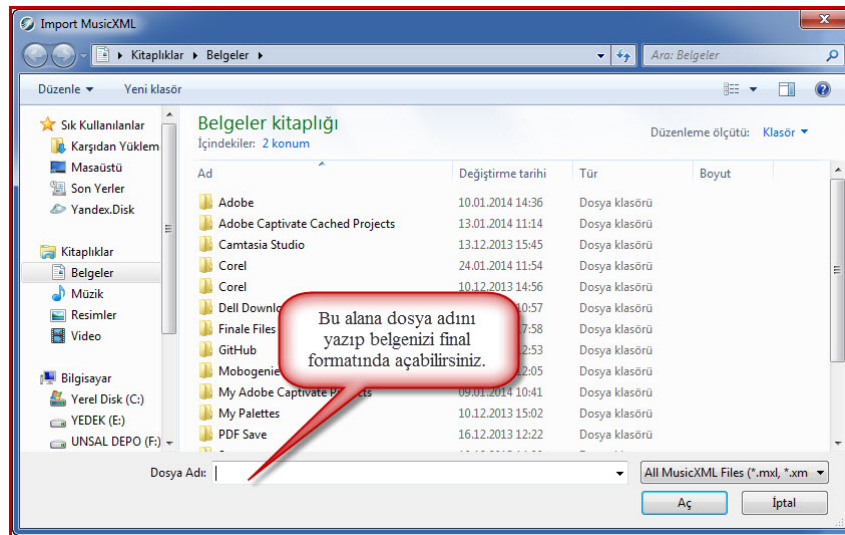
Open butonuna tıkladığınızda ekranda aşağıdaki pencere açılır. Bu pencerede bilgisayarınıza daha önceden kaydettiğiniz çalışmalarınızı açabilir ya da alt menüsünde bulunan **Open Recent File** seçeneği ile son yaptığınız çalışmalara kolay bir şekilde ulaşabilirsiniz.

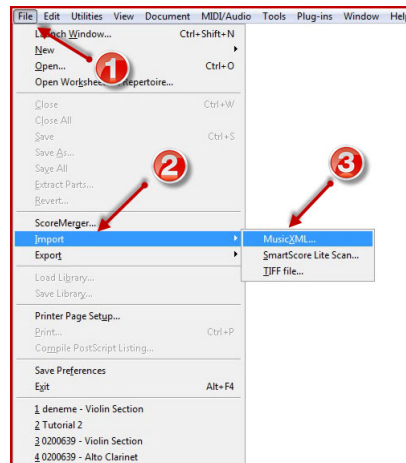
1.1.7 İmport Musicxml

XML (Extensible Markup Language – Genişletilebilir İşaretleme Dili), insanlar ve bilgi işletim sistemleri tarafından kolayca okunabilecek döküman formatıdır. **MusicXML** ise müzik bilgisinin **XML** dilinde yazılmış halidir. Bu format sayesinde farklı nota yazım programları birbirleriyle haberleşebilir. Örneğin Finale ile yazılmış bir nota **MusicXML** formatında kaydedildiğinde bu formatı destekleyen başka bir nota yazım programı tarafından açılabilir. Bazı programlarda **MusicXML** formatı ücretli bir eklenti olarak kurulabilir. Nota yazım programlarının kendi aralarında **MusicXML** dosyalarını import ve export etmelerini, birbirleri ile konuşabilmelerini kendisi de bir **XML** dosyası olan **XSL** (Extensible Style Sheet – Genişletilebilir Nota Stili) çeviricisi sağlamaktadır. Daha ayrıntılı bir bilgi için bu sayfayı ziyaret edebilirsiniz. <http://www.musicxml.com>

Launch Window penceresindeki **İmport Musicxml** butonuna tıkladığımızda ekranda aşağıdaki pencere açılır. Buradan MusicXML formatındaki belgelerinizi **finale** formatında açabilirsiniz.

İmport Musicxml penceresini **File - İmport - MusicXML** yolu ile de açabilirsiniz.

1.2 Learning Center

Launch Window penceresinin alt kısmında bulunan *Learning Center*'ın sol tarafında yazılımın kullanımına yönelik klavuz sayfalar ve sol tarafında ise her açtığınızda yenilenen *Tip of the Day* (günün ipucu) bölümü bulunmaktadır.

Bu penceredeki butonlara tıkladığınızda, bilgisayarınızda ön tanımlı olarak belirlenmiş web tarayıcınız otomatik olarak açılır ve www.finalemusic.com adresine bağlanır. Burada yazılım ile ilgili merak ettiğiniz kullanım klavuzlarına ulaşabilirsiniz. Aynı şekilde *Tip of the Day* bölümündeki sağ-sol ok butonlarını kullanarak yazılımın kullanımına yönelik ipuçlarını görebilirsiniz.

Yeni Çalışma Sayfası Nasıl Açılır?

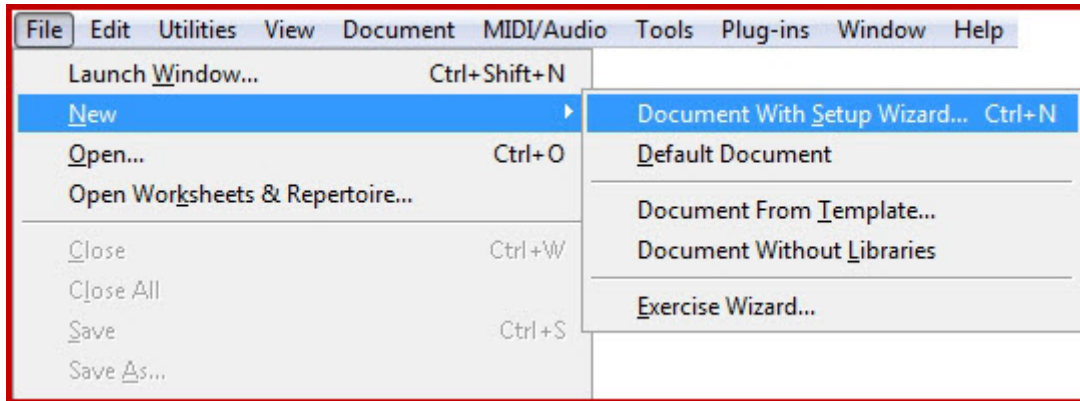
Yeni Çalışma Sayfası Açma
Sayfanın Boyutu Belirleme
Çalgı Seçimi
Başlık Oluşturma
Donanım Parametreleri
Çalışma Sayfasını Kaydetme
Potrteadaki Ölçü Sayısını Düzenleme

Setup Wizard

2 — Yeni Belge Oluşturma

2.1 Yeni Çalışma Sayfası Nasıl Açılır?

Finale nota yazım programında yeni bir çalışma sayfası açmak için iki farklı yol izlenebilir. Birincisi kitabımızın ilk bölümünde anlattığımız *Launch Window* penceresindeki *Setup Wizard* butonunu kullanabilirsiniz. İkincisi ise *File - New* yolunu kullanarak yeni bir çalışma sayfası açabilirsiniz. *File - New* yolunu kullandığınızda ekrana aşağıdaki gibi bir pencere açılır.

Yukarıdaki resimde de görüldüğü gibi *File - New* yolunu izlediğimizde sağ tarafta yeni açılan pencerede aşağıda açıkladığımız seçenekler bulunmaktadır;

- **Document With Setup Wizard... Ctrl+N:** Bu seçenekte yeni çalışma sayfasını; ton, enstruman seçimi, ölçü sayısı, sayfa boyutu gibi kendinize özel hazırlayacağınız bir belge açmak için kullanabilirsiniz.
- **Default Document:** Bu seçenek yazılımın ön tanımlı olarak belirlediği çalışma sayfası açılır.

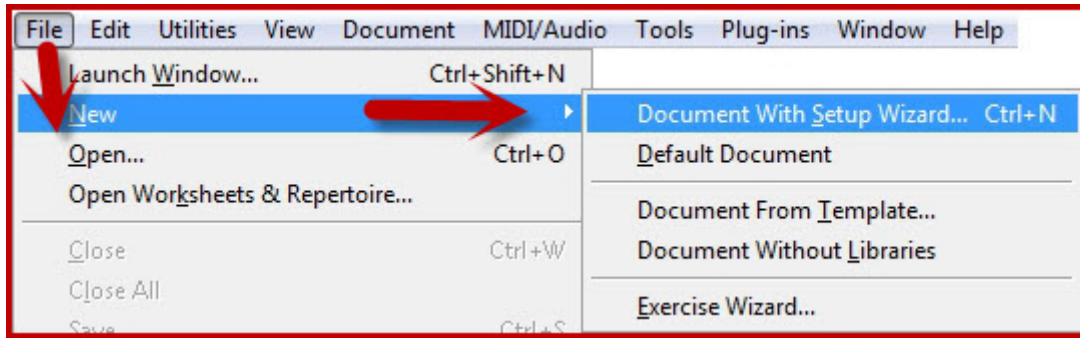
- **Document From Template:** Bu seçenekte şablonlardan seçtiğiniz bir çalışma sayfasını açabilirsiniz.
- **Document Without Libraries:** Bu seçeneği tıkladığınızda tek ölçölük bir çalışma sayfası açılır.
- **Exercise Wizard:** Bu seçenekle ise birinci bölümde anlattığımız egzersiz hazırlama penceresi açılır.

Bu bölümde daha iyi görölmesi bakımından ilk seçenek olan **Document With Setup Wizard...** **Ctrl+N** kısmını anlatacağız.

2.1.1 Yeni alışma Sayfası Açma

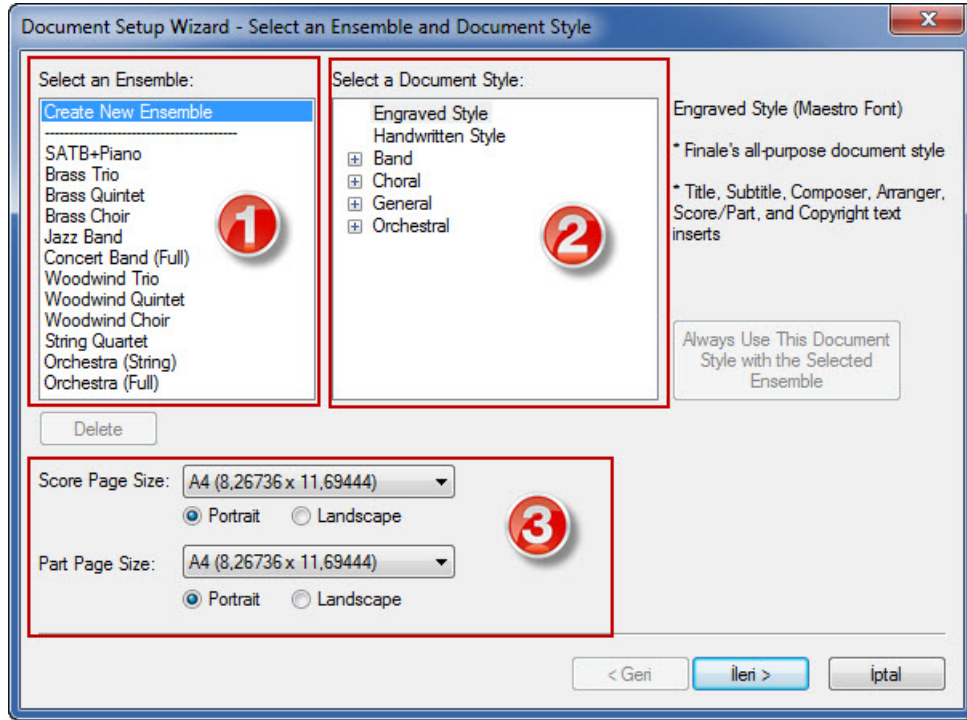
Yeni bir çalışma sayfası açmak için üç farklı yol kullanabilirsiniz. Birincisi **Launch Window** penceresindeki **Setup Wizard** butonu, ikincisi **File - New - Document With Setup Wizard...** yolu ve üçüncüsü de klavyeden **Ctrl+N** kısayoludur. Biz kitabımızda **File - New - Document With Setup Wizard...** yolunu kullanarak yeni çalışma sayfamızı oluşturacağız.

İlk olarak aşağıdaki resimde gösterildiği gibi yazılımın üst kısmında bulunan ana menü çubuğundan **File - New** yolunu seçip **Document With Setup Wizard...** sekmesine tıklıyoruz.

Document With Setup Wizard... sekmesine tıkladığınızda ekranda aşağıdaki pencere açılır. Bu pencerede 3 ana bölüm bulunmaktadır.

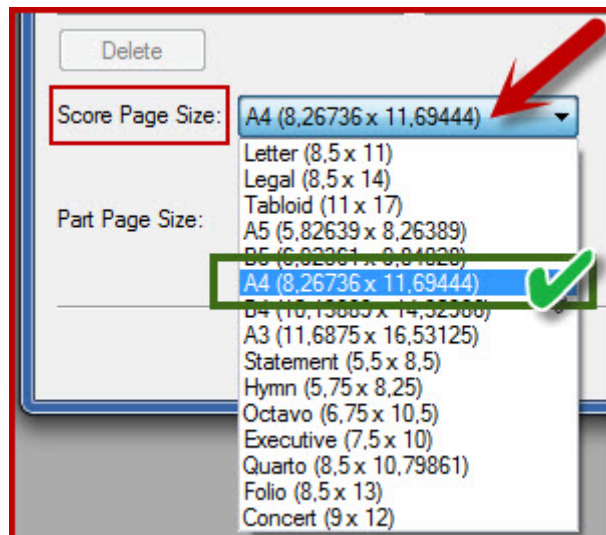
- **Select New Ensemble:** Bu bölümden orkestra, koro, kuartet veya trio gibi hazır şablonları açabilirsiniz.
- **Select a Document Style:** Bu bölümden aacağınız belgenin türünü ve görünümleri seçebilirsiniz.
- Pencerenin alt kısmında bulunan üçüncü bölümde ise Partitür ve partilerin sayfa boyutlarını belirleyebilirsiniz.

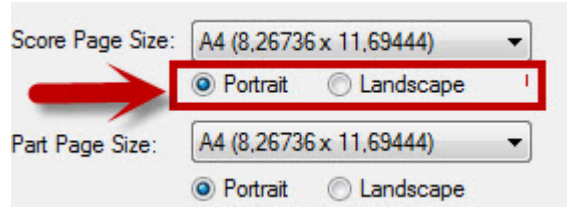
Yeni çalışma sayfamızdaki her ayrıntıyı kendimiz belirlemek için bu pencerede sadece sayfa boyutu ayarlarını yapıyoruz ve diğer bölümlerde bir işlem yapmıyoruz.

2.1.2 Sayfanın Boyutu Belirleme

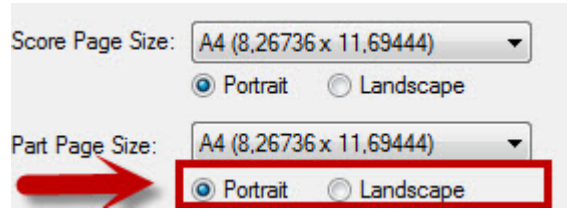
Öncelikle *Score Page Size* sekmesinin sağındaki bölümden partitürün kağıt forma boyutunu seçiyoruz. Yaygın bir kullanımı olan A4 kağıdını seçiyoruz. Bu seçenek yazıcıdan alacağımız çıktı kalitesini ve görünümünü etkileyeceğinden size uygun olan seçeneği tercih ediniz.

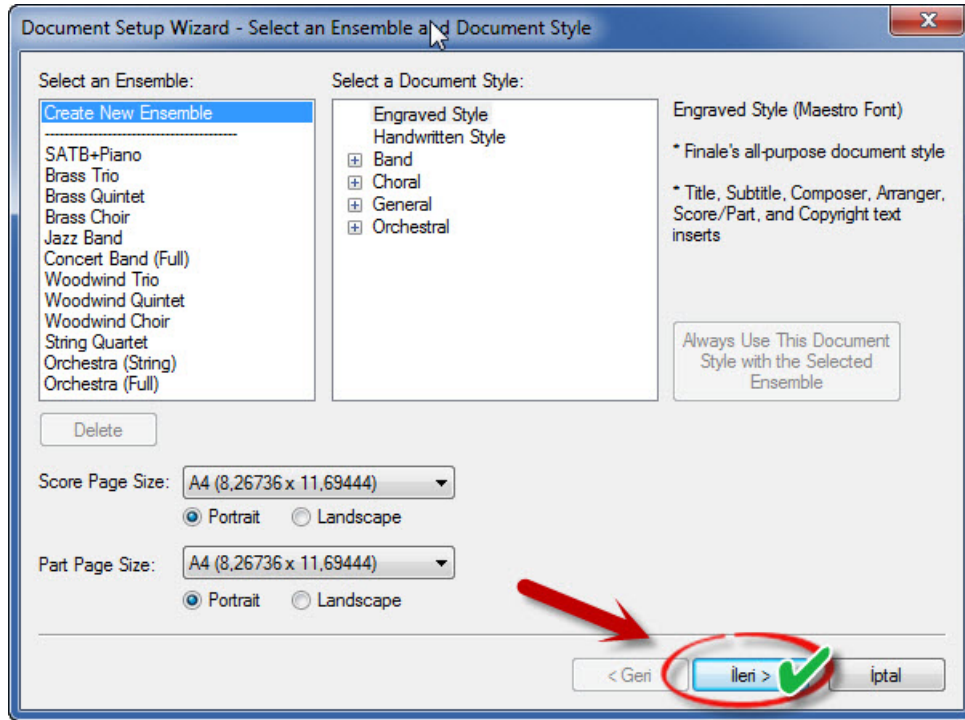
İkinci olarak kağıt boyutunu seçtiğimiz sekmenin hemen altında bulunan *Portrait* ve *Landscape* seçeneklerini görüyoruz. Eğer Sayfamızı dikey bir şekilde görmek istiyorsak *Portrait* kutucuğunu, sayfamızı yatay görmek istiyorsak *Landscape* kutucuğunu işaretliyoruz.

Aynı işlemleri En alta bulunan *Part Page Size* için de uyguluyoruz böylece hem partitürü hem de partileri ayrı ayrı yazdırdığımızda seçiminize göre çıktı elde edebilirsiniz.

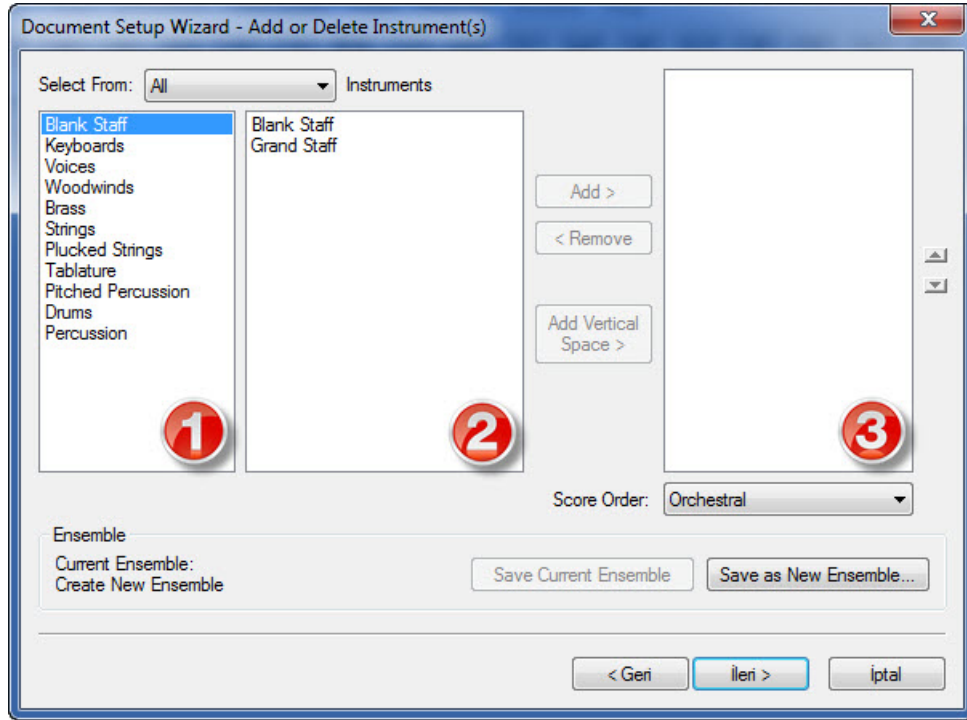

Kağıt boyutumuzu belirledikten sonra *İleri* butonuna tıklayarak kullanacağımız çalgı veya çalgıların seçimini yapacağımız bir sonraki adıma geçiyoruz.

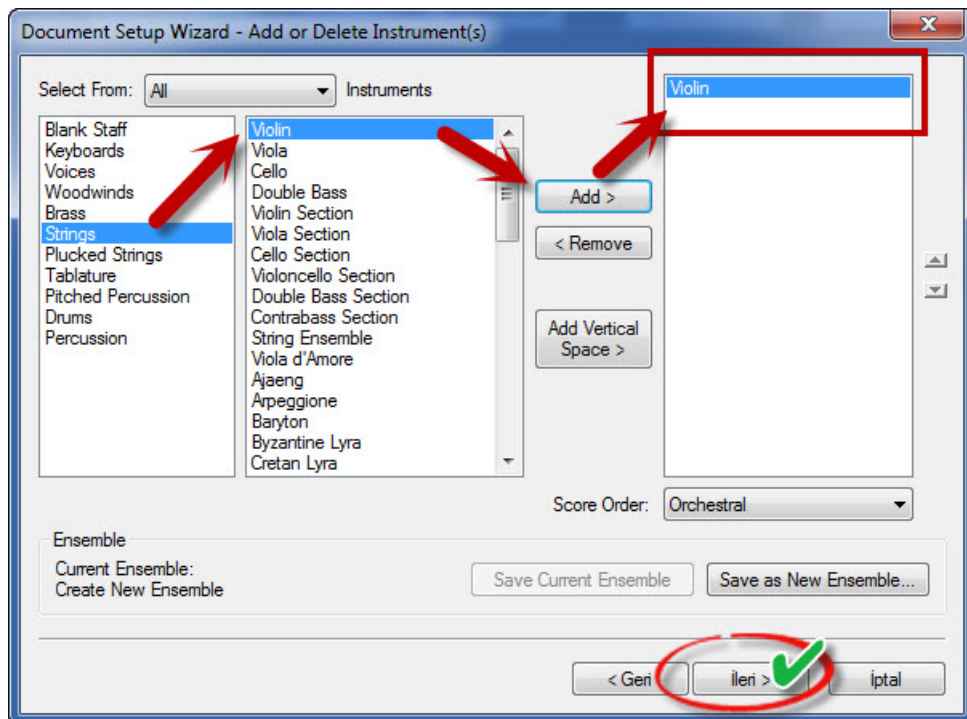

2.1.3 Çalgı Seçimi

Kağıt boyutunu belirleyip *İleri* butonuna tıkladığımızda ekrana çalgı seçimlerimizi yapacağımız aşağıdaki resimde gösterilen pencere açılır. Bu pencerde yanyana üç farklı bölüm bulunmaktadır.

Yukarıdaki resimde açılan pencerenin birinci bölümünde çalgılar sınıflarına göre ayrılmıştır. Önce seçmek istediğimiz çalgının sınıfını buradan belirliyoruz. Bu bölümdeki hangi çalgı sınıfını tıklarsanız ortadaki bölümde o çalgı ailesine ait enstrümanlar sıralanır. Biz kitabımızda örnek olarak çalgı ailesi olarak **Strings**(Yaylılar) çalgı olarak **violin**(Keman) seçip **Add** butonua tıklayarak en sağdaki üçüncü bölüme ekliyoruz. Aynı yolu izleyerek birden fazla çalgı seçip ekleyebiliriz ya da **Remove** butonu ile eklediğimiz çalgıları tekrar listeden kaldırabiliriz. Birden fazla çalgı seçiminin nasıl yapılacağı daha sonraki bölümlerde anlatılacaktır.

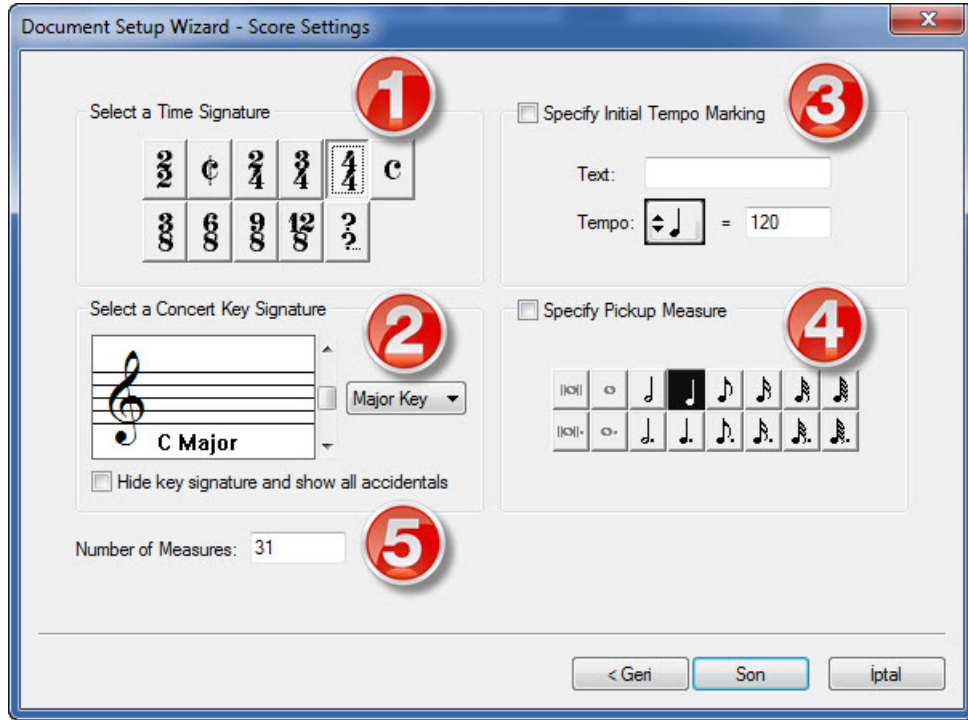
2.1.4 Başlık Oluşturma

Çalgı seçimini tamamlayıp **İleri** butonuna tıkladığımızda ekrana hazırladığımız çalışma sayfasının başlık, altbaşlık, besteci, aranjör, söz yazarı ve kopya tarihini yazacağımız pencere açılır. Bu bölümdeki alanları doldurup **İleri** butonuna tıklıyoruz.

2.1.5 Donanım Parametreleri

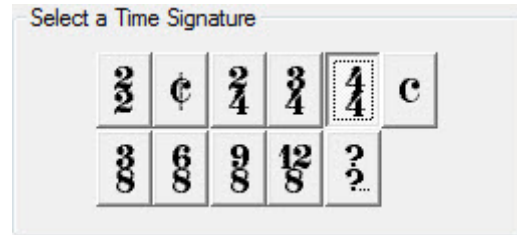
Çalışma sayfamızın başlık kısmını tamamlayıp **İleri** butonuna tıkladığımızda ekrana gelen adımda çalışmamızın donanımında bulunmasını istediğimiz parametreleri belirleyeceğimiz beş bölmeden oluşan pencere açılır.

- Birinci bölüm çalışmamızın ölçü rakamını (usul rakamını) belirleyeceğimiz **Select a Time Signature** bölümü,
- İkinci bölüm çalışmamızın tonunu belirleyeceğimiz **Select a Concert Key Signature** bölümü,
- Üçüncü bölüm tempo ayarlarını yaptığımız **Specify Initial Tempo Marking** bölümü,
- Dördüncü bölüm eksik ölçü parametrelerini gireceğimiz **Specify Pickup Measure** bölümü,
- Beşincisi ise çalışma sayfamızda kaç ölçü olacağını belirleyeceğimiz **Number of Measure** bölümü bulunmaktadır.

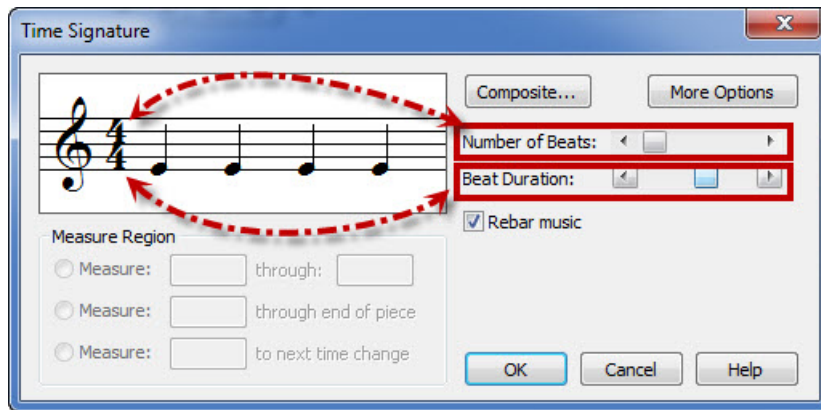

Ölçü Rakamı Belirleme

Çalışmamızın ölçü rakamını yandaki resimde gösterilen *Select a Time Signature* bölümünden sıralanmış olan seçeneklerden bize uygun olanı tıklayarak seçiyoruz.

Eğer belirleyeceğimiz ölçü rakamı listede yoksa üst üste iki soru işaretinin olduğu butonu tıklayarak kendimiz belirliyoruz. Soru işaretli olan butona tıkladığımızda ekrana aşağıdaki resimde gösterilen pencere açılır.

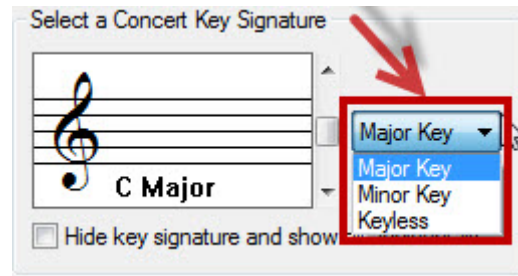
Time Signature penceresinin sağ tarafında bulunan *Number of Beats* sekmesinin sağ

ve sol yön tuşlarını kullanarak üstteki rakamı değiştirebilirsiniz. Bu sekmenin hemen altındaki **Beat Duration** sekmesinden ise ölçü birim değeri yani alttaki rakamı değiştirebilirsiniz. Seçiminizi yaptıktan sonra **OK** butonuna tıklayarak devam edebilirsiniz.

Ton Belirleme

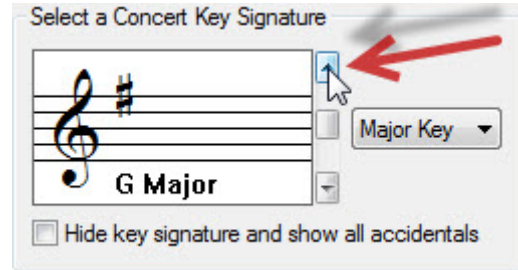
Belgemizin ölçü rakamını belirledikten sonra tonu **Select a Concert Key Signature** bölümünü kullanarak belirliyoruz. Tonu belirlemek için önce **Majör**, **Minör** ya da **Keyless** seçeneklerinden birini seçiyoruz.

- **Majör Key:** Majör ton seçimini aktifleştirir.
- **Minör Key:** Minör ton seçimini aktifleştirir.
- **Keyless:** Herhangi bir ton seçimi yapılmayacağı anlamına gelir.

Bu üç seçenektan hangisini seçerseniz sol taraftaki donanım penceresinde ilgili ton seçimleri aktif hale gelir.

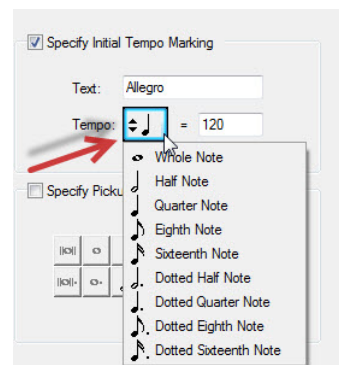
Örnek olarak **Majör Key** seçeneğine tıklayıp sol taraftaki pencerenin sağında bulunan yukarı yön tuşlarıyla sol majör tonunu seçelim. Yukarı yön tuşunu kullandığımızda diyezli tonlar, aşağı yön tuşunu kullandığımızda bemollü tonlar görülecektir.

Donanım penceresinin altında bulunan **Hide key signature and show all accidentals** kutucuğunu işaretlerseniz donanımda değiştirici işaret görünmez fakat, notaları yazmaya başladığımızda donanıma uygun değiştirici işareti yazılım otomatik olarak kendisi koyar.

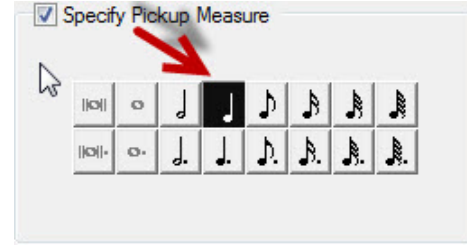
Metronom Belirleme

Çalışmamızın metronom hızını belirlemek için **Specify Initial Tempo Marking** kutucuğunu işaretleyip **Text** yazan kutucuğa ilgili hız terimini yazıyoruz. **Tempo** yazan bölümden birim değerini ve hız göstergesini seçiyoruz.

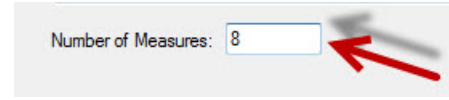
Eksik Ölçü Başlama

Çalışmamıza eksik ölçü ile başlayabilmek için dördüncü adım olan *Specify Pickup Measure* kutucuğunu işaretliyoruz. Hangi değerle notayla eksik ölçü başlanacaksa altındaki listeden o değerdeki notayı seçiyoruz.

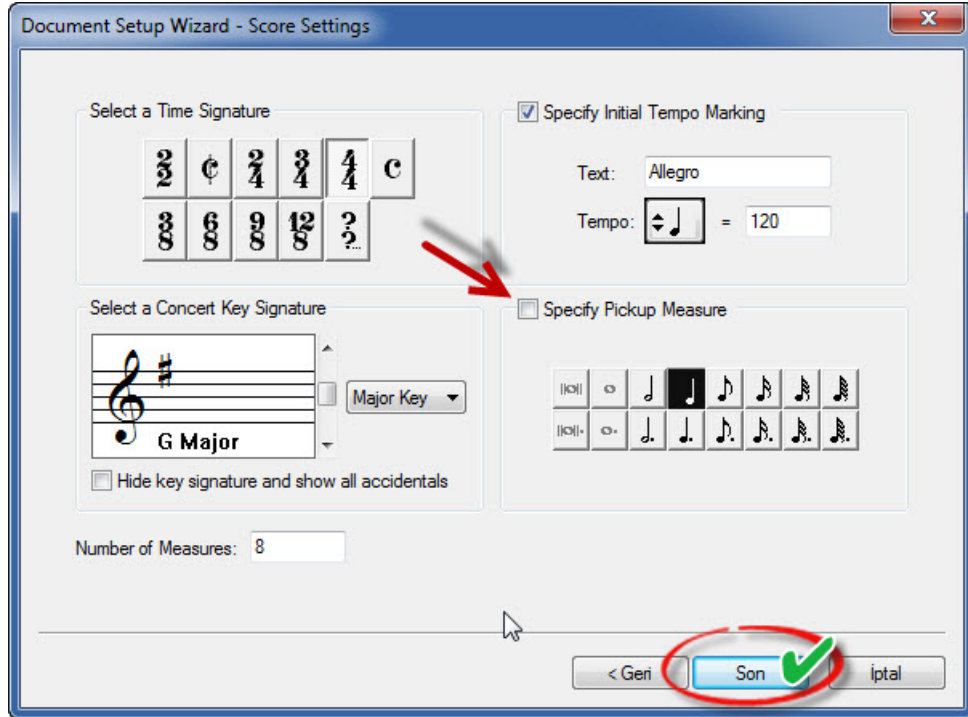
Ölçü Sayısı Belirleme

Çalışmamızın kaç ölçüden oluşmasını istiyorsak beşinci bölmedeki *Number of Measure* kutucuğuna çalışmanın ölçü sayısını giriyoruz.

Son Adım

Ölçü sayısını da belirledikten sonra çalışma sayfamızı açmak ve çalışmamıza başlamak için *Son* butonuna tıklayarak devam ediyoruz. İlk çalışmamızın eksik ölçü başlamasını istemediğimiz için *Specify Pickup Measure* kutucuğundaki işareti kaldırıyoruz.

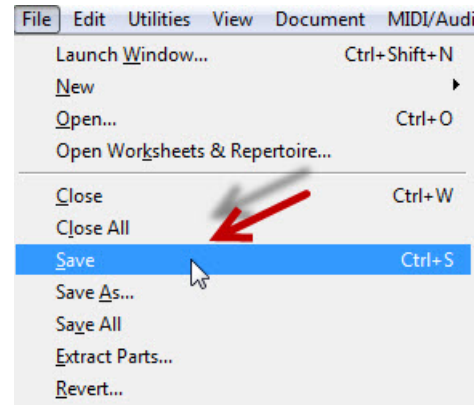
Son butonuna tıkladığımızda ekranda çalışma sayfası sizin belirlediğiniz parametrelere göre açılacaktır.

Yukarıdaki resimde de görüldüğü gibi çalışma sayfamız açıldı fakat ölçüler düzensiz olarak yerleşti. Çalışmamıza başlamadan önce belgemizi kaydedip bu düzensizliğı giderdikten sonra çalışmamıza başlayalım.

2.1.6 Çalışma Sayfasını Kaydetme

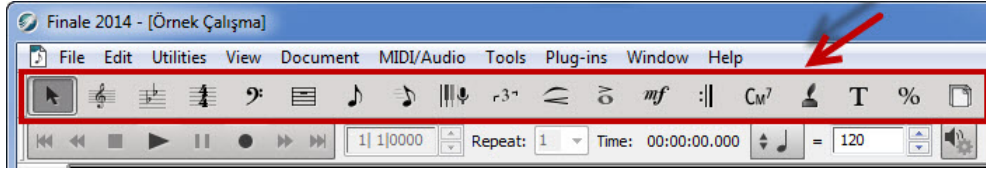
Açtığımız çalışma sayfasını iki farklı yol ile kaydedebilirsiniz. Birinci yol yazılımın en üstünde yer alan ana menü çubuğundaki; **File - Save** yoludur.

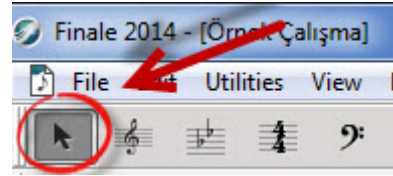
İkinci yol ise klavyeden **Ctrl + S** tuş kombinasyonundan oluşan kısa yoldur. Her iki yolu kullandığımızda da ekranda çalışmamızı nereye kaydedeceğinizi soran ve belge-nize isim vereceğiniz pencere açılır. Biz örnek olarak belgemizi kaydedeceğimiz yer olarak **Masaüstü**'nü, Belgemizin ismini de **Örnek Çalışma** olarak seçip **Kaydet** butonuna tıklıyoruz. **Kaydet** butonuna tıkladığımızda belgemizi bilgisayarımızın **Masaüstü** ekranında **Örnek Çalışma** ismi ile **Finale 2014** yazılımının dosya uzantısı olan **.musx** formatında kaydediyoruz. Bu işlemden sonra pencerenin en üst sol köşesinde sizin verdiğiniz ismin açıldığını görebilirsiniz.

2.1.7 Potrteadaki Ölçü Sayısını Düzenleme

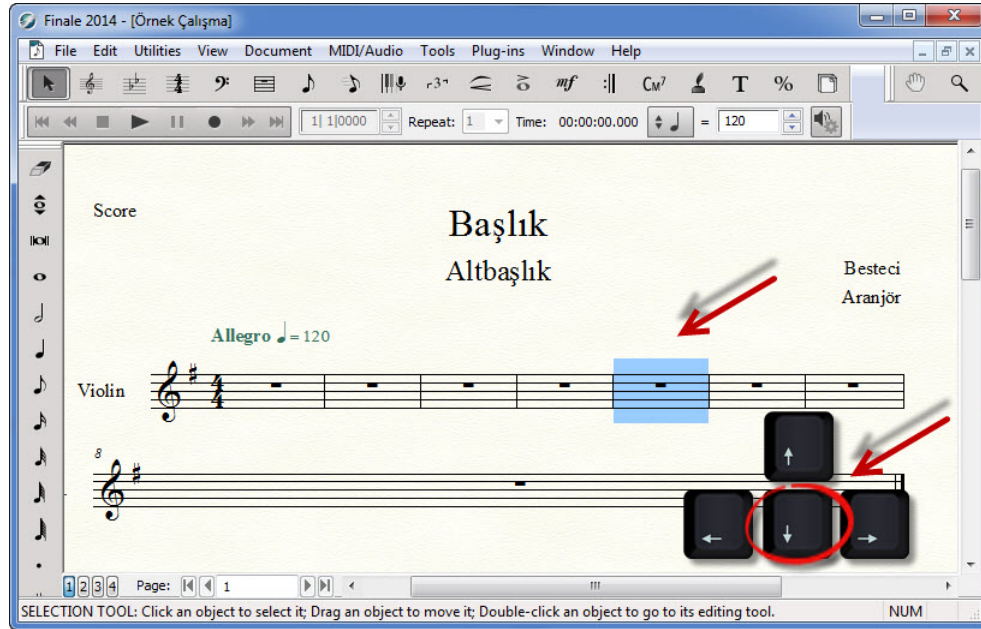
Çalışma sayfamızda herbir portedeki ölçü sayısını isteğimize göre değıtirebiliriz. Bu işlemi iki yolla yapabiliriz. Birincisi ana menü çubuğunun altında bulunan *ana araç çubuğudur*.

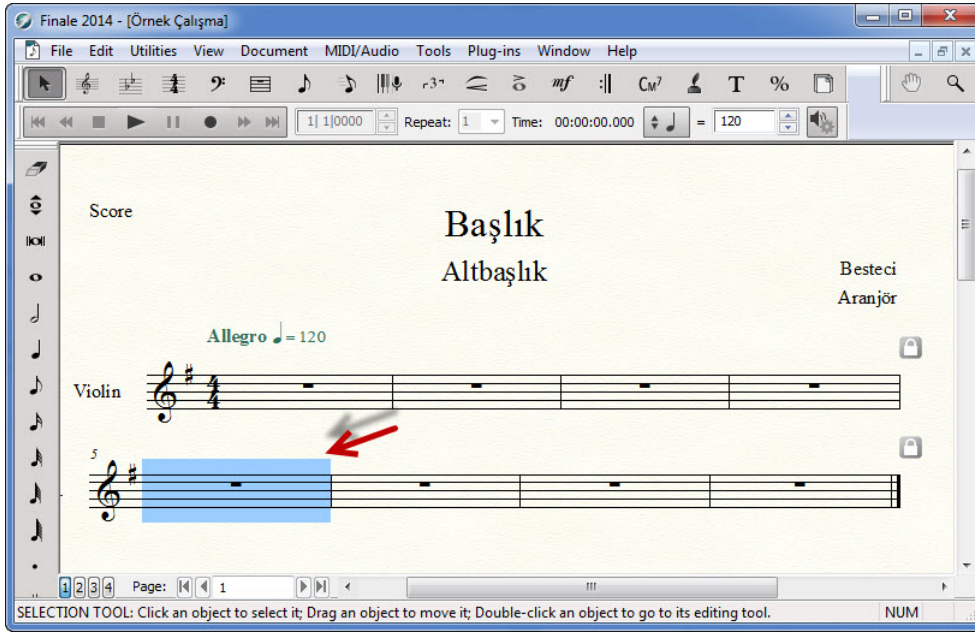
Bu *ana araç çubuğu*'nun en başında bulunan ok işareti görünümlü olan **Selection Tool** butonuna tıklıyoruz. Bu butona tıkladığımızda *mouse* seçim için aktif hale gelecektir.

Eğer her portede 4 ölçü olmasını istiyorsak **Selection Tool** butonuna tıkladıktan sonra ilk portedeki beşinci ölçüye tıklayarak seçiyoruz. Ölçüye tıkladığımızda ölçü mavi renge dönüşür. Daha sonra klavyemizin sağ tarafında bulunan yön tuşlarını kullanarak ölçüleri taşıyoruz.

Bu örnekte beşinci ölçüden itibaren alt satıra taşımak istediğimiz için aşağı ok tuşunu kullanıyoruz. Aşağı ok tuşuna bastığımızda seçili olan ölçünün kendisinden sonraki bütün ölçülerle alt satıra taşındığını görüyoruz. Artık her dizekte eşit sayıda ölçü elde etmiş olduk.

Yeni oluşturduğumuz çalışma sayfası nota yazmaya hazır hale geldi artık notaları yazmaya başlayabilirsiniz.

Mouse (Fare) İle Nota Yazımı

Eraser (Silgi)
Repitch
Double Whole Note
Notalar
Dot (Nokta)
Değiştirici İşaretler
Up a Half Step
Down a Half Step
Tie
Tuplet
Grace Note

Mouse (Fare) İle Sus Yazımı

Simple Entry Rest Palette

3 — Nota ve Sus Yazımı

Finale nota yazım programı ile iki farklı yolla notalar ve suslar yazılabilir. Birincisi, *Simple Entry Palette*'i kullanarak *mouse(fare)* ile , ikincisi ise *Ana Araç Çubuğu*'ndaki *Speedy Entry Tool* aracını kullanarak *klavye* ile notalar ve suslar yazılabilir. Kitabımızın bu bölümünde başlangıç aşaması için uygun olan *Simple Entry Palette*'i kullanarak fare ile nota ve susları yazmayı anlatacağız. *Speedy Entry Tool* aracını kullanarak notalar ve susları yazmayı geniş kapsamlı olarak *ana araç çubuğundaki* araçları anlatacağıımız *Ana Araç Çubuğu* bölümünde bulabilirsiniz.

3.1 Mouse (Fare) İle Nota Yazımı

Finale nota yazım programında *fare* ile nota yazabilmek için ana ekranın sol kenarında bulunan *Simple Entry Palette* üzerindeki butonlar kullanılır.

Şimdi bu palet üzerindeki butonları ve ne işe yaradıklarını inceleyelim.

3.1.1 Eraser (Silgi)

Eraser (Silgi) butonu ile çalışmamızda hatalı olduğunu düşündüğümüz ya da silmek istediğimiz nota ve susları silmemize yarar. Fare ile önce *Eraser (Silgi)* butonuna tıklarız, daha sonra silmek istediğimiz nota ya da sus değerinin üzerine tıklayarak siliyoruz.

3.1.2 Repitch

Repitch butonu yazdığımız nota değerininin dizek üzerinde yeniden konumlandırılabilmesini sağlar. Bu butona tıkladıktan sonra fare ile dizek üzerinde yerini değiştirmek istediğimiz notanın üzerine gelip istediğimiz çizgi veya aralığa tıklayarak notanın yerini değiştiriyoruz. Bu buton aslında klavyemizin aşağı yukarı yön tuşlarının işlevini görür. Dolayısıyla fare ile yazdığımız notanın dizek üzerindeki konumunu aşağı-yukarı yön tuşları ile de değiştirebiliriz. bunun için notayı yazdıktan sonra hangi yön tuşuna basarsanız, notayı dizek üzerinde o yönde taşıyabilirsiniz.

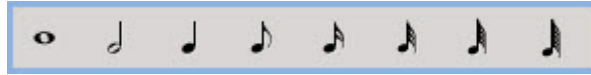
3.1.3 Double Whole Note

Double Whole Note butonu **Brevis Notası** olarak adlandırılan ve birlik nota değerinin iki katı değerinde olan nota değerini yazmak için kullanılır.

3.1.4 Notalar

Nota değerlerinin herbiri ayrı bir butondur. Hangi değerde nota yazmak istiyorsak ona göre seçim yapıyoruz. Örnek olarak eğer dörtlük nota yazmak istiyorsak önce dörtlük nota değerinin üzerine tıklayıp daha sonra dizek üzerinde hangi çizgi ya da aralığa koymak istiyorsak o çizgi yada aralığın üzerine tıklıyoruz böylece istediğimiz notayı yazmış oluyoruz.

3.1.5 Dot (Nokta)

Dot(Nokta) butonu noktalı nota değerlerini yazmak için kullanılır. Noktalı bir nota değeri yazmak için önce nota değeri seçilir daha sonra nokta seçilerek yazılır. Örnek olarak noktalı dörtlük nota yazmak için fare ile önce dörtlük nota değerine, sonra nokta butonuna tıklıyoruz. Her ikisine tıkladıktan sonra hangi çizgi veya aralığa yazacaksak fare ile oraya tıklıyoruz.

3.1.6 Değiştirici İşaretler

Herhangi bir notanın önüne *diyez*, *bemol* ya da *natürel* işareti koymak için fare ile bu işaretlere birine tıklıyoruz ve fare o işarete göre aktif hale geliyor. Daha sonra koymak istediğimiz notanın öne fare ile tıklayarak değiştirici işareti koyuyoruz.

- R** Aynı anda hem nota değeri, hem nokta hem de değiştirici işareti seçilebilir. Örneğin diyezli bir noktalı dörtlük yazmak için fare ile dörtlük nota-diyez ve nokta butonlarını seçip dizeğe yazabilirsiniz.

3.1.7 Up a Half Step

Up a Half Step butonu herhangi bir nota değerini yarım ses incelterek yazmak için kullanılır. Önce bir nota değeri seçiyoruz daha sonra *Up a Half Step* butonuna tıklıyoruz. Bu sayede yazılım, yazacağımız nota hangisi ise yarım ses ince halini ilgili değiştirici işareti de otomatik olarak koyacaktır.

3.1.8 Down a Half Step

Down a Half Step butonu herhangi bir nota değerini yarım ses kalınlaştırarak yazmak için kullanılır. Önce bir nota değeri seçiyoruz daha sonra *Down a Half Step* butonuna tıklıyoruz. Bu sayede yazılım, yazacağımız nota hangisi ise yarım ses kalın halini ilgili değiştirici işareti de otomatik olarak koyacaktır.

3.1.9 Tie

Tie butonu notalar arasında bağ işareti koymak için kullanılır.

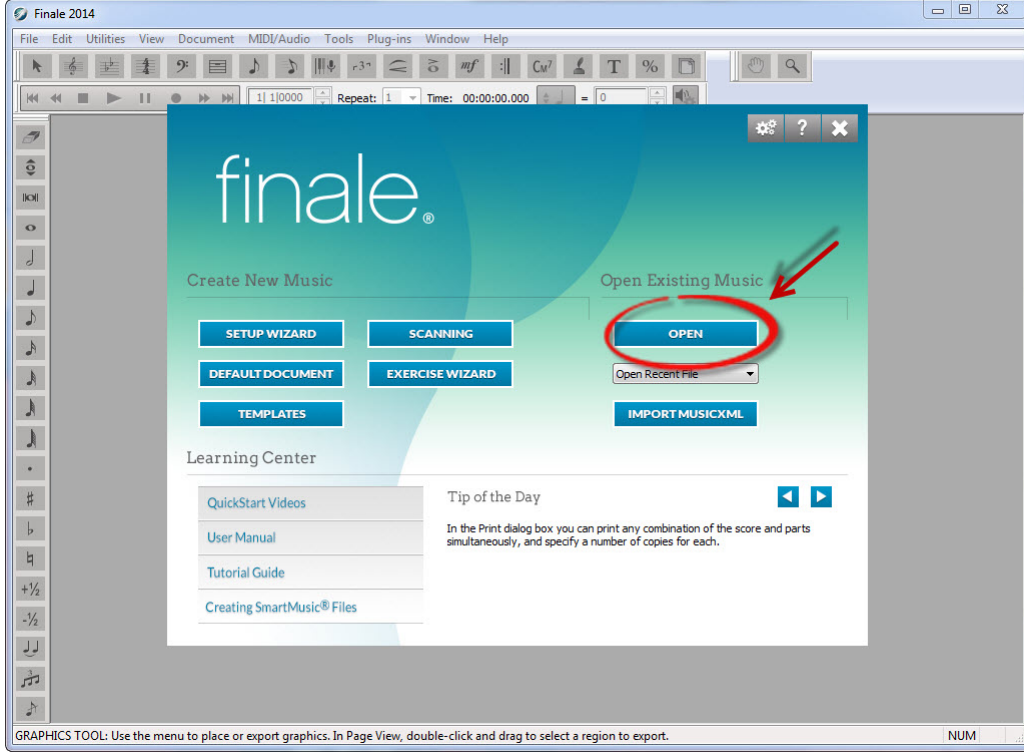
3.1.10 Tuplet

Tuplet butonu üçleme nota guruplarını yazmak için kullanılır. Önce fare ile üçleme şeklinde guruplayacağımız nota değerini seçip sonra *Tuplet* butonuna tıklıyoruz. Yazdığımız notalar otomatik olarak üçleme şeklinde sıralanacaktır.

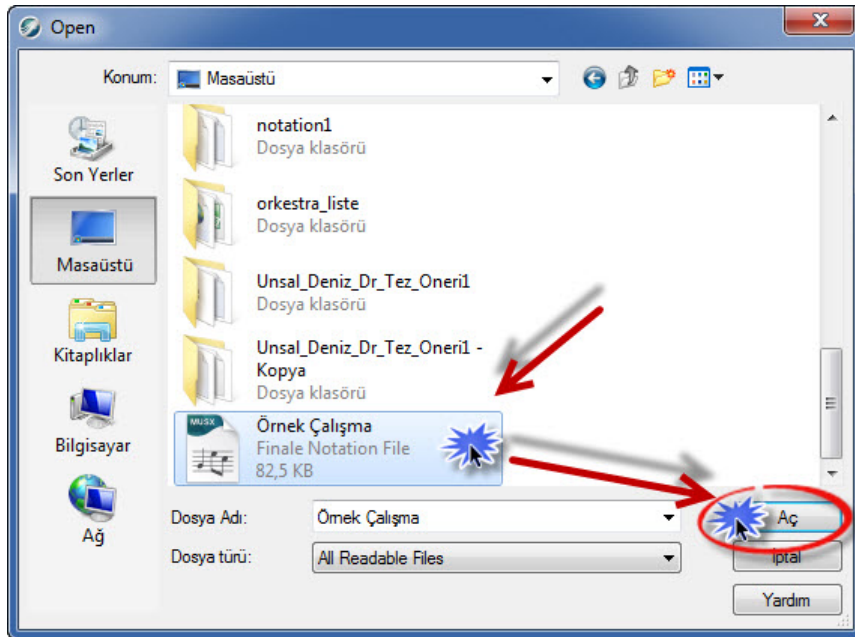

İkinci bir yol olarak önce üçleme yapmak istediğimiz değerde üç notaayı yan yana yazıp

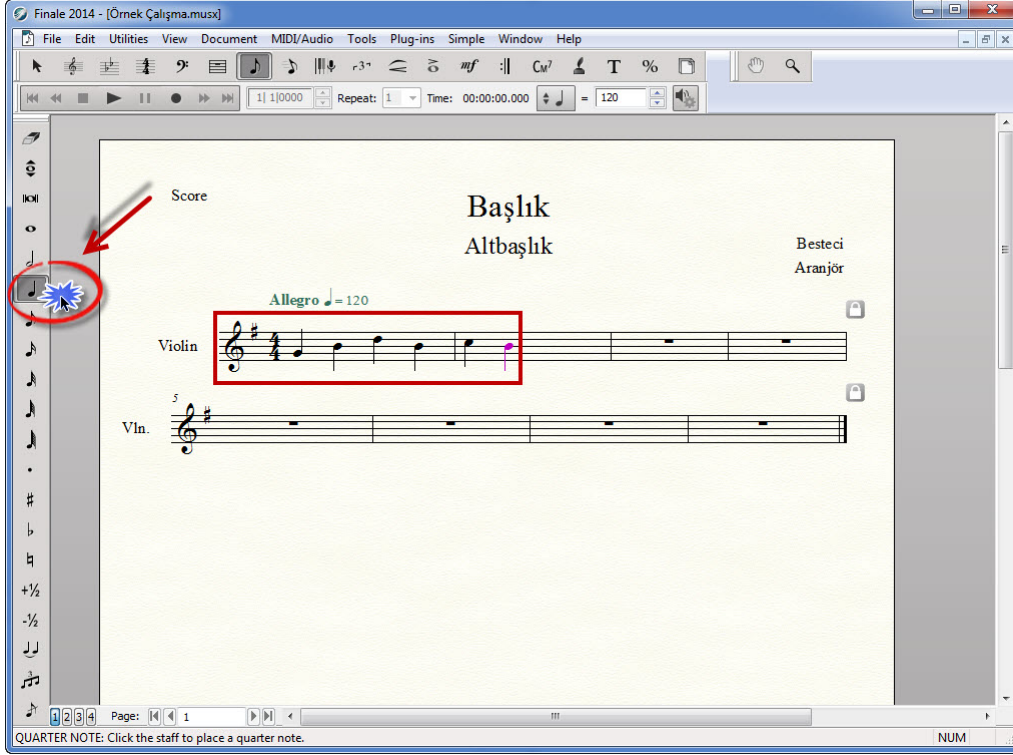
Daha önce hazırlayıp bilgisayarımıza kaydettiğimiz **Örnek Çalışma** belgemizi açarak başlayalım. **Örnek Çalışma** belgesini açmak için yazılımı ilk açtığımızda ekranda açılan ilk pencere olan ve daha önce anlattığımız **Launch Window** penceresinde **Open** butonunu kullanabiliriz.

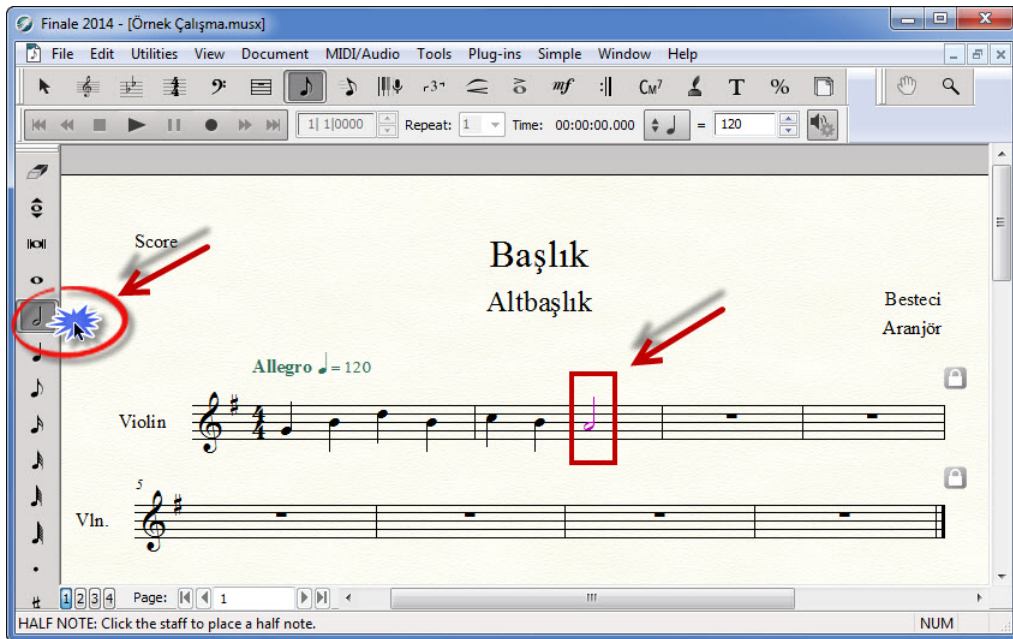
Open butonunu tıkladığımızda ekranda bilgisayarımızda mevcut olan dosyalarımızı seçebileceğimiz ekran açılır. Buradan **Örnek Çalışma** belgemizi nereye kaydetmişsek o bölümü açıyoruz ve belgemizi seçip **Aç** butonuna tıklıyoruz ve belgemizi açıyoruz.

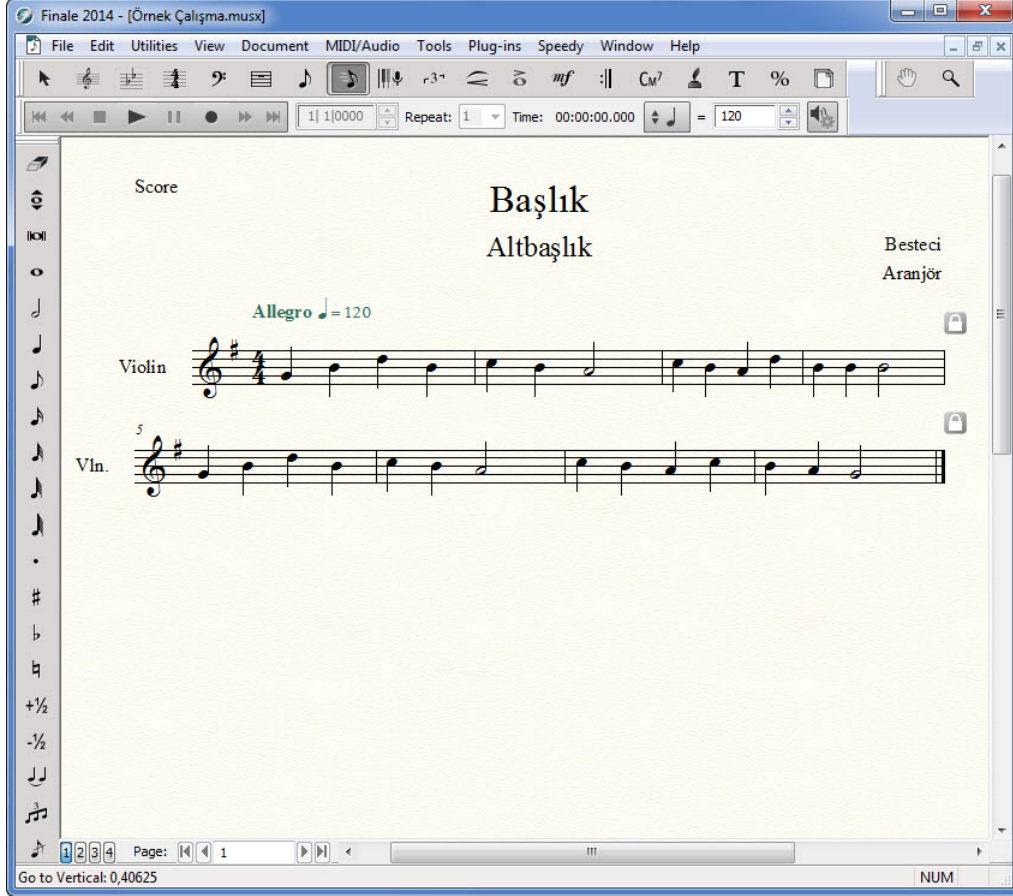
Aç butonuna tıkladığımızda aşağıdaki pencere açılır. Ekranın sol kenarında bulunan **Simple Entry Palette** çubuğunda bulunan dörtlük nota sembolünü fare ile tıklarız. Bu sayede faremiz artık dörtlük nota yazmak için aktif hale gelir. Önce ezgimizdeki dörtlük notaları dizekte yerine yerleştiriyoruz.

İkinci ölçüdeki ikilik notayı yazmak için **Simple Entry Palette** çubuğunda bulunan ikilik nota sembolünü fare ile tıklarız ve dizekte yerine yerleştiriyoruz.

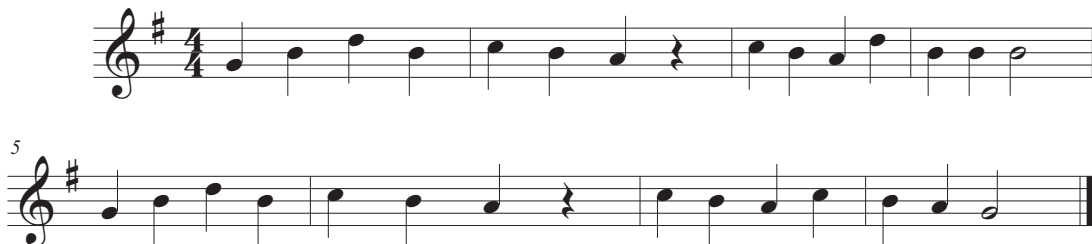

Yukarıda anlattığımız adımları tekrar ederek ezgimizi tamamlıyoruz. Çalışmamızı tamamlamak ve değişiklikleri kaydetmek için klavyeden **Ctrl + S** kombinasyonunu kullanıyoruz. Bu sayede yaptığımız bütün değişiklikler kaydedilmiş olacak ve yazılımı kapatıp açsak bile son hali saklanmış olacaktır.

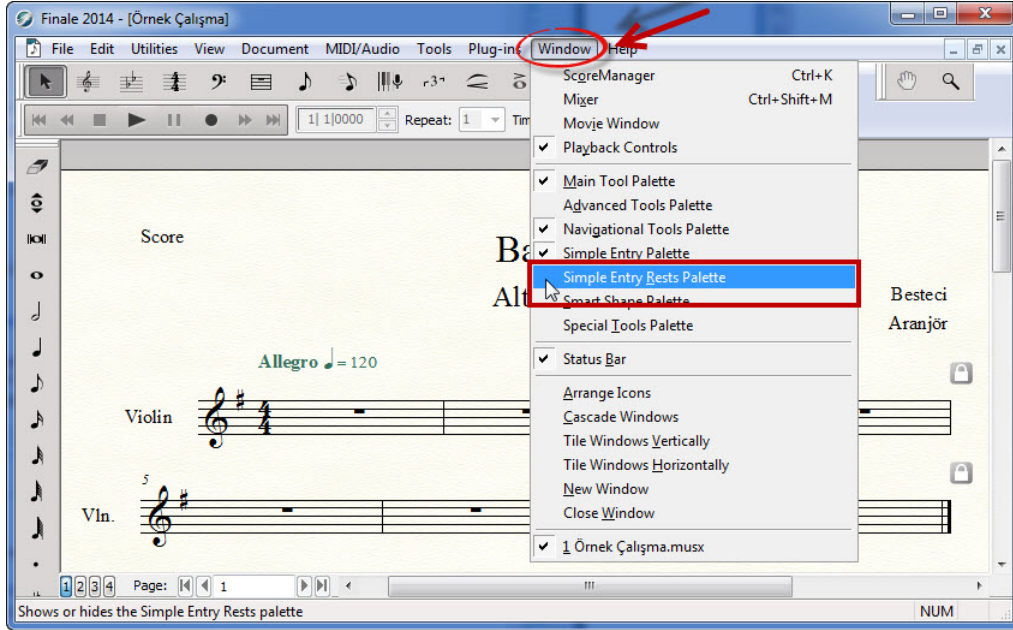
3.2 Mouse (Fare) İle Sus Yazımı

Bu bölümde yazdığımız ezgide aşağıdaki gibi sus işaretleri olduğunda nasıl bir yol izleyeceğimiz anlatılacaktır.

3.2.1 Simple Entry Rest Palette

Çalışmamızda fare ile sus yazabilmek için öncelikle *ana menü çubuğu*'ndaki *Window* menüsünden *Simple Entry Rest Palette* çubuğunu ekranda açmamız gerekir.

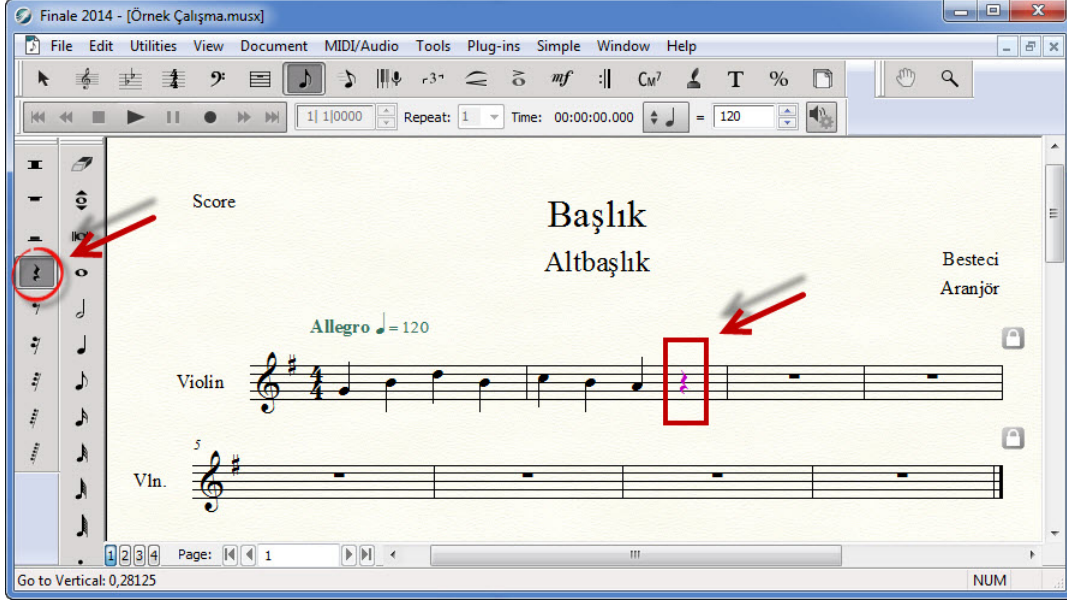

Ana menü çubuğu'ndaki *Window - Simple Entry Rest Palette* sekmesine tıkladığımızda ekranın sol tarafında üzerinde susların bulunduğu palet açılır.

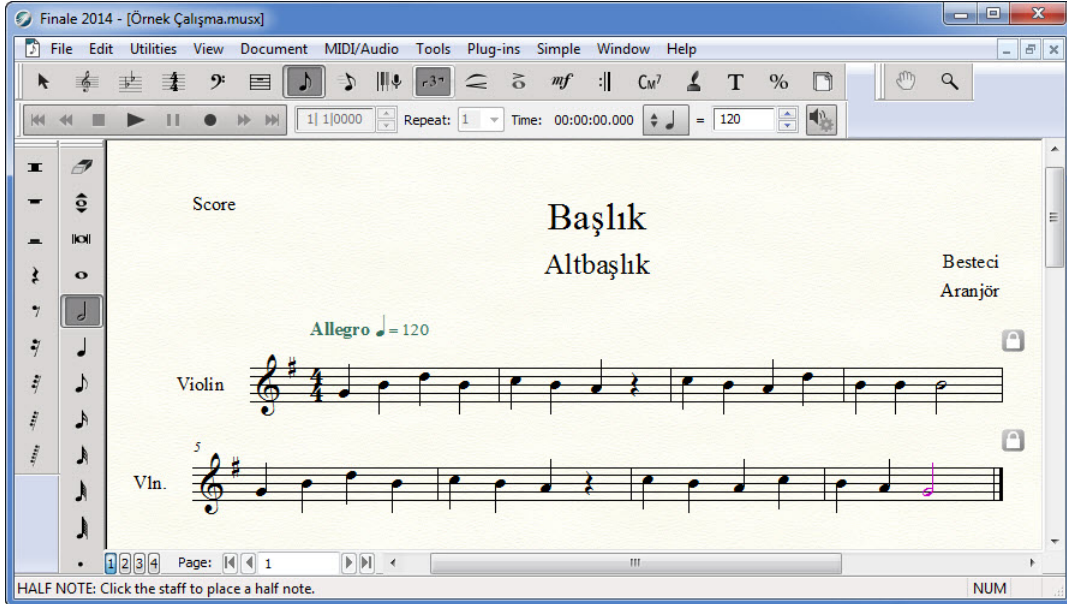

Simple Entry Rest Palette çubuğu açıldıktan sonra fare ile dördlük nota sembolüne

tıklayarak susa kadar olan bölümü yazıyoruz. Daha sonra dörtlük sus yazabilmek için *Simple Entry Rest Palette* çubuğundan seçip yerine yerleştiriyoruz.

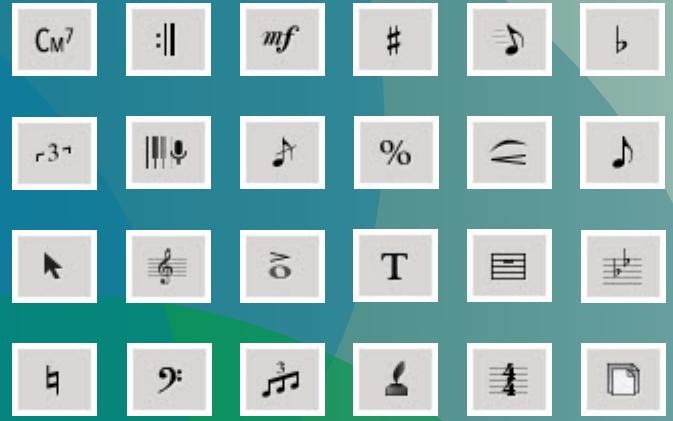

Daha sonra aynı adımları izleyerek çalışmamızı tamamlayıp klavyeden **Ctrl + S** kombinasyonu ile kaydediyoruz.

Ana Araç Çubuğu

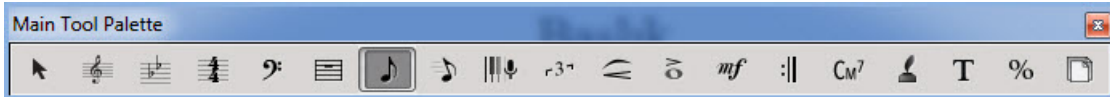
Selection Tool
Staf Tool
Key Signature Tool
Time Signature Tool
Clef Tool
Measure Tool
Simple Entry Tool
Speedy Entry Tool
HyperScribe Tool
Tuplet Tool
Smart Shape Tool
Articulation Tool
Expression Tool
Repeat Tool
Chord Tool
Lyrics Tool
Text Tool
Resize Tool
Page Layout Tool

4 — Ana Araç Çubuğu

4.1 Ana Araç Çubuğu

Kitabımızın bu bölümünde *Örnek Çalışma* sayfasında yapmak istediğimiz tüm değişiklikleri *ana araç çubuğu*'nu kullanarak nasıl yapacağımızı anlatacağız. Aşağıdaki resimde gösterilen *ana araç çubuğu* üzerindeki butonların ne işe yaradığını ve nasıl kullanıldığını adım adım görelim.

4.1.1 Selection Tool

Ana araç çubuğu üzerindeki ilk buton *Selection Tool* butonudur. Bu butona tıkladığımızda çalışma sayfasındaki yazı, anahtar, başlık, ölçü rakamı gibi parametreleri seçmek ve değişiklik yapmak için fareyi aktif hale getirir. Bir anlamda *ana araç çubuğu* üzerindeki diğer butonların görevini görür.

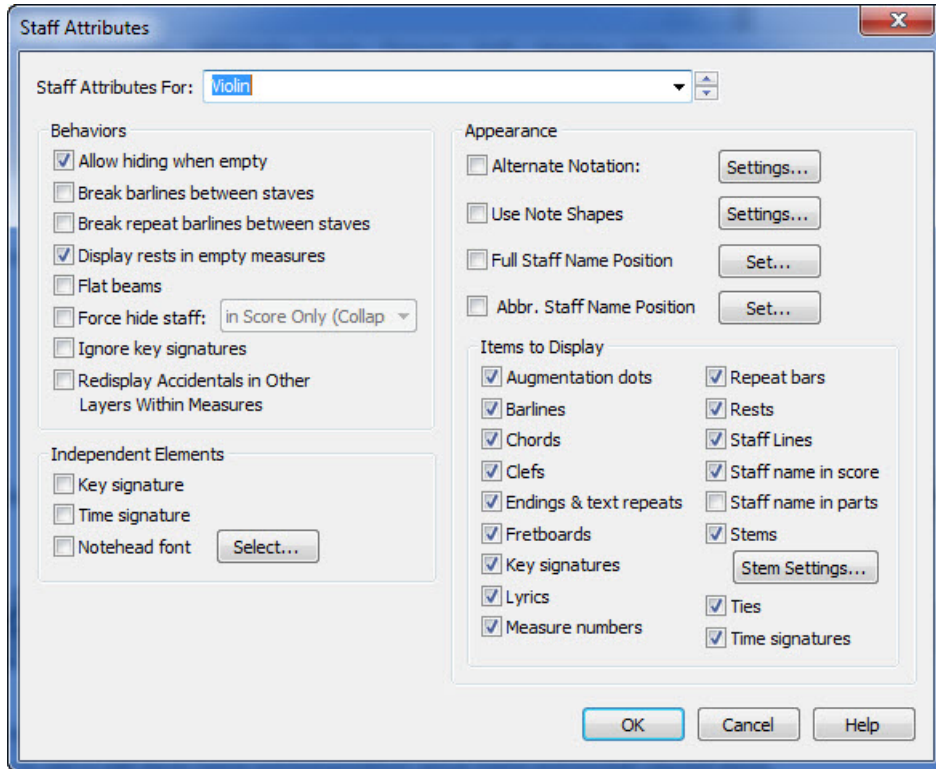
4.1.2 Staf Tool

Ana araç çubuğu üzerindeki ikinci buton *Staf Tool* butonudur. Bu butona tıkladığımızda sadece dizek ile ilgili değişiklikleri yapmanız çalgı ismi ve dizeğin başlangıcında bir kutucuk açılır..

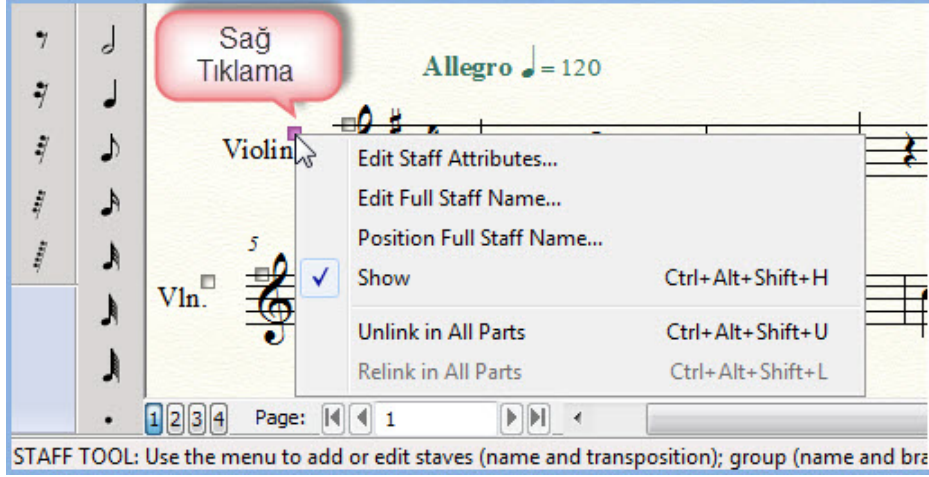
Açılan bu kutucukların işlevleri ve nasıl kullanılacağı aşağıda sıralanmıştır.

- **Staf Tool** butonuna tıkladığınızda dizeğin sol tarafında bulunan çalgı isminin sağ üst köşesinde bir kutucuk açılır. Bu kutucuğun üstüne Fare ile bir kez tıkladığınızda kutucuğun rengi değişir. Rengi değişen kutucuğa farenin sol tuşu ile bir kez tıklayıp parmağınızı kaldırmadan sürükleyerek sayfanın istediğiniz yerine taşıyabilirsiniz.
- Dizeğin başlangıcında açılan kutucuğu da fareyle sol tıklayıp parmağınızı kaldırmadan dizeği istediğiniz kadar aşağı ve yukarı kaydırabilirsiniz.
- Dizekteki herhangi bir ölçüye içine tıkladığınızda ölçü mavi renge dönüşür. Mavi renge dönüşen ölçüyü kopyalayıp başka bir ölçüye yapıştırabilir, silebilir veya kesebilirsiniz.
- Dizeğin başlangıcında açılan kutucuğa birkez tıkladığınızda o dizeğin tamamının rengi değişir ve kopyalama, taşıma, kesme, silme ve yapıştırma işlemini dizeğin tamamı için yapabilirsiniz.
- İlk dizeğin başlangıcında açılan kutucuğa çift tıkladığınızda çalışmanın tamamının rengi değişir ve kopyalama, taşıma, kesme, silme ve yapıştırma işlemini çalışmanın tamamı için yapabilirsiniz.
- Çalgı isminin sağ üst köşesindeki kutucuğa çift tıkladığınızda dizelerdeki bütün parametreleri değiştirebileceğiniz **Staff Attributes** penceresi açılır.

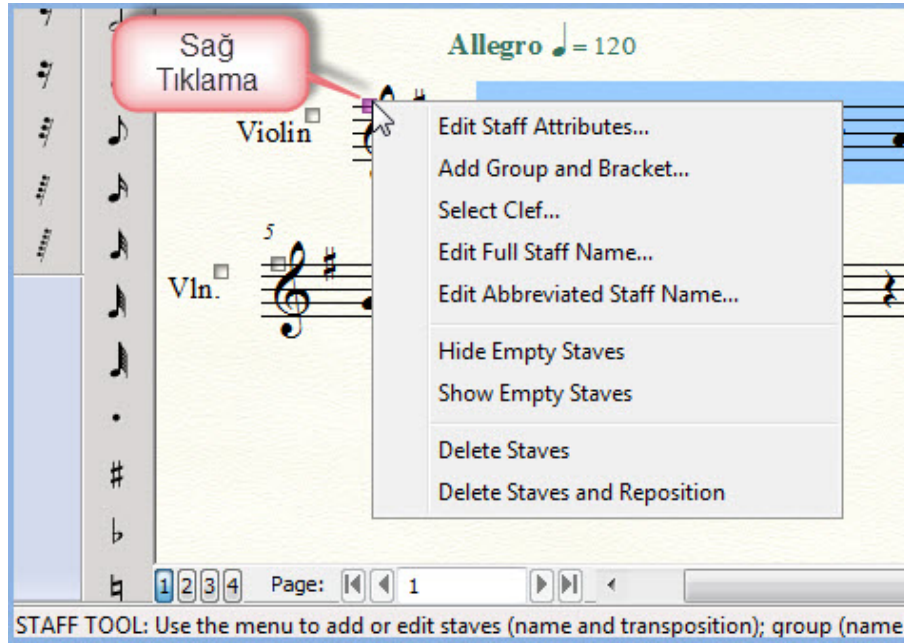

Açılan bu penceredeki parametrelerin nasıl değiştirileceğini kitabımızın **Nasıl Yapırım?** bölümünde ayrıntılı olarak bahsedeceğiz.

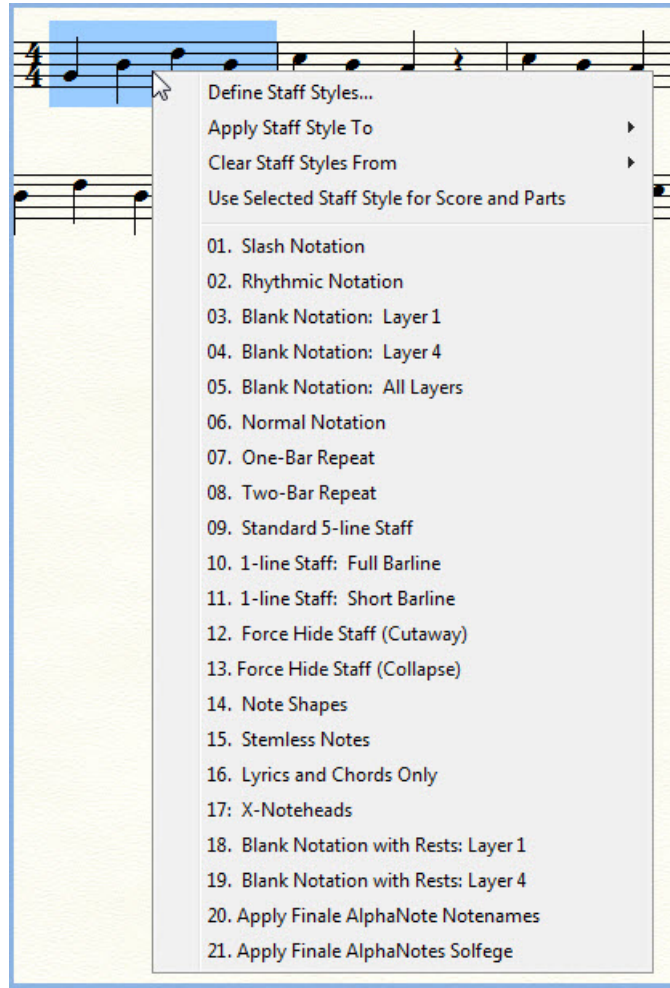
- Dizeğin sol tarafında bulunan çalgı isminin sağ üst köşesindeki kutucuğa sağ tıkladığımızda aşağıdaki resimde gösterilen parametrelerde değişiklik yapabilirsiniz.

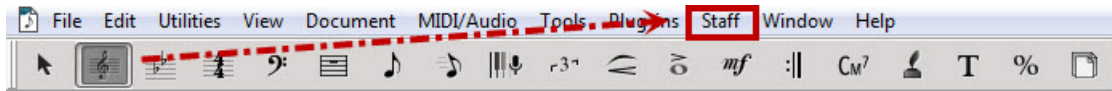
- Dizeğin başlangıcında açılan kutucuğa sağ tıkladığımızda aşağıdaki resimde gösterilen parametrelerde değişiklik yapabilirsiniz.

- Herhangi bir ölçüde dizek üzerindeki bir alana sağ tıkladığımızda ise aşağıdaki pencere açılır.

Staf Tool butonuna tıkladığınızda önemli diğer bir ayrıntı *ana menü çubuğu*'nda *Staf* adında yeni bir menü sekmesi açılmasıdır.

Açılan bu yeni menüye tıkladığınızda ekranda aşağıdaki sekmeleri içeren pencere açılır. Bu menü sekmesi altında; dizek ekleme-silme, dizek ismi değişikliği, dizek boyunu değiştirme gibi işlemleri gerçekleştirebilirsiniz. Bu sekmeleri kitabımızın *Nasıl Yapalım?* bölümünde ayrıntılı olarak anlatacağız.

4.1.3 Key Signature Tool

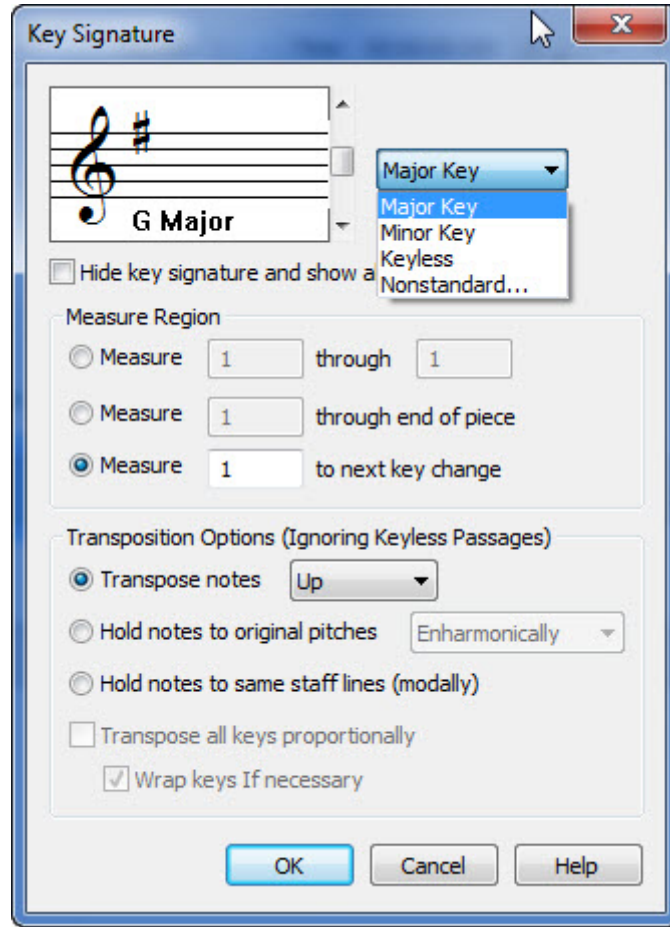
Ana araç çubuğu üzerindeki üçüncü buton *Key Signature Tool* butonudur.

Bu butona tıkladığınızda çalışmanızın ton değişikliklerini yapabilirsiniz. Bunun için

iki farklı yol izlenebilir. Birincisi fare ile ilk ölçüde boş bir alana çift tıkladığınızda ton değişikliğini yapabileceğiniz aşağıdaki pencere açılır. Açılan bu pencerede donanımı gösteren bölümün sağ tarafındaki hareketli aşağı-yukarı yön tuşlarını kullanarak tonu değiştirebilirsiniz. Yukarı yön tuşlarına tıkladığınızda diyezli tonlar, aşağı yön tuşuna tıkladığınızda bemollü tonlar görülecektir. Bu işlemi ilk ölçüde yaptığınızda çalışmanızın tamamı için ton değişikliği gerçekleşecektir. Eğer sonraki ölçülerden herhangi biri üzerinde bu işlemi gerçekleştirirseniz, o ölçü de dahil olmak üzere kendisinden sonraki bütün ölçüler ton değişikliğinden etkilenir fakat o ölçüye kadar olan ölçüler ilk belirlenen tona göre devam eder.

Bu bölümün hemen sağ tarafından ise majör ya da minör ton seçiminizi yapabilirsiniz.

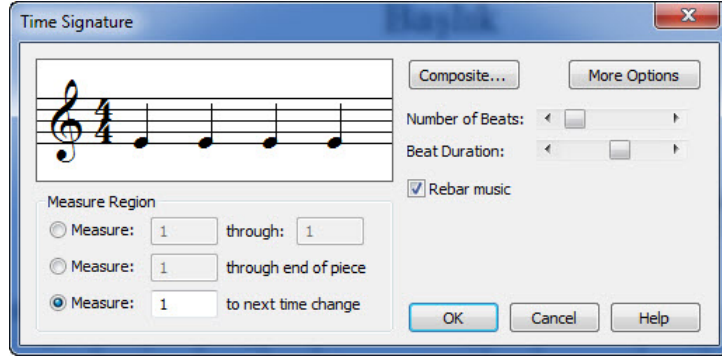
İkinci yol ise değişiklik yapmak istediğiniz ölçü içinde boş bir alan sağ tıkladığınızda açılan listeden istediğiniz tonu seçerek de ton değişikliğini yapabilirsiniz.

4.1.4 Time Signature Tool

Ana araç çubuğu üzerindeki dördüncü buton *Time Signature Tool* butonudur. Bu buton ölçü rakamlarını (usul rakamı) değiştirmek için kullanılır.

Time Signature Tool butonuna tıkladıktan sonra değişiklik yapmak istediğimiz ölçü üzerinde boş bir alana çift tıklıyoruz ve ekranda **Time Signature** penceresi açılıyor. Buradan istediğimiz değişikliği yapabiliriz.

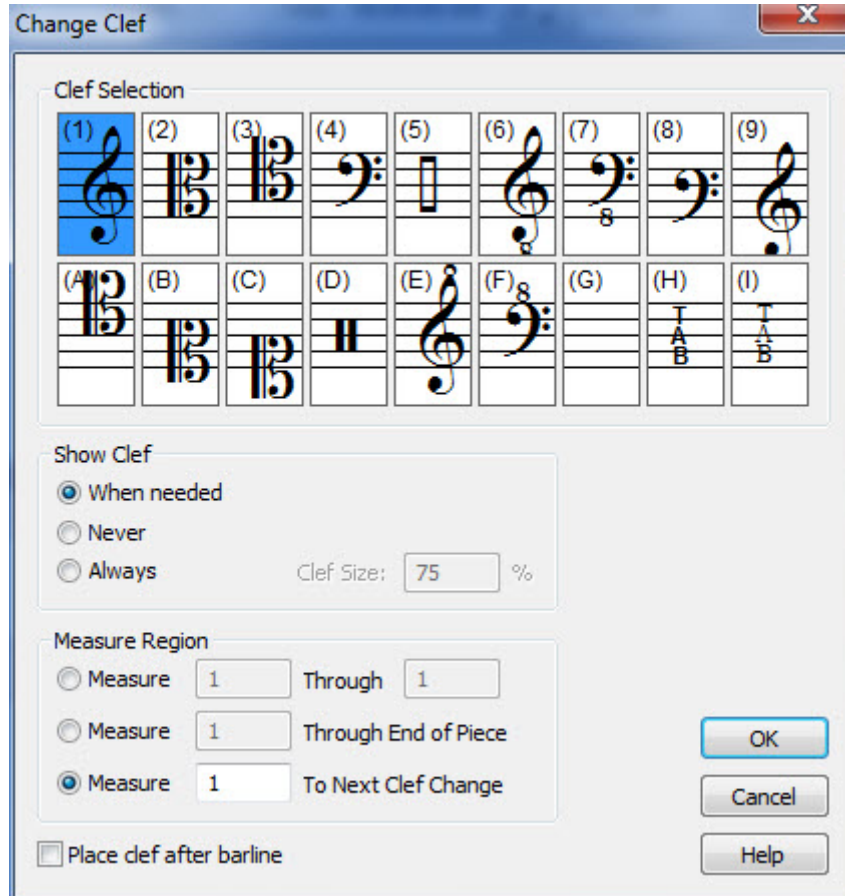
İkinci yol olarak ölçü içine sağ tıklayarak da açılan listeden seçiminizi yapabilirsiniz.

4.1.5 Clef Tool

Ana araç çubuğu üzerindeki beşinci buton **Clef Tool** butonudur. Bu buton anahtar değişiklikleri için kullanılır.

Clef Tool butonuna tıkladıktan sonra anahtar değişikliği yapmak istediğiniz ölçü üzerinde çift tıkladığınızda **Change Clef** penceresi açılır buran istediğiniz anahtarı seçebilirsiniz.

İkinci yol olarak da ölçü içine sağ tıklıyarak da açılan listeden seçiminizi yapabilirsiniz. Ölçüye sağ tıkladığımızda ekranda **Select Clef** sekmesi açılır.

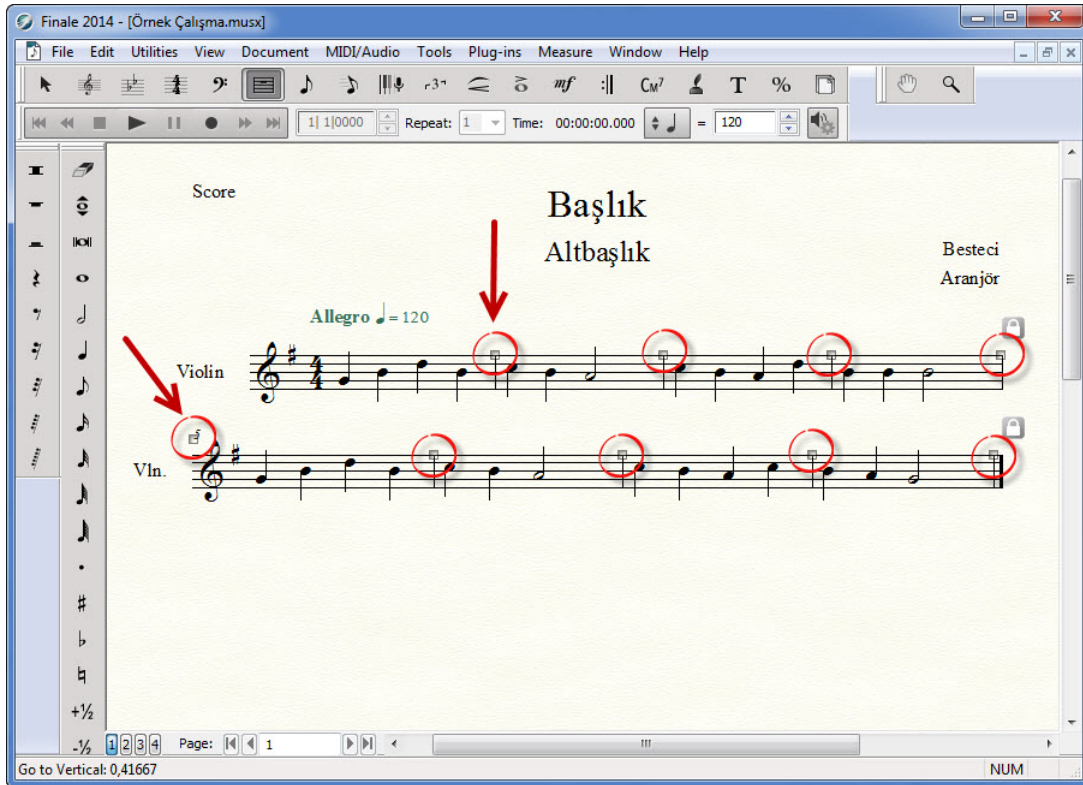
Select Clef sekmesine tıkladığımızda da **Change Clef** penceresi açılır ve seçimimizi yapabiliriz.

4.1.6 Measure Tool

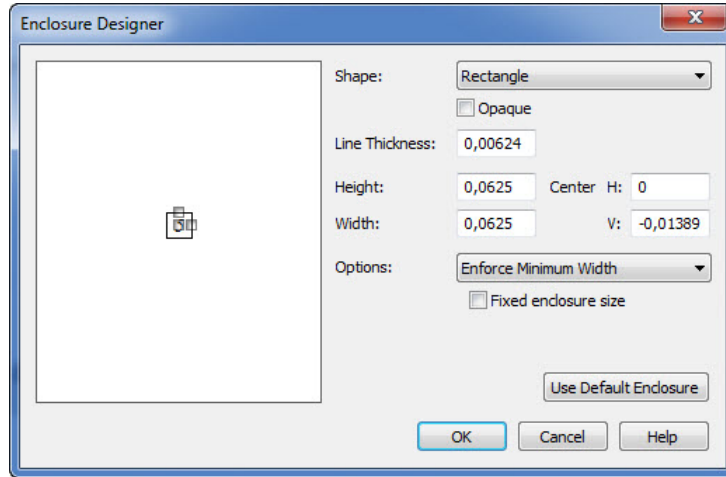
Ana araç çubuğu üzerindeki altıncı buton **Measure Tool** butonudur. Bu butona tıkladığımızda ölçü numaraları ve ölçü çizgilerinin üzerinde kutucuklar açılır.

Açılan bu kutucuklara çift tıklıyarak ya da sağ tıklıyarak gerekli değişikliklerin tümünü yapabiliriz. Üçüncü olarak kutucuklara sol tıklayıp parmağımızı basılı tutarak sağa-sola ve aşağı-yukarı sürükleyebiliriz.

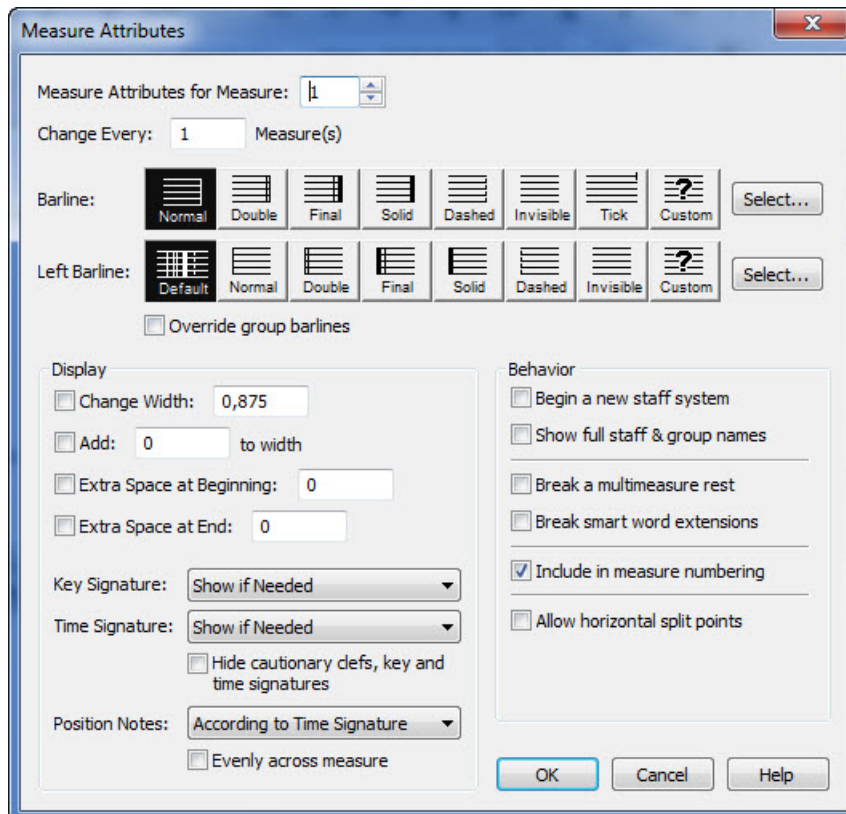
Ölçü numarasının üzerinde açılan kutucuğa çift tıkladığımızda ekranda aşağıdaki resimde gösterilen **Enclosure Desinger** penceresi açılır.

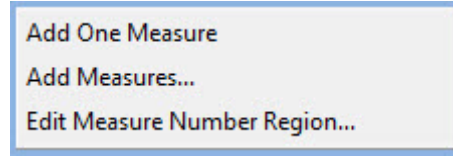
Bu pencerede ölçü numaralarını çevreleyen çizginin şeklini değiştirebilir, boyutunu ayarlayabilir, opaklık ayarlamalarınızı yapabilir ve soldaki pencerede bulunan kutucuk ve çizgileri kullanarak ölçü numarasının dizeğe olan konumunu değiştirebilirsiniz.

Aynı şekilde ölçü numarasının üzerinde açılan kutucuğa sağ tıkladığınızda ekranda ölçü numaraları ile ilgili ayarlamaları yapabileceğiniz pencere açılacaktır.

Ölçü çizgilerinin üzerinde açılan kutucuğa ya da herhangi bir ölçü içinde boş bir alana çift tıkladığınızda ise ekranda **Measure Attributes** penceresi açılır. Bu pencereden ölçü zigosu stili ile ilgili bütün ayarlamaları yapabilirsiniz.

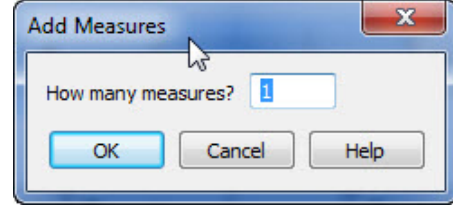

Ölçü çizgilerinin üzerinde açılan kutucuklara sağ tıkladığınızda ise ekranda üç farklı ayar sekmesi bulunan yandaki pencere açılır. Bu penceredeki sekmelerin işlevleri şunlardır.

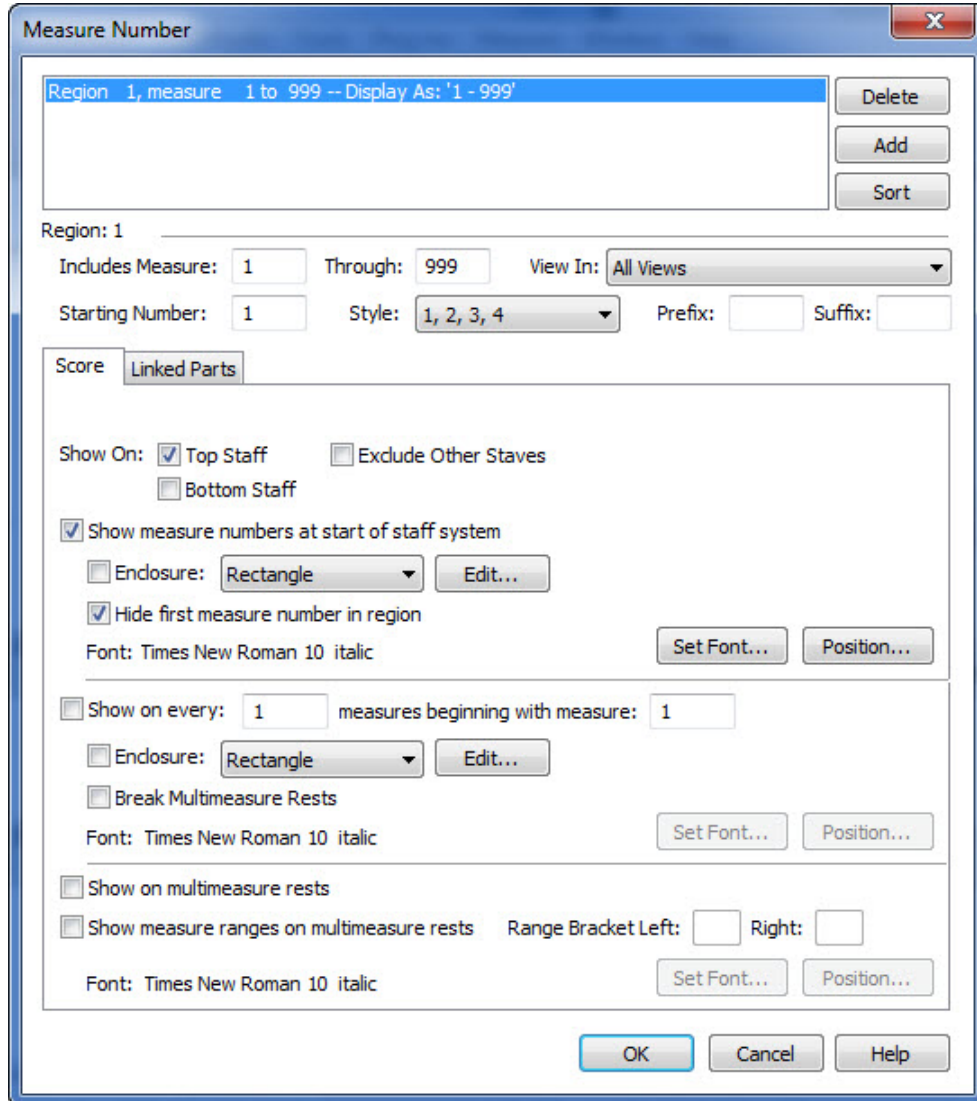

Add One Measure sekmesine tıkladığınızda belgenin en sonuna bir ölçü ekler.

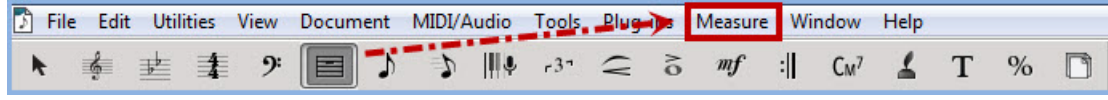
Add Measures... sekmesine tıkladığınızda ekranda **Add Measures** penceresi açılır belgenin sonuna istediğiniz sayıda ölçü eklemenizi sağlar.

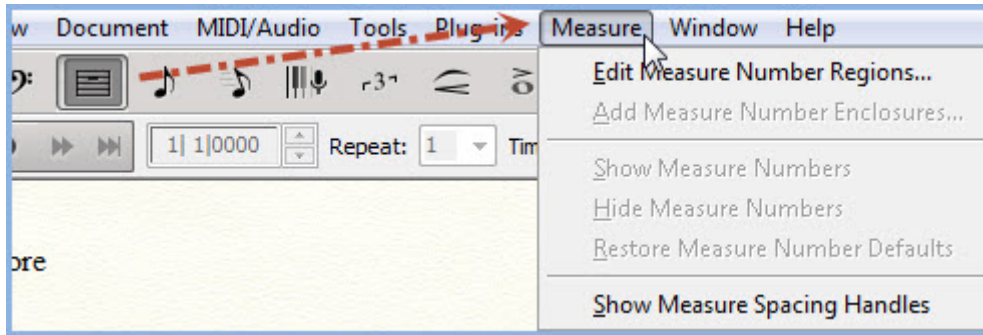
Edit Measure Number Region... sekmesine tıkladığınızda ise ekranda **ölçü numaraları** ile ilgili detaylı ayarlamaları yapabileceğiniz **Measure Number** penceresi açılır.

Measure Tool butonuna tıkladığınızda *ana menü çubuğunda Measure* adıyla yeni bir menü sekmesi açılır.

Measure sekmesine tıkladığınızda ise ölçü numaraları ile ilgili ayarlamaları yapabileceğiniz pencere açılır.

4.1.7 Simple Entry Tool

Ana araç çubuğu üzerindeki yedinci buton **Simple Entry Tool** butonudur. Bu buton fare ile nota yazımı için fareyi aktif hale getirir. Bu konunun geniş anlatımı için kitabımızın üçüncü bölümündeki **Mouse (Fare) İle Nota Yazımı** bölümüne bakabilirsiniz.

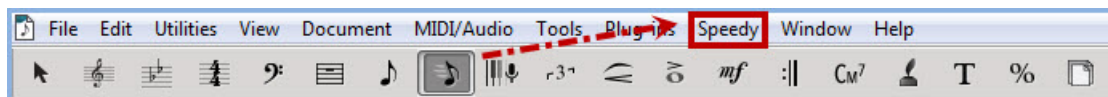

4.1.8 Speedy Entry Tool

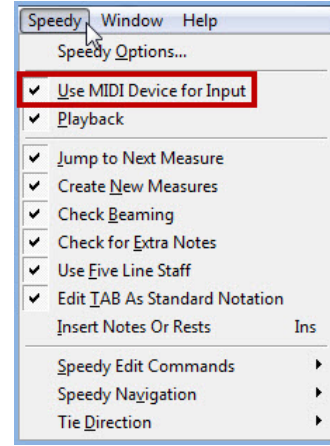
Ana araç çubuğu üzerindeki sekizinci buton **Speedy Entry Tool** butonudur. Bu buton nota ve susları fare ile yazıma göre daha hızlı ve pratik bir şekilde yazmamızı sağlayan butondur.

Klavye ile nota, sus, değiştirici işaret ve diğer sembolleri yazabilmek için öncelikleri klavyeyi yazıma hazır ve aktif hale getirmemiz gerekir. Bunun için ilk adım *ana araç çubuğu*'ndaki **Speedy Entry Toll** butonuna tıklamaktır. Bu butona tıkladığımızda *ana menü çubuğu*'nda **Speedy** başlıklı yeni bir sekme açılır.

Speedy sekmesine tıkladığımızda ekranda yandaki resimde gösterilen pencere açılır. Bu pencerede **Use MIDI Device for Input** alt sekmesinin önündeki kutucuktan seçim işaretini kaldırmamız gerekir. Aksi takdirde nota yerine klavyemiz sus yazacaktır. Kutucuktaki işareti fare ile tıklarık kaldırdığımızda pencere kapanır ve klavye nota yazmaya hazır hale gelir.

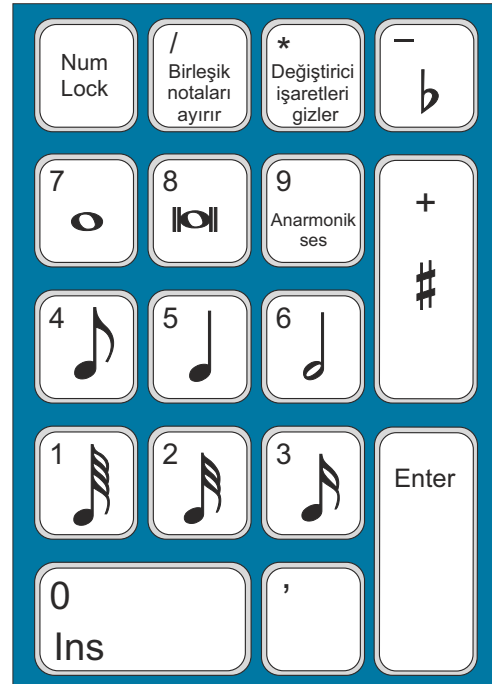

Klavyeyi hızlı yazım için aktifleştirdikten sonra, fare ile nota yazmak istediğimiz ölçüye tıklıyoruz. Ölçüye tıklayınca hızlı yazım özelliğinin aktif hale geldiğini gösteren ve ölçüyü çevreleyen bir çerçeve açılır. Bu çerçevenin içinde dizeğin çizgileri ve boşluklarına nota yazmak için bir imleç “ - ” açılır. Bu imleç klavyenin aşağı-yukarı yön tuşları ile dizeğin üzerinde hareket eder, sağa-sola yön tuşları ile de ölçüler arasında hareket eder.

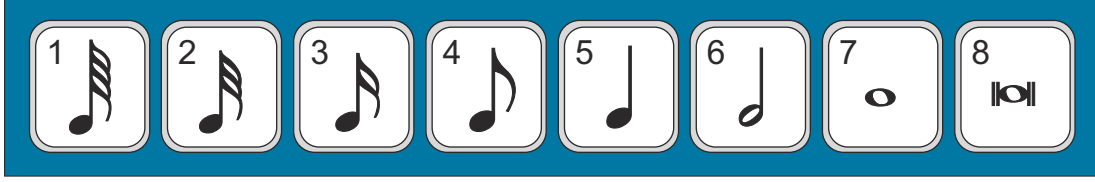

Klavye ile nota yazımı için klavyenin sağ tarafında bulunan ve *Numpad* diye adlandırılan rakamların olduğu bölüm kullanılır. *Numpad* üzerinde bulunan her tuşun hızlı yazımda bir işlevi vardır. Bu işlevlerin neler olduğu aşağıda sıralanmıştır.

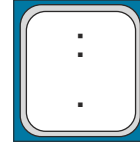
- 1: 64'lük nota
- 2: 32'lik nota
- 3: 16'lık nota
- 4: 8'lik nota
- 5: 4'lük nota
- 6: 2'lik nota
- 7: 1'lik nota
- 8: Brevis notası
- 9: Anarmonik yazım
- 0: Shift ile insert modu
- +: Diyez
- -: Bemol
- /: Birleşik notaları ayırır
- *: Değiştirici işaretleri gizle-göster

Numpad'in dışında klavyenizin üst kısmında bulunan numara tuşlarını da nota yazarken kullanabilirsiniz.

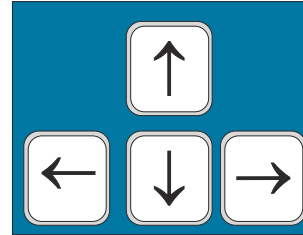
Eğer herhangi bir notanın yanına *uzatma noktası* koymak istiyorsak klavyeden nokta tuşuna basmamız yeterli.

Eğer klavye ile sus yazmak istiyorsak; önce *Numpad*'i kullanarak notayı yazıyoruz sonra klavyenin *Backspace* tuşuna basıyoruz. Hangi değerde nota yazdıysak o değerde sus işaretine dönüşecektir.

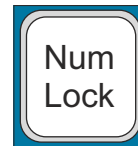

Dizek üzerindeki nota imlecini klavyenin aşağı-yukarı yön tuşları ile, ölçüler arasında gezinmek için ya da herhangi bir susun/notanın üzerine gelmek için ise sağa-sola yön tuşlarını kullanabilirsiniz.

R ÖNEMLİ UYARI!

Hızlı yazım için *Numpad* aktif olmalıdır. Bu yüzden mutlaka *Num Lock* açık durumda olmalıdır.

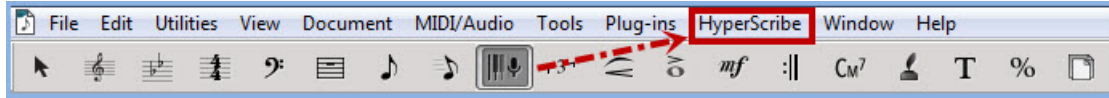

4.1.9 HyperScribe Tool

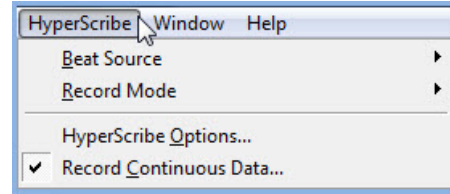
Ana araç çubuğu üzerindeki dokuzuncu buton *HyperScribe Tool* butonudur. Bu buton midi klavye ile çaldığımız notayı ekranda görmemize ve yazmamıza imkan verir.

Ayrıca *ana menü çubuğu*'nda *HyperScribe* adıyla bir menü sekmesi açılır. Bu sekmeden bilgisayarınıza bağlı olan midi klavye ayarlarını yapabilirsiniz.

HyperScribe Tool sekmesine tıkladığınızda ise ekranda yandaki resimde gösterilen pencere açılır. Bu penceredeki sekmeleri kullanarak midi klavyenizle ilgili ayarları yapabilirsiniz.

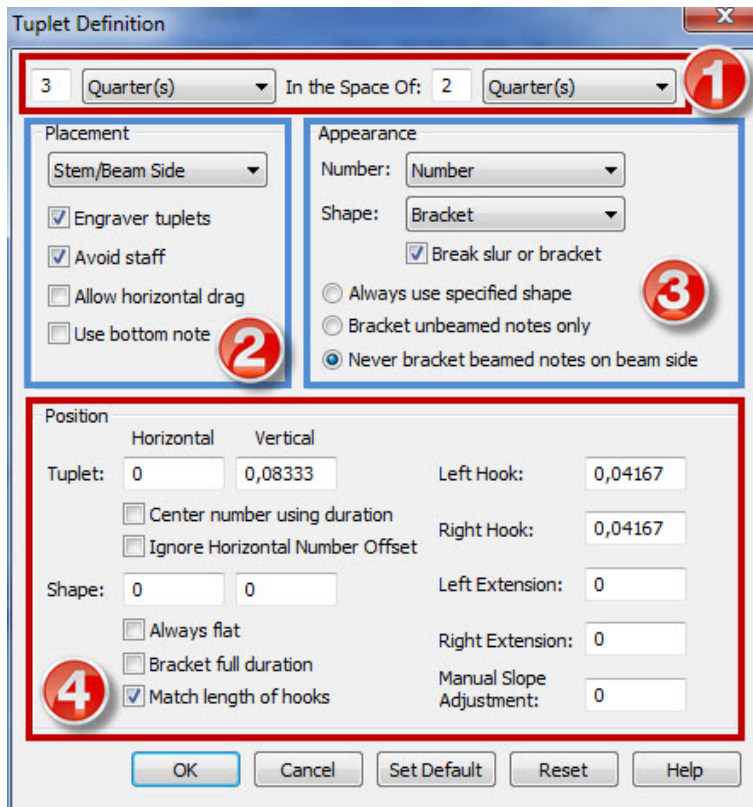
4.1.10 Tuplet Tool

Ana araç çubuğu üzerindeki onuncu buton **Tuplet Tool** butonudur. Bu buton üçleme, altılama ve bunun gibi nota gruplarını yazabilmek için kullanacağımız butondur.

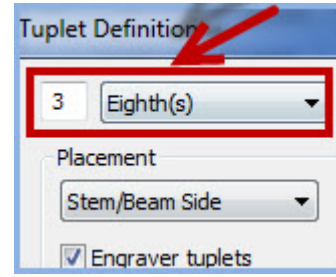

Örnek olarak üçleme yazabilmek için aşağıda anlatacağımız adımları izlemeniz yeterli olacaktır.

Tuplet Tool butonuna tıkladıtan sonra üçleme yapmak istediğimiz nota gurubunun birincisinin üzerine fare ile tıklıyoruz. Ekranda aşağıdaki resimde gösterilen **Tuplet Definition** penceresi açılır. Bu pencere dört bölümden oluşmaktadır.

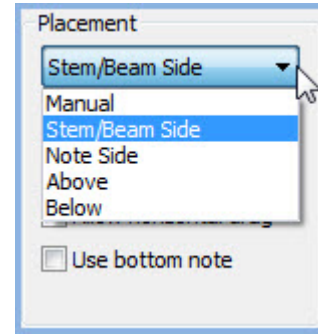

Birinci bölümün sağdaki kutucuğa klavyeyi kullanarak “3” rakamını yazıyoruz. Eğer altılama olsaydı “6” yazacaktık. Bu kutucuğun sağındaki sekme ise nota değerini belirleyeceğimiz sekmedir. Kutucuğa rakamla “3” yazıp yanındaki sekmede *Eighth(s)* değerini seçiyoruz. Bu değer üçleme gurubumuzun sekizlik notalardan oluşacağını gösterir.

OK butonuna bastıktan sonra dizekte seçtiğiniz nota ve kendisinden sonraki iki nota ile birlikte üçleme olarak gruplanacaktır.

İkinci bölümde üçleme işaretinin nasıl konumlandırılacağını yapıldığı bölümdür. **Placement** bölümündeki sekmeye tıkladığımızda ekranda yandaki resimde gösterilen altsekme gurubu açılır.

Stem/Beam Side sekmesini seçerseniz üçleme işareti yandaki resimde gösterildiği gibi konumlanır. Altındaki kutucuğu fare ile sol tıklayıp parmağınızı kaldırmadan “3” rakamını sadece aşağı ve yukarıya doğru sürükleyebilirsiniz.

Above sekmesini seçtiğinizde üçleme işareti yandaki resimde gösterildiği gibi konumlanır.

Below sekmesini seçtiğinizde üçleme işareti yandaki resimde gösterildiği gibi konumlanır.

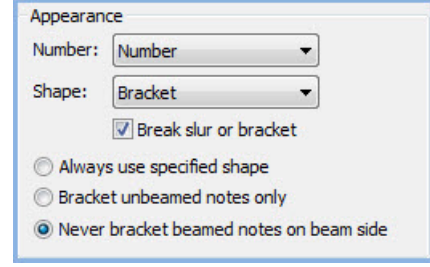

Note Side sekmesini seçtiğinizde üçleme işareti yandaki resimde gösterildiği gibi konumlanır.

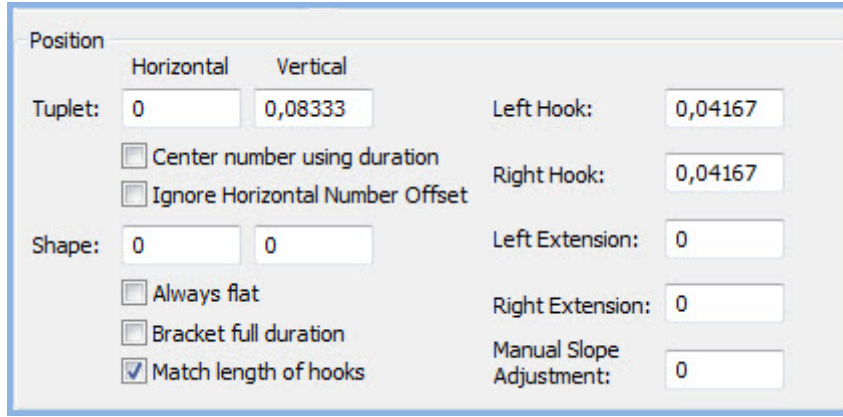

Manuel sekmesini seçtiğinizde ise üçleme işaretini el ile kendiniz konumlandırabilirsiniz.

Üçüncü bölümde rakamlın ve parantezin şeklinin seçimini yapacağımız **Appearance** bölümü bulunmaktadır. Bu bölümde iki sekme bulunmaktadır. Bu sekmeleri kullanarak görünüm ve numaralandırma parametrelerini özelleştirebilirsiniz.

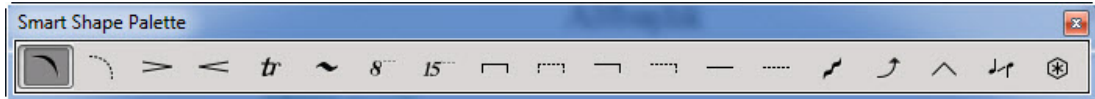

Dördüncü bölümde ise üçleme işaretinin ölçüleri ve pozisyonu gibi parametrelerin ayarlamalarını yapmanıza imkan veren **Position** bölümü bulunmaktadır.

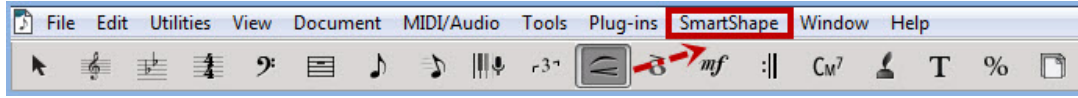
4.1.11 Smart Shape Tool

Ana araç çubuğu üzerindeki onbirinci buton **Smart Shape Tool** butonudur. Bu butona tıkladığınızda ekranın sağ tarafında **Smart Shape Palette** çubuğu açılır.

Smart Shape Palette çubuğu üzerinde; bağ işareti, crescendo, decrescendo, tril, oktav ve glisando gibi nüans işaretleri butonları bulunur seçiminize uygun olanı tıklayıp dizekte yerine yerleştirebilir ve konumunu manuel olarak değiştirebilirsiniz.

Smart Shape Tool butonuna tıkladığınızda **Ana menü çubuğu**'nda aşağıdaki resimde gösterdiğimiz **SmartShape** adıyla yeni bir menü sekmesi açılır. Bu menü sekmesinden de kullandığınız nüans işaretleri ile ilgili ayarlarınızı yapabilirsiniz.

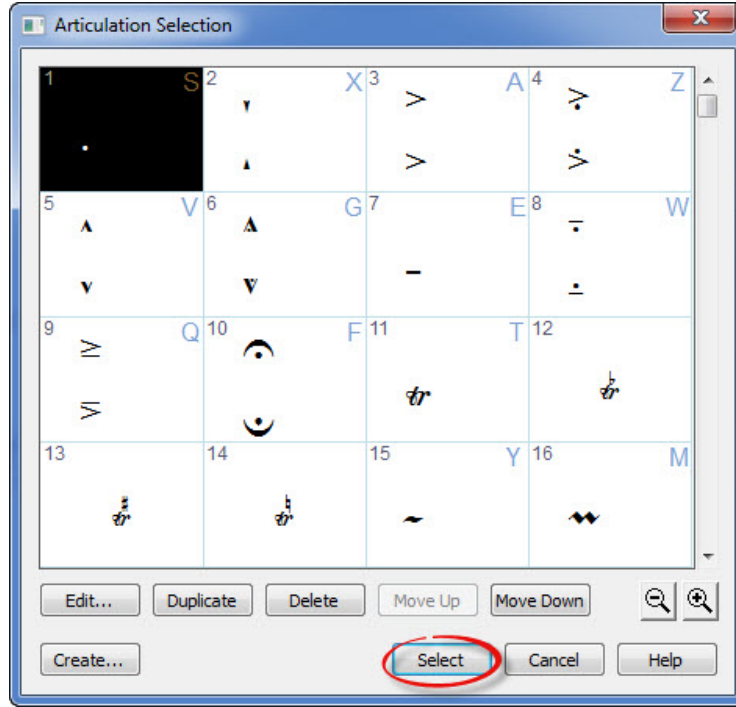

4.1.12 Articulation Tool

Ana araç çubuğu üzerindeki onikinci buton *artikülasyon işaretleri*'ni seçeceğimiz *Articulation Tool* butonudur.

Bu butona tıkladıktan sonra artikülasyon işaretini koymak istediğimiz notanın üzerine çift tıkladığımızda ekranda aşağıdaki resimde gösterilen *Articulation Selection* penceresi açılır. Seçimimizi yapıp *Select* butonuna tıkladığımızda ise seçtiğimiz işaret dizekte yerini alacaktır.

4.1.13 Expression Tool

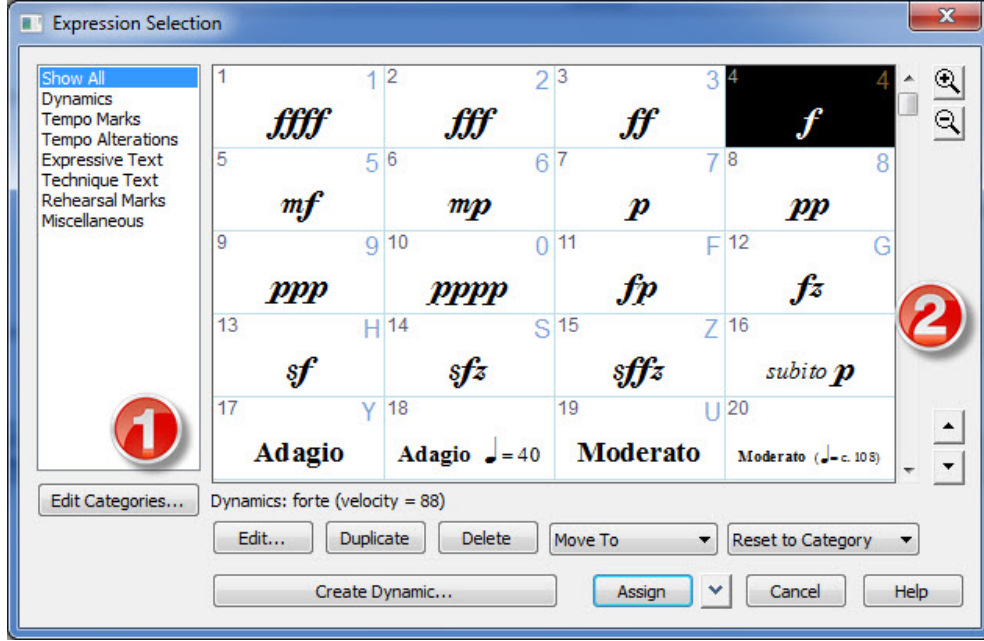
Ana araç çubuğu üzerindeki onüçüncü buton gürlük ve ifade terimlerinin bulunduğu *Expression Tool* butonudur.

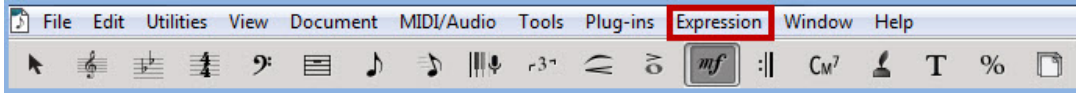
Bu butona tıkladıktan sonra ifade terimini koymak istediğimiz notanın üzerine çift tıklıyoruz ve ekranda aşağıdaki resimde gösterilen pencere açılıyor. Bu pencere iki bölümden oluşur. Pencerenin sağ tarafındaki bölüme ifade terimleri sınıflandırılmış olarak listelenmiştir.

Bu listeden hangi terim sınıfını tıklarsanız sağ taraftaki bölümde o sınıfla ilgili sembol

ve işaretler açılır. Sağ taraftaki işaretlerden habgisini koymak istiyorsak fare ile tıklayıp *Assign* butonuna tıklıyoruz. Böylece seçtiğimiz işaret dizeğe yerleşecektir.

Expression Tool butonuna tıkladığımızda *Ana menü çubuğu*'nda *Expression* adıyla yeni bir menü sekmesi açılır. Bu sekme altında ifade terimleri ile ilgili kişisel ayarlamalarınızı yapabilirsiniz.

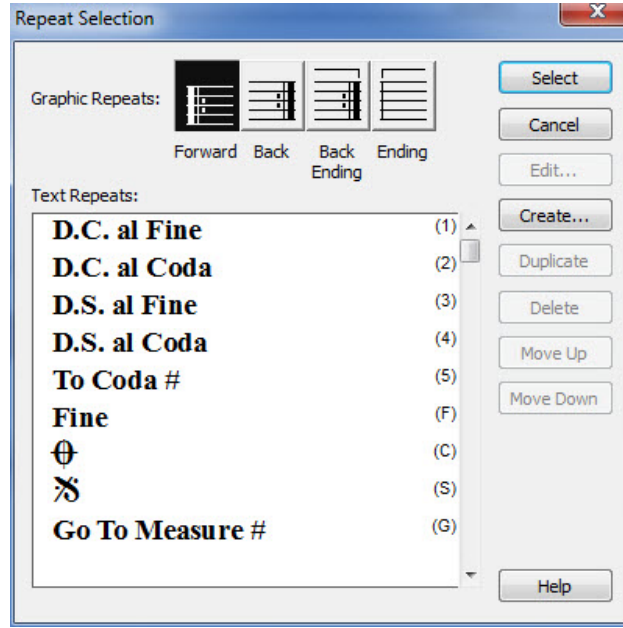

4.1.14 Repeat Tool

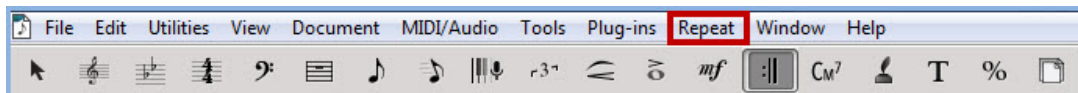
Ana araç çubuğu üzerindeki ondördüncü buton tekrar işaretlerinin bulunduğu *Repeat Tool* butonudur.

Bu butona tıkladıktan sonra tekrar işaretini koymak istediğimiz ölçünün içine çift tıklarız ve ekranda aşağıdaki resimde gösterilen pencere açılır. Seçimimizi bu pencereden yapıp *Select* butonuna tıkladığımızda seçtiğimiz tekrar işareti dizekte yerine yerleşecektir.

Repeat Tool butonuna tıkladığınızda *Ana menü çubuğu*'nda **Repeat** adıyla yeni bir menü sekmesi açılır. Bu sekme altında tekrar işaretleri ile ilgili kişisel ayarlamalarınızı yapabilirsiniz.

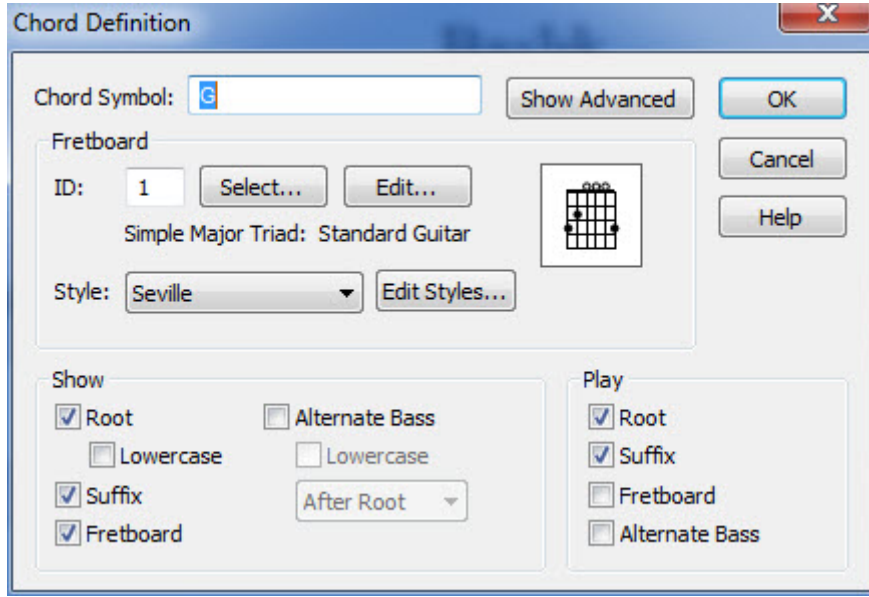
4.1.15 Chord Tool

Ana araç çubuğu üzerindeki onbeşinci buton akor sembollerini yazmamıza yarayan **Chord Tool** butonudur.

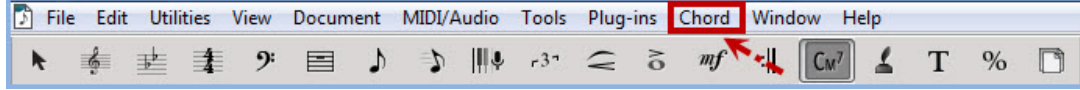

Chord Tool butonuna tıkladıktan sonra akor sembolünü yazmak istediğimiz nota üzerine çift tıklarız ve ekranda aşağıdaki resimde gösterilen **Chord Definition** penceresi açılıyor.

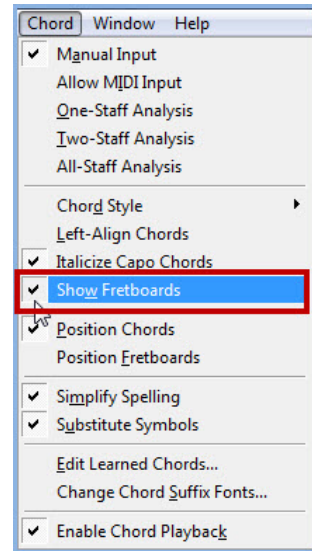
Açılan bu pencerenin sol üst köşesinde bulunan **Chord Symbol** kutucuğuna koymak istediğiniz akorun şifresini harf olarak yazıyoruz. Örnek olarak sol majör için “**G**”, re majör için “**D**”, sol minör için “**Gm**”, re minör için “**Dm**” gibi. Bu şekilde akoru yazdıktan sonra “**OK**” butonuna basarak seçimimizi tamamlıyoruz.

Chord Tool butonuna tıkladığınızda **Ana menü çubuğu**'nda **Chord** adıyla yeni bir menü sekmesi açılır. Bu sekme altında akorlar ile ilgili ayarlamalarınızı yapabilirsiniz.

Örnek olarak akor şifresinin altına gitar için kullanılan ve akorların gitar üzerinde basılışını gösteren **fret** koyabilirsiniz. Bununun için **ana menü çubuğu**'nda açılan **Chord** menüsüne tıklıyoruz ve buradan **Show Fretboards** sekmesinin yanına tıklayarak seçim işareti koyuyoruz.

Bu seçimi yaptıktan sonra dizekte akor şifresinin altında yandaki resimde gösterdiğimiz gibi **Fretboard** açılır.

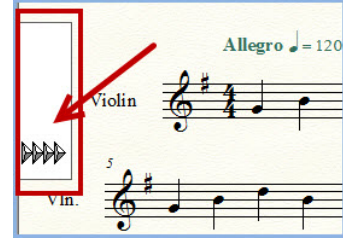

4.1.16 Lyrics Tool

Ana araç çubuğu üzerindeki onaltıncı buton şarkı sözü yazmamıza yarayan **Lyrics Tool** butonudur.

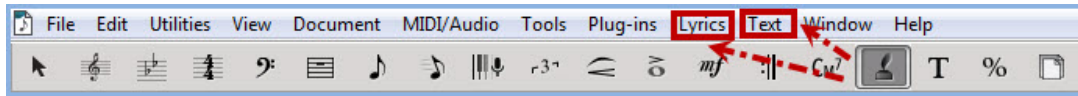

Lyrics Tool butonuna tıkladığımızda dizeğin sol tarafında yandaki resimde gösterdiğimiz gibi bir imleç penceresi açılır. Bu imleç söz yazımının aktif hale geldiğini gösterir. Hangi dizeğe tıklarsanız bu imleç o dizeğin yanına taşınır.

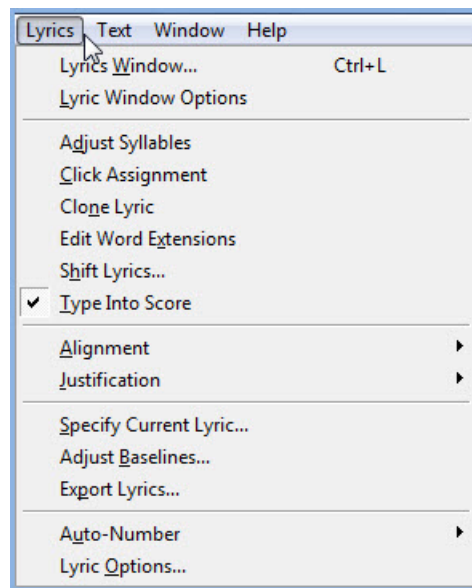

Sözleri yazmaya başlamak için notanın altına fare ile tıklıyoruz. Tıklayınca notanın altında bir imleç yanıp sönmeye başlayacaktır. Klavyemizi kullanarak sözleri yazıyoruz. her hecede klavyenin **Space (Boşluk)** tuşunu kullanıyoruz. **Space (Boşluk)** tuşuna her bastığımızda imleç bir sonraki notanın altına gidecektir.

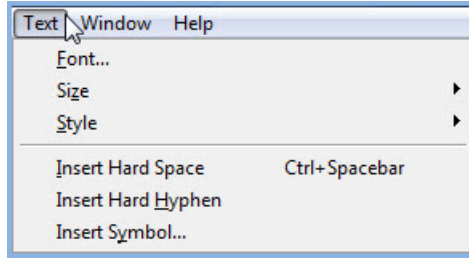
Lyrics Tool butonuna tıkladığımızda **Ana menü çubuğu**'nda **Lyrics** ve **Text** adlarıyla yeni iki menü sekmesi açılır.

Lyrics menü sekmesine tıkladığımızda şarkı sözü ile ilgili ayarlamaları yapabileceğiniz aşağıdaki resimde gösterilen pencere açılır.

Text menü sekmesine tıkladığımızda ise font seçimi, font büyüklüğü ve font stili ile ilgili değişiklikleri yapabileceğiniz aşağıdaki resimde gösterilen pencere açılır.

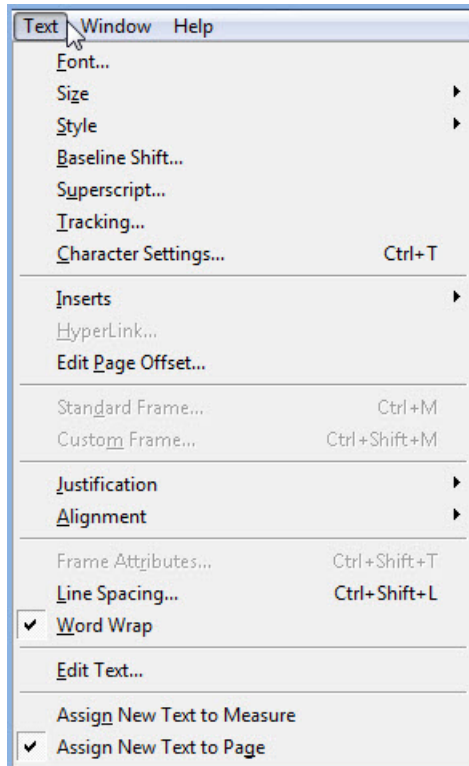
4.1.17 Text Tool

Ana araç çubuğu üzerindeki onyedinci buton çalışma sayfamızın herhangi bir alanına yazı yazmamızı ve yazılmış olanlar üzerinde değişiklik yapmamızı sağlayan *Text Tool* butonudur.

Bu butona tıkladıktan sonra çalışma sayfamızın yazı yazmak istediğimiz bölümüne fare ile çift tıklıyoruz ve yazıyı yazacağımız alanda bir metin kutusu ile bu kutunun içinde yanıp sönen bir imleç açılıyor. İmlecin olduğu yere klavye ile yazımızı yazıyoruz. Metnimizi oluşturduktan sonra sayfa üzerinde boş bir alana tıklayarak metni tamamlıyoruz.

Lyrics Tool butonuna tıkladığımızda *Ana menü çubuğu*'nda *Text* adıyla yeni bir menü sekmesi açılır. Bu sekmeye tıkladığımızda ise ekranda yazı fontu ayarları ile ilgili aşağıdaki resimde gösterilen pencere açılır. Buradan seçiminize göre istediğiniz ayarlamaları yapabilirsiniz.

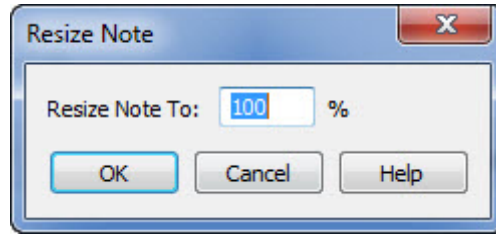

4.1.18 Resize Tool

Ana araç çubuğu üzerindeki onsekizinci buton çalışma sayfanızın görünüm boyutunu değiştirmeye yarayan **Resize Tool** butonudur.

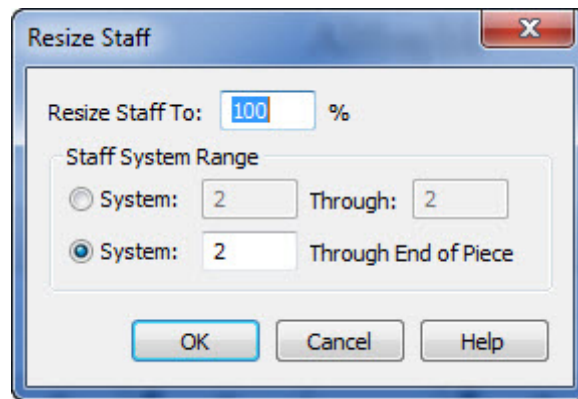

Bu butona tıkladıktan sonra çalışma sayfanızdaki herhangi bir boş alana tıklarsanız aşağıdaki resimde gösterilen **Resize Note** penceresi açılır.

Bu penceredeki yüzdelerik değerde yapacağınız değışiklik sayfanın tamamını etkiler. Yüzdelerik değeri düşürürseniz sayfa içindeki bütün objelerle birlikte küçülür, büyütürseniz sayfa içindeki bütün objelerle birlikte büyür.

Bu butona tıkladıktan sonra çalışma sayfanızdaki herhangi bir dizek üzerine tıklarsanız aşağıdaki resimde gösterilen **Resize Staff** penceresi açılır. Bu penceredeki yüzdelerik değerde yapacağınız değışiklik ise sadece dizekleri etkiler diğerk objeler eski boyutunda kalır.

4.1.19 Page Layout Tool

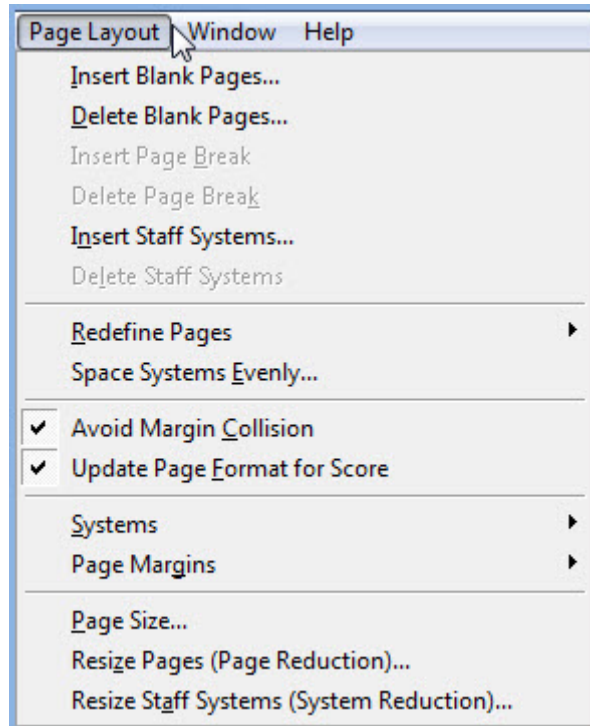
Ana araç çubuğu üzerindeki ondokuzuncu ve son buton çalışma sayfanızın görünüm marjin (sağ-sol, alt-üst) ayarlarını yapmaya ve değiştirmeye yarayan **Page Layout Tool** butonudur.

Bu butona tıkladığınızda Çalışma sayfanızın kenarlarında cetvel niteliği taşıyan çizgiler ve kutucuklar açılır. Fare ile kutucukları tıklayıp parmağınızı kaldırmadan dizikleri sağ-sol ve aşağı-yukarı sürükleyebilirsiniz.

Page Layout Tool butonuna tıkladığınızda **Ana menü çubuğu**'nda **Page Layout** adıyla yeni bir menü sekmesi açılır. Bu sekmeye tıkladığınızda ise ekranda aşağıdaki resimde gösterilen pencere açılır. Buradan; boş sayfa ekleme, sayfa silme, dizeler arasındaki boşluk, marjın ayarları, sayfa boyutu ve dizeleri yeniden boyutlandırma gibi görünümü etkileyen bütün ayarlamaları yapabilirsiniz.

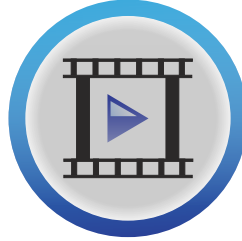

Başlık Değiştirme
Çalgı İsmi Değiştirme
Anahtar Değiştirme
Ölçü Rakamlarını Değiştirme
Ton Değiştirme
Gürlük terimleri
Tempo Değişikliği
Ölçü Çizgisi Değişiklikleri
Tekrar İşareti Ekleme
Dolap Ekleme
Artikülasyon İşaretleri Ekleme
Çoklu Artikülasyon Ekleme
Notaları Sağa-Sola Kaydırma
Ölçü Ekleme
Araya Ölçü Ekleme
Dizekteki Ölçü Sayısını Düzenleme
Birleşik Notaları Ayırma
Bağ İşareti Ekleme
Üçleme Yapma

5 — Nasıl Yaparım? I

Bu bölümde *finale* yazılımında en çok karşılaşılan güçlüklerin ve en çok sorulan “*Nasıl Yaparım?*” sorularının cevapları verilmeye çalışılacaktır. Kitabımızda anlattığımız “*Nasıl Yaparım?*” bölümündeki her başlık için görsel eğitim videoları hazırlanmıştır. Video anlatımlarını aşağıdaki resimde gösterdiğimiz video butonlarına tıklayarak izleyebilirsiniz.

5.1 Başlık Değiştirme

Finale yazılımında başlangıçta oluşturduğunuz başlığı, altbaşlığı, besteci ismini, aranjör ismini ve söz yazarı ismini sonradan değiştirebilir ya da herhangi birini silebilirsiniz.

Bunun için kullanacağımız araç, *ana araç çubuğu* üzerindeki *Text Tool* aracıdır. Bu butona tıkladığımızda çalışma sayfanızda başlık kısmını oluşturan metinlerin üstünde bir kutucuk açılır.

T

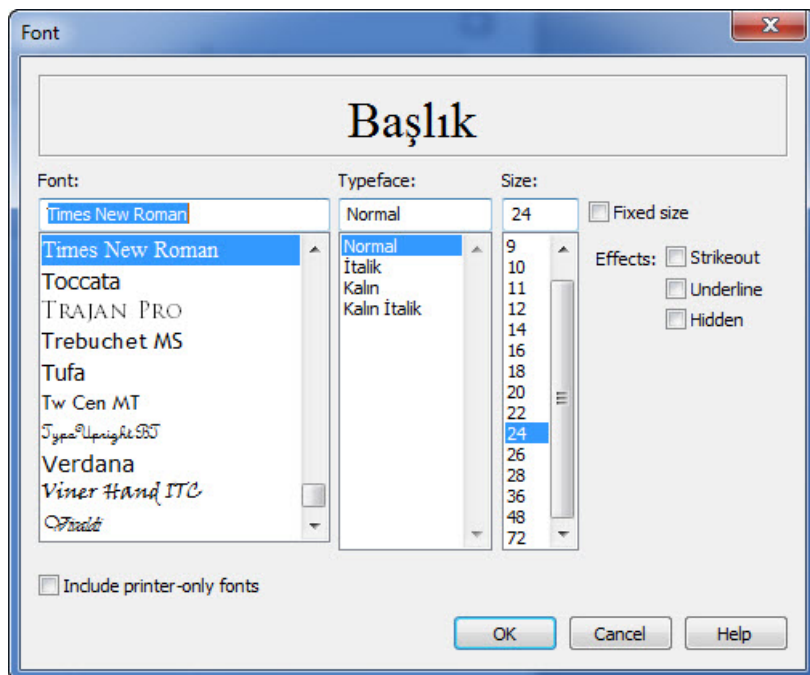

Açılan bu kutucuklardan herhangi birine tek tıkladığınızda rengi değişir. Rengi değiştikten sonra klavyenizden **Delete** tuşuna basarak seçtiğiniz metni tamamen silebilirsiniz. Metni silmeyip değişiklik yapmak istiyorsak kutucuğa çift tıklıyoruz. Kutucuğa çift tıklayınca metni çerçeveleyen bir metin kutusu açılır. Açılan metin kutusunun içinde isterseniz fare ile isterseniz klavyenin yön tuşlarıyla silmek ya da değiştirmek istediğiniz bölüme gelip değiştirebilirsiniz.

Metindeki font, stil ve font boyutunda değişiklik yapmak istiyorsak izleyeceğimiz yol şu şekilde olacak.

- **Ana araç çubuğu** üzerindeki **Text Tool** butonuna tıklıyoruz.
- Metnin üzerinde açılan kutucuğa tek tıklayıp rengini değiştiriyoruz.
- **Ana menü çubuğu** üzerinde **Text** menüsünün altından **Font** sekmesini tıklıyoruz.

Font sekmesine tıklayınca ekranda aşağıdaki resimde gösterilen **Font** penceresi açılır buradan font, stil ve punto ayarlarınızı yapabilirsiniz.

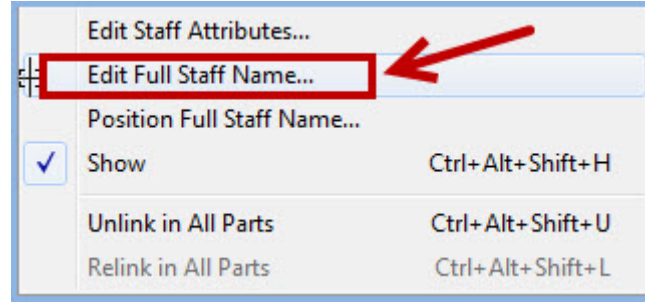

5.2 Çalgı İsmi Değiştirme

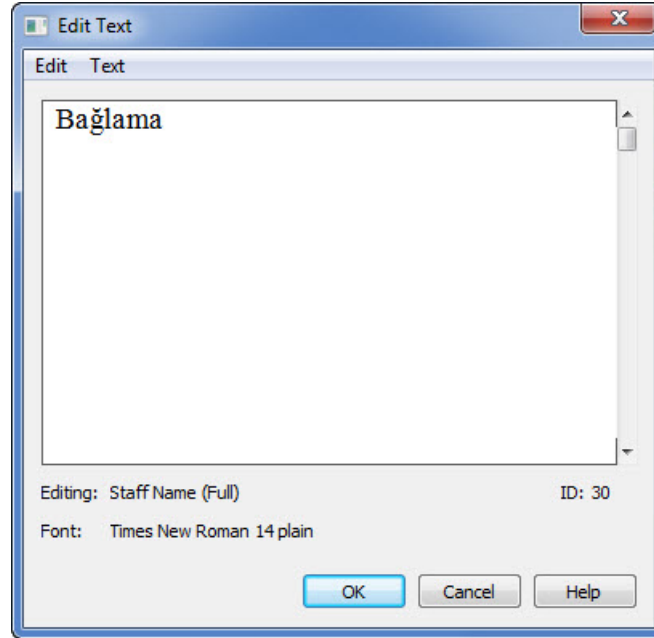
Bunun için kullanacağımız araç, *ana araç çubuğu* üzerindeki *Staff Tool* aracıdır. Bu butona tıkladığınızda çalışma sayfanızda ilk dizeğin yanında bulunan çalgı isimi üstünde bir kutucuk açılır.

Bu kutucuğa sağ tıkladığınızda ise ekranda aşağdaki resimde gösterilen pencere açılır.

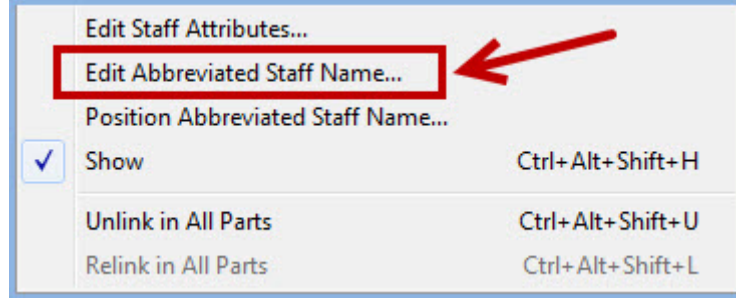
Bu pencereden *Edit Full Staff Name...* sekmesine tıkladığımızda ekranda aşağdaki resimde gösterilen *Edit Text* penceresi açılır.

Bu pencereden çalgı ismini fare ile seçip siliyoruz ve yeni ismi klavyeden yazıyoruz. *Edit Text* penceresinin üst kısmında bulunan *Edit Text* menülerinden de font ayarlarınızı yapabilirsiniz.

İkinci dizekten itibaren ise çalgı ismi kısaltma şeklinde bulunur. Aynı yöntemle bu kısaltma isminide değiştirebilirsiniz. Bu işlemdeki tek fark kutucuğa sağ tıkladığınızda

açılan pencerede seçeceğimiz sekmenin ismidir. Burada *Edit Abbreviated Staff Name...* sekmesini seçiyoruz. Diğer adımlar yukarıda anlattığımız gibidir.

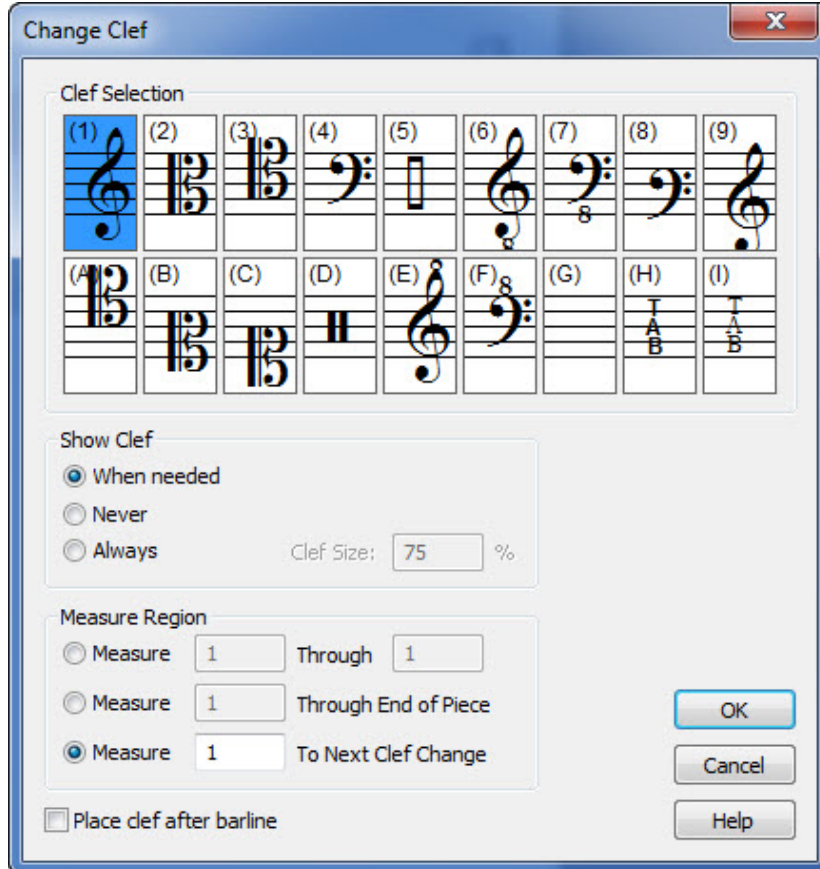

5.3 Anahtar Değişirme

Bunun için kullanacağınız araç, *ana araç çubuğu* üzerindeki *Clef Tool* aracıdır.

Clef Tool butonuna tıkladıktan sonra fare ile ilk ölçünün üzerinde bir yere tıklıyoruz ve ekranda *Change Clef* penceresi açılıyor. Bu pencereden istediğiniz bir anahtarı seçtikten sonra *OK* butonuna tıklayarak işlemi tamamlıyoruz.

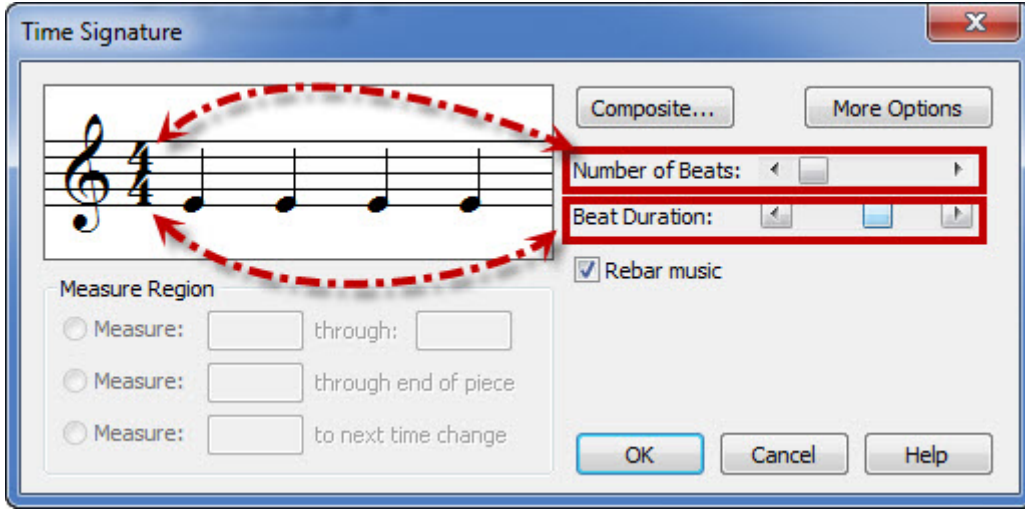
Bu işlemi istedeğiniz herhangi bir ölçüde ya da birden fazla yerde uygulayabilirsiniz. Yaptığınız anahtar değişikliği seçtiğiniz ölçü ve ondan sonraki ölçüleri etkileyecektir.

5.4 Ölçü Rakamlarını Değiştirme

Çalışma sayfanızda başlangıçta belirlediğiniz ölçü rakamlarını sonradan değiştirmek için kullanacağınız araç, *ana araç çubuğu* üzerindeki *Time Signature Tool* butonudur.

Time Signature Tool butonuna tıkladıktan sonra ölçü rakamlarını değiştirmek istediğimiz ölçüye çift tıklıyoruz ve ekranda *Time Signature* pencersi açılıyor.

Time Signature penceresinin sağ tarafında bulunan *Number of Beats* sekmesinin sağ ve sol yön tuşlarını kullanarak üstteki rakamı değiştirebilirsiniz. Bu sekmenin hemen altındaki *Beat Duration* sekmesinden ise ölçü birim değeri yani alttaki rakamı değiştirebilirsiniz. Seçiminizi yaptıktan sonra *OK* butonuna tıklayarak devam edebilirsiniz. Bu işlemi istediğiniz herhangi bir ölçüye uygulayabilir isterseniz birden fazla ölçüde istediğiniz herhangi bir ölçü rakamı belirleyebilirsiniz.

5.5 Ton Değiştirme

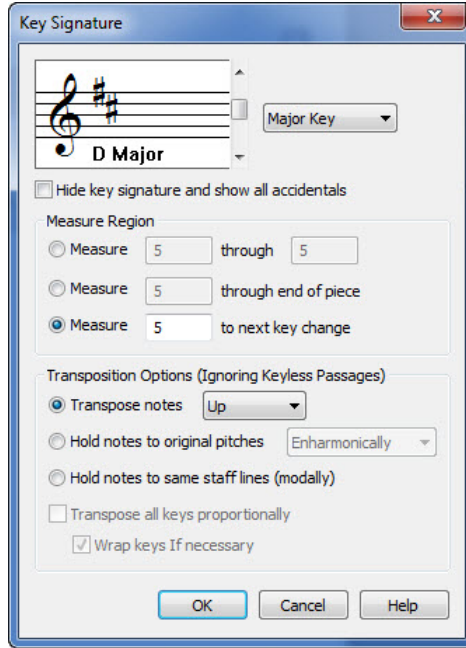
Çalışma sayfanızda başlangıçta belirlediğiniz tonu sonradan değiştirmek için kullanacağınız araç, *ana araç çubuğu* üzerindeki *Key Signature Tool* butonudur.

Bu aracı başlangıçta belirlediğiniz tonu değiştirmek için kullanabileceğiniz gibi herhangi bir ölçüden itibaren de ton değişikliği yapabilirsiniz. Örnek olarak örnek çalışmamızın

tonunu beşinci ölçüsünden itibaren değiştirelim. Bunun için önce *ana araç çubuğu* üzerindeki *Key Signature Tool* butonuna tıklıyoruz.

Sonra, tonu değiştirmek için seçtiğimiz ölçünün üzerine çift tıklıyoruz ve ekranda açılan *Key Signature* penceresinden yeni tonu belirliyoruz. İşlemi tamamlamak için pencerenin alt kısmındaki *OK* butonuna tıklıyoruz.

OK butonuna tıkladıktan sonra don değişikliği gerçekleşir.

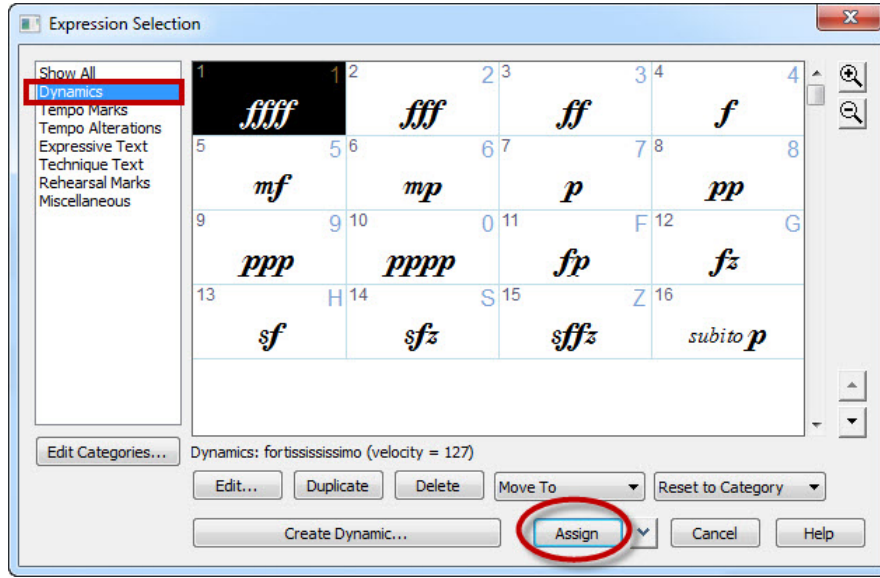
5.6 Gürlük terimleri

Çalışmanızda notaların altına *forte*, *piano* veya *mezzoforte* gibi gürlük terimlerini koymak için kullanacağımız araç *ana araç çubuğu* üzerindeki *Expression Tool* butonudur.

Expression Tool butonuna tıkladıktan sonra gürlük terimini koymak istediğimiz notanın altına veya üstüne fare ile çift tıklıyoruz ve ekranda *Expressin Selection* penceresi

açılıyor. Bu pencerenin sağ tarafındaki listelenmiş sekmelerden **Dynamics** sekmesini seçiyoruz. Bu sekmeyi tıklayınca pencerede gürlük terimleri açılacaktır. Seçiminizi yapıp **Assign** butonuna tıklayarak gürlük terimini notanın altına yerleştiriyoruz.

Koyduğunuz gürlük terimini üzerinde açılan kutucuğa fare ile tıklayıp parmağınızı kaldırmadan sayfa üzerinde istediğiniz bir alana sürükleyebilirsiniz.

5.7 Tempo Değişikliği

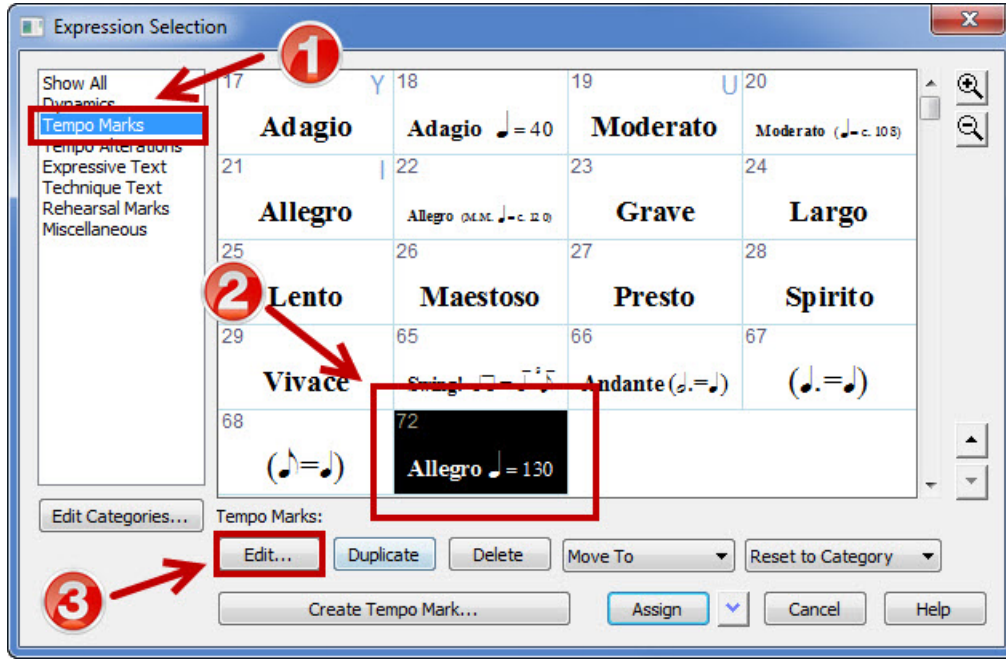
Çalışmanızda tempoyu değiştirmek için kullanacağımız araç **ana araç çubuğu** üzerindeki **Expression Tool** butonudur.

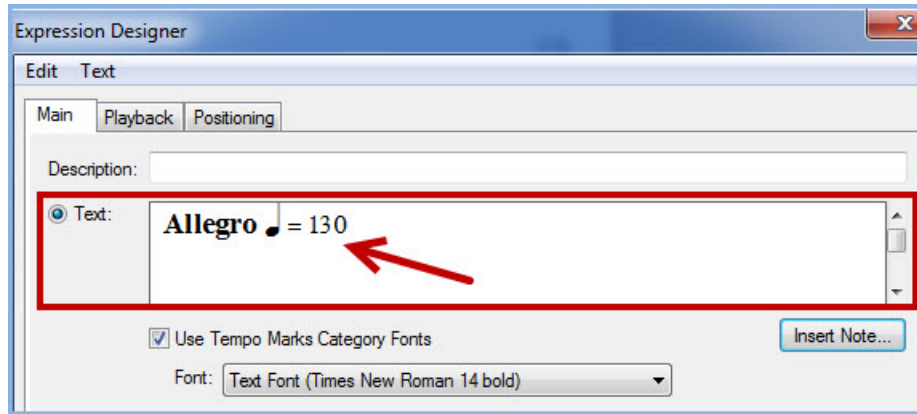
Bu butona tıkladıktan sonra tempo belirten terimin yanında bir kutucuk açılır.

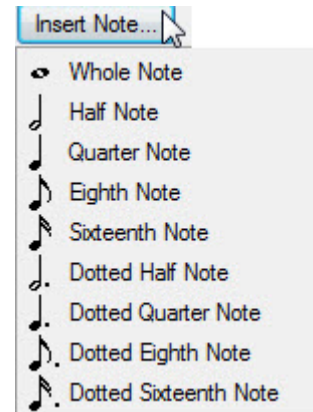
Açılan bu kutucuğa çift tıkladığınızda ekranda aşağıdaki resimde gösterdiğimiz **Expression Selection** penceresi açılır. Açılan pencerenin sol tarafındaki listeden **Tempo Marks** sekmesini seçiyoruz. Bu sekmeye tıkladığımızda tempo değişikliğini yapacağımız liste açılır. Buradan seçimimizi yapıp pencerenin alt tarafında bulunan **Edit** butonuna tıklarız.

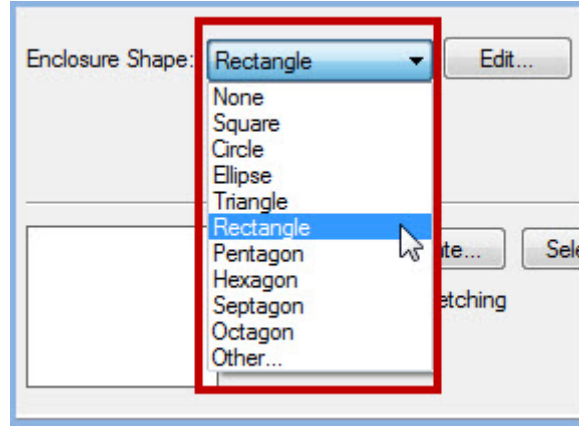
Edit butonuna tıkladığınızda ekranda aşağıdaki resimde gösterilen *Expression Designer* penceresi açılır. Bu penceredeki yanında *Text* yazan kutucuğu seçip sağ taraftan hız teriminin metnini fare ile seçip silebilir ya da değiştirebilirsiniz.

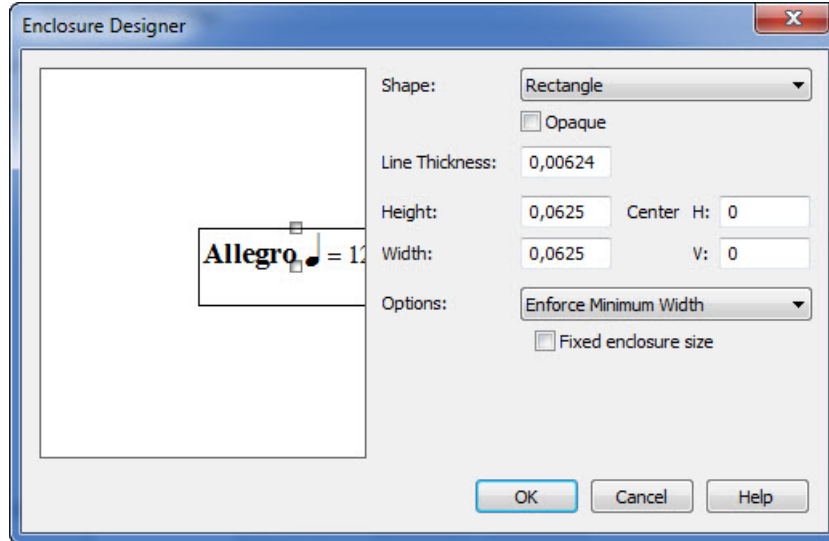
Hız teriminin yanındaki birim vuruşu değerini ifade eden notayı ise pencerenin sağ tarafında bulunan *Insert Note...* butonunu kullanarak değiştirebilirsiniz. Bu butona tıkladığınızda nota değerleri liste halinde açılır. Seçiminizi nota değerinin üzerine tıklayarak yapabilirsiniz.

Eğer isterseniz hız terimini çevreleyen geometrik bir çerçeve de ekleyebilirsiniz. Bunun için **Expression Designer** penceresindeki **Enclosure Shape** sekmesini kullanabilirsiniz. Bu sekmenin yanındaki butona tıkladığınızda geometrik şekillerin listesi açılır. örnek olarak bu listeden **Rectangle (Dikdörtgen)** sekmesine tıklıyoruz.

Seçimimizin ön izlemesini yapmak ve konumunu değiştirebilmek için **Edit** butonuna tıklıyoruz. Bu butona tıkladığınızda ekranda aşağıdaki resimde gösterilen **Enclosure Designer** penceresi açılır.

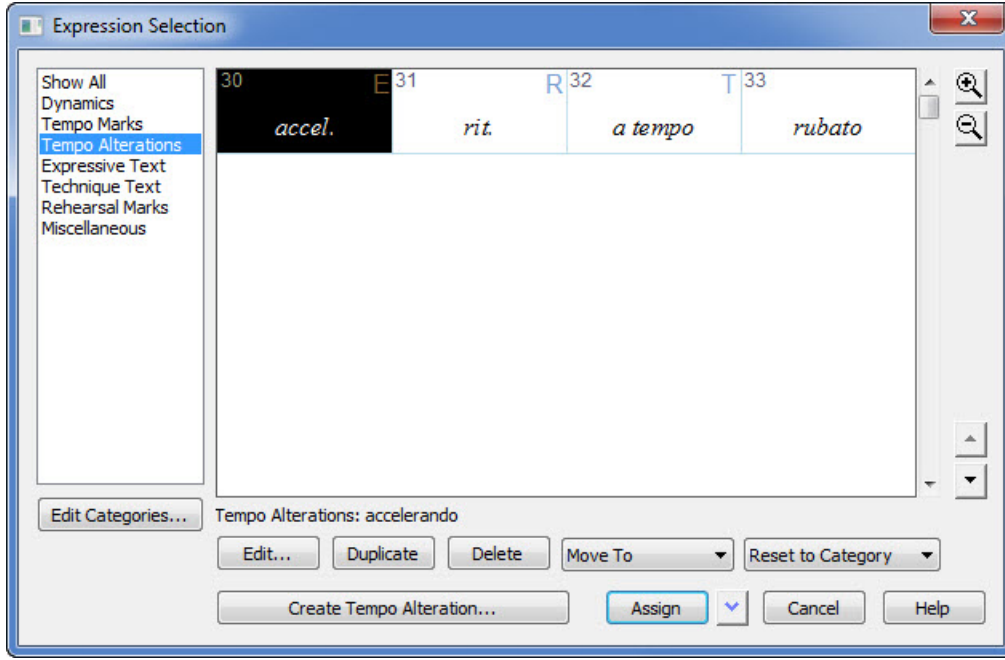

Bu pencereden istediğiniz değişiklikleri yaptıktan sonra **OK** butonuna tıklıyarak seçimimizi tamamlıyoruz.

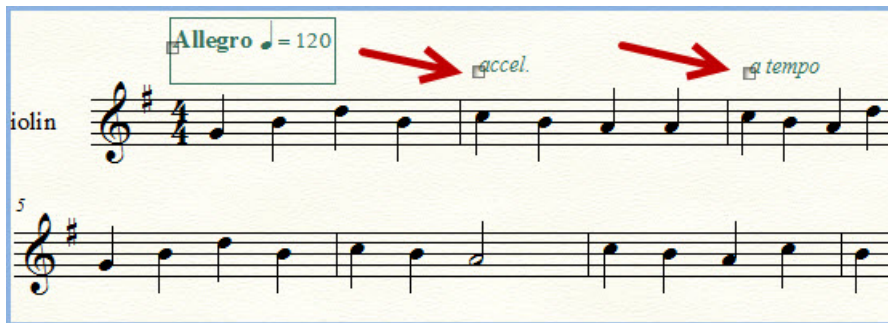
Daha sonra ekranda **Expression Designer** penceresi kalıyor. Bu pencerede de **Tamam** butonuna tıklıyoruz. En son ekranda **Expression Selection** penceresi kalır buradan da pencerenin en alt kısmında bulunan **Assign** butonuna tıklıyarak işlemi tamamlıyoruz.

Ritardando, rubato, a tempo gibi hız değişikliklerini de yine *Expression Selection* penceresinden yapabilirsiniz. Bunun için önce *ana araç çubuğu* üzerindeki *Expression Tool* butonuna tıklıyoruz. Hangi notadan itibaren değişiklik olacaksa o notanın üzerine çift tıklıyoruz ve *Expression Selection* penceresini açıyoruz. Bu pencerenin sol tarafındaki listeden *Tempo Alterations* sekmesine tıklıyoruz ve buradaki terimlerden birini seçiyoruz.

Buradan seçiminizi yapıp *Assign* butonu ile tempo değişimi terimini seçtiğiniz notanın üstüne yerleştiriyoruz. Yerleştirdiğimiz terimin konumunu yanındaki kutucuğa fare ile tıklayıp parmağınızı kaldırmadan sürükleyerek değiştirebilirsiniz.

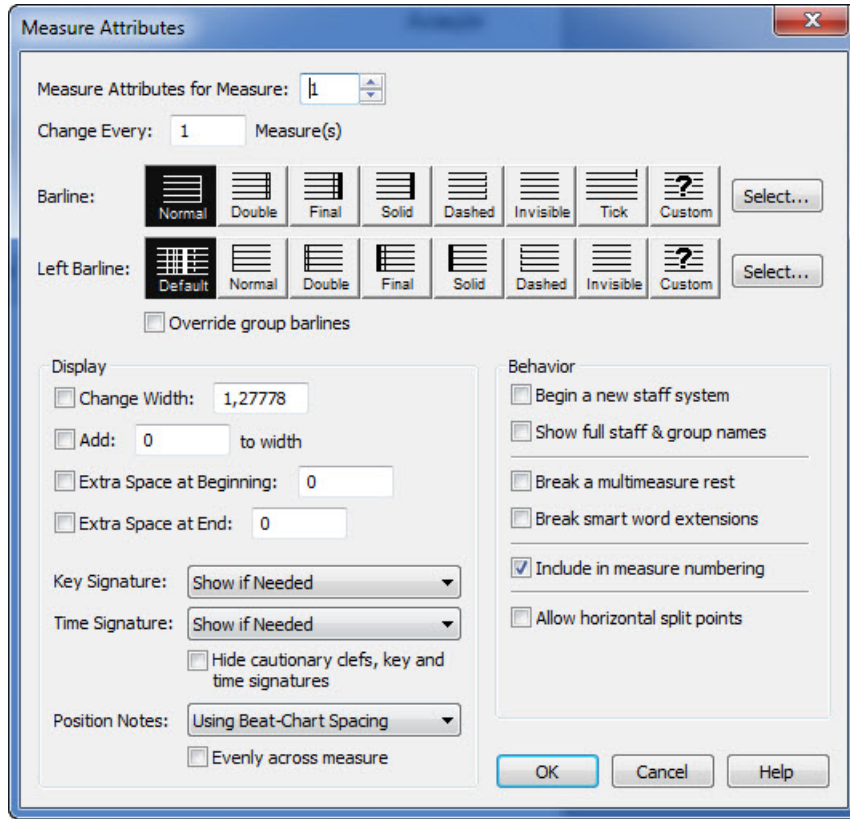

5.8 Ölçü Çizgisi Değişiklikleri

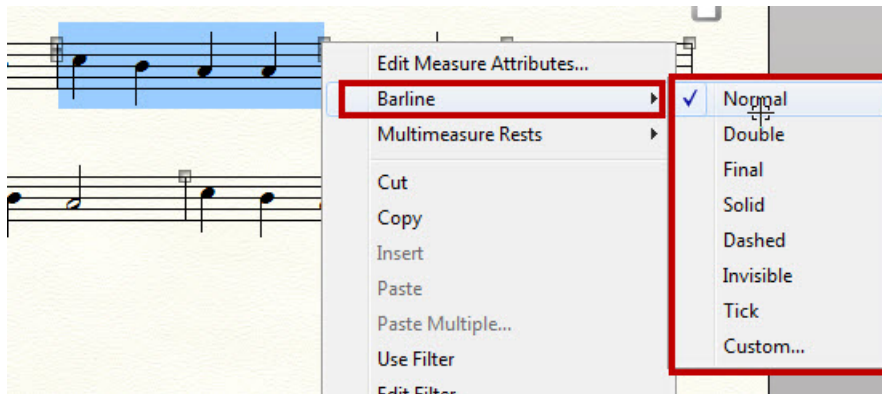
Çalışmanızda ölçü çizgilerinin görünümünü değiştirmek için kullanacağımız araç *ana araç çubuğu* üzerindeki *Measure Tool* butonudur.

Bu butona tıkladığımızda ölçü çizgilerinin üzerinde iki tane kutucuk açılır. Üstteki kutucuğa çift tıkladığımızda ekranda *Measure Attributes* penceresi açılır. Buradaki listeden istediğiniz ölçü çizgisi tipini seçip **OK** butonuna tıklayarak seçiminizi tamamlayabilirsiniz.

Aynı işlemi ölçü çizgisinin üstündeki kutucuğa sağ tıklayarak da yapabilirsiniz. Kutucuğa sağ tıkladığımızda ekranda aşağıdaki resimde gösterilen pencere açılır buradan **Barline** sekmesi yoluyla ölçü çizgisi tipini değiştirebilirsiniz.

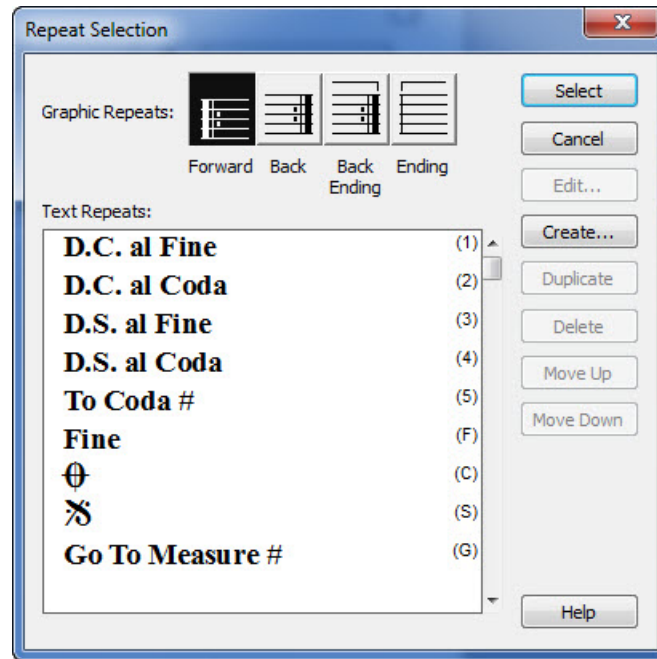

5.9 Tekrar İşareti Ekleme

Çalışmanızda herhangi bir ölçüye tekrar işareti eklemek için kullanacağınız araç *ana araç çubuğu* üzerindeki **Repeat Tool** butonudur.

Repeat Tool butonuna tıkladıktan sonra tekrar işareti eklemek istediğimiz ölçü çizgisinin üstüne çift tıklayarak ekranda **Repeat Selection** penceresini açıyoruz. Buradan seçiminizi yapıp **Select** butonuna tıklayarak işlemi tamamlayabilirsiniz.

Ayrıca bu pencereden;

- D.C. al Fine
- D.C. al Coda
- D.S. al Fine
- D.S. al Coda
- D.C. al Fine
- To Coda
- Fine
- Koda işareti
- Senyö işareti
- Go To Measure

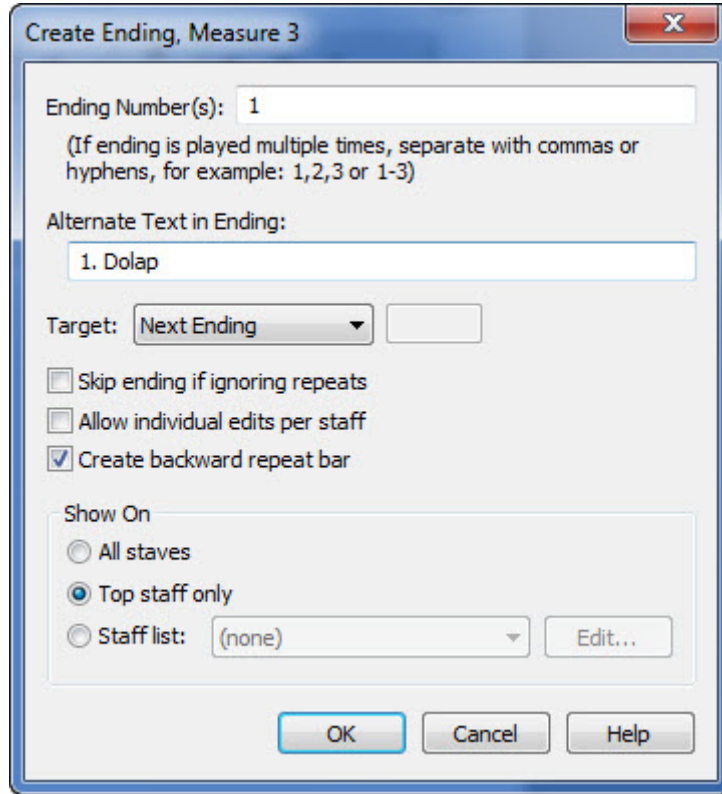
gibi tekrar ifadelerden de yazabilirsiniz.

5.10 Dolap Ekleme

Çalışmanızda herhangi bir ölçüye dolap eklemek için kullanacağınız araç *ana araç çubuğu* üzerindeki **Repeat Tool** butonudur.

Repeat Tool butonuna tıkladıktan sonra dolap eklemek istediğimiz ölçü çizgisinin üstüne çift tıklıyarak ekranda **Repeat Selection** penceresini açıyoruz. Buradan **Ending** butonuna seçip **Select** butonuna tıklıyoruz. Ekranda açılan **Create Ending** penceresinde **Ending Number(s)** bölümüne dolap numarası, **Alternate Text in Ending** bölümüne bir yazı metni ekleyebilirsiniz.

Bu işlemi yaptıktan sonra dolap işaretleri seçtiğiniz ölçüye eklenecektir.

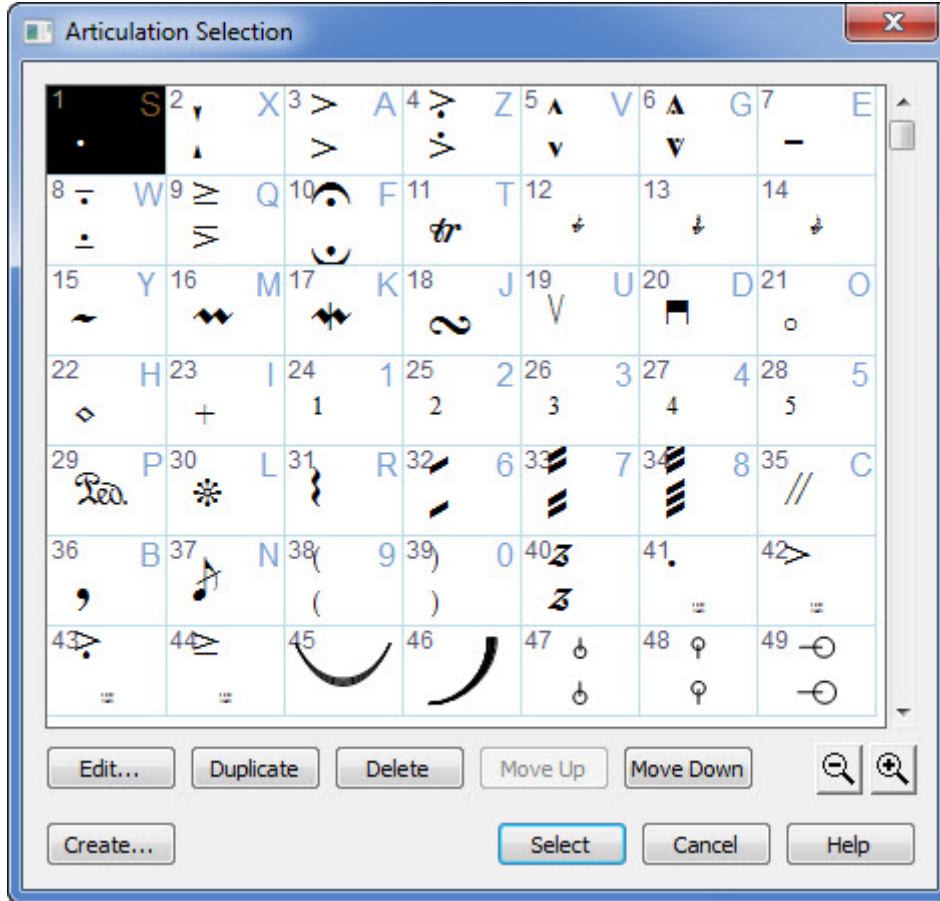

5.11 Artikülasyon İşaretleri Ekleme

Çalışmanızda herhangi bir notaya artikülasyon işareti eklemek için kullanacağımız araç *ana araç çubuğu* üzerindeki **Articulation Tool** butonudur.

Articulation Tool butonuna tıkladıktan sonra artikülasyon işareti koymak istediğimiz notanın üzerine çift tıklıyoruz. Açılan **Articulation Selection** penceresinden seçiminizi yapıp **Select** butonu ile artikülasyon işaretini ekleyebilirsiniz.

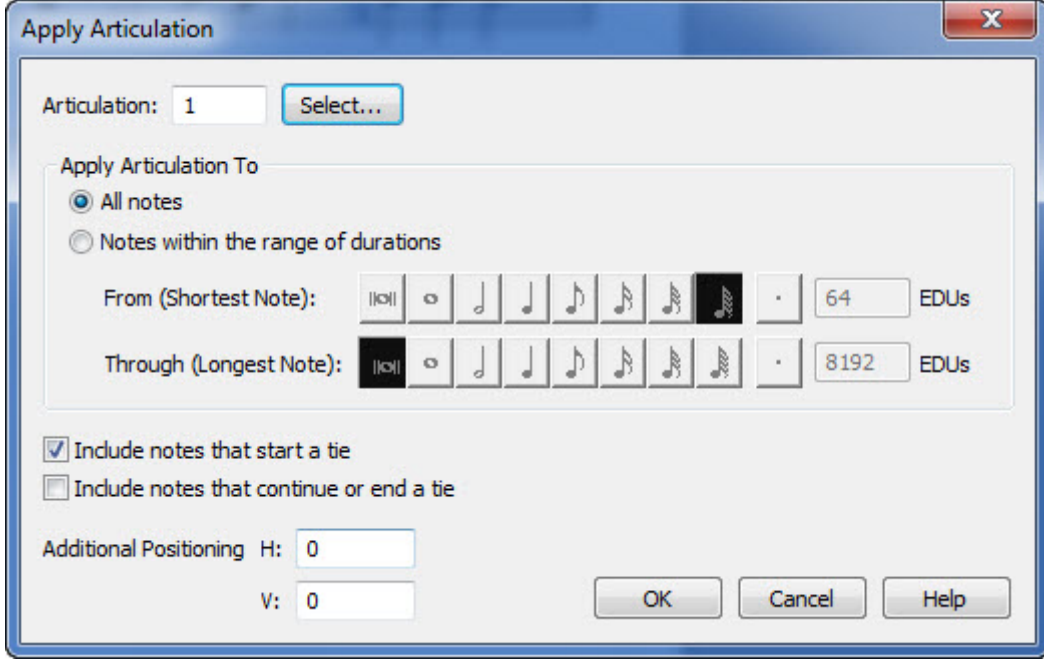
Articulation Selection penceresinden;

- Staccato
- Puandorg
- Trill
- Mordan
- Grubetto
- Yay işaretleri
- Nefes işareti
- Grace (Çarpma) notası
- Pedal
- Parmak numaraları
- Vurgu işaretleri

gibi birçok artikülasyon işaretini ekleyebilirsiniz.

5.11.1 Çoklu Artikülasyon Ekleme

Artikülasyon işaretlerini aynı anda birden fazla notaya da ekleyebilirsiniz. Bunun için **Articulation Tool** butonuna tıkladıktan sonra fare ile tıklayıp parmağımızı kaldırmadan istediğimiz sayıda notayı seçiyoruz. Fareyi bıraktığımızda ekranda **Apply Articulation** penceresi açılır. Bu pencerede **Select...** butonuna tıklayarak **Articulation Selection** penceresini açıyoruz buradan seçimimizi yapıp **Select** butonuna tıklarız.

Daha sonra **Apply Articulation** penceresinin alt kısmında bulunan **OK** butonu tıklayarak artikülasyon işaretini ekliyoruz.

5.12 Notaları Sağa-Sola Kaydırma

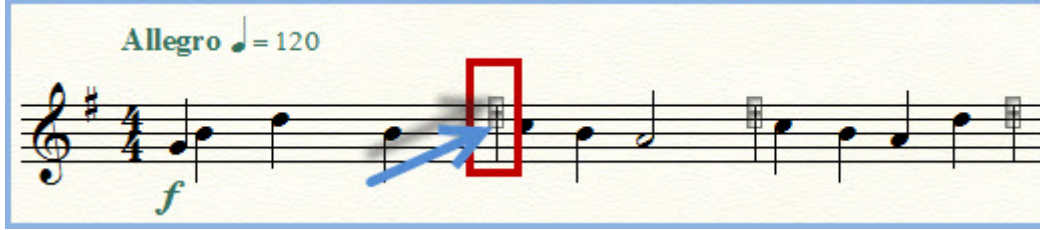
Çalışmanızda ölçü içindeki notaların birbirlerine olan uzaklıklarını değiştirebiliriz. Örnek olarak aşağıdaki resimde ölçü içindeki notaların birbirine olan uzaklığı dağınık bir şekilde görünmektedir.

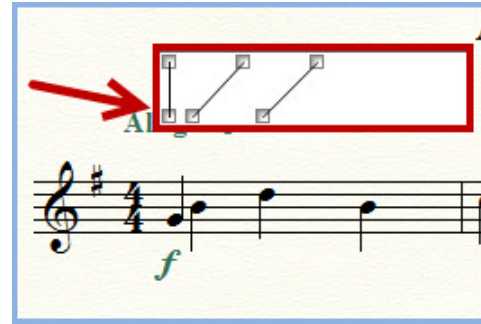
Notalar arasındaki bu dağınıklığı gidermek mümkündür. Bunun için kullanacağımız araç **Measure Tool** butonudur.

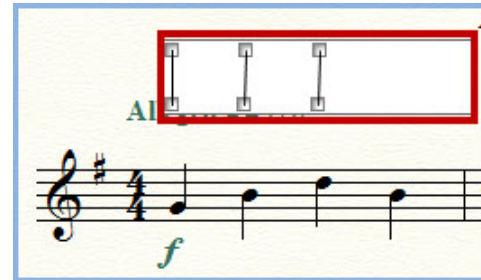
Measure Tool butonuna tıkladığımızda ölçü çizgilerinin üzerinde iki tane kutucuk açılır.

Altındaki kutucuğa fare ile tıkladığımızda ise dizgeğin üst tarafında notaların yerini değiştirmemize yarayan bir çerçeve ve içinde kutucuklar açılır. Çerçevenin alt kısmındaki kutucuklara fare ile tıklayıp parmağımızı kaldırmadan sağa-sola kaydırdığımızda, notalar da hareket edecektir.

Altındaki ve üstteki kutucukları birbirine bağlayan çizgileri dikey konuma getirdiğinizde notaların arasındaki uzaklıklar eşit hale gelecektir. Bu yöntemle notalar arasındaki mesafeyi istediğiniz gibi ayarlayabilirsiniz.

5.13 Ölçü Ekleme

Çalışmalarımızda baştan belirlediğimiz ölçü sayısı yeterli olmayabilir. *finale* yazılımında çalışmamıza sonradan istediğimiz sayıda ölçü ekleyebiliriz. Bunun için izleyebileceğimiz üç farklı yol bulunmaktadır.

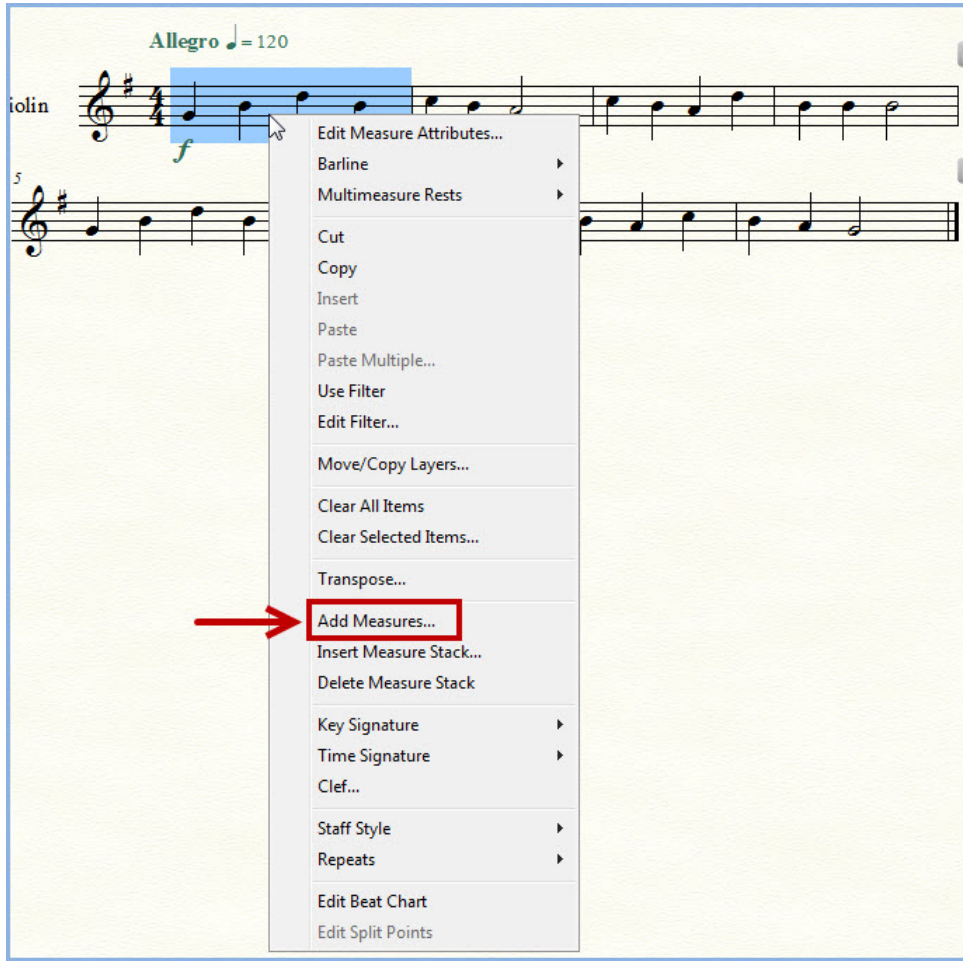
Birincisi araç *ana araç çubuğu* üzerindeki **Selection Tool** butonuna tıkladıktan sonra ölçü içine sağ tıklamak.

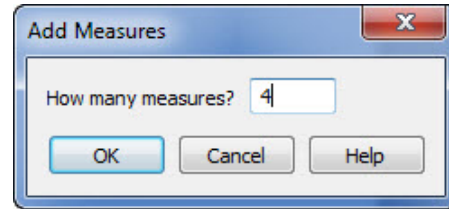
İkincisi araç *ana araç çubuğu* üzerindeki **Measure Tool** butonuna tıkladıktan sonra ölçü içine sağ tıklamaktır.

Selection Tool veya **Measure Tool** butonuna tıkladıktan sonra herhangi bir ölçü üzerinde fare ile sağ tıklarız. Ekranda aşağıdaki resimde gösterilen pencere açılır.

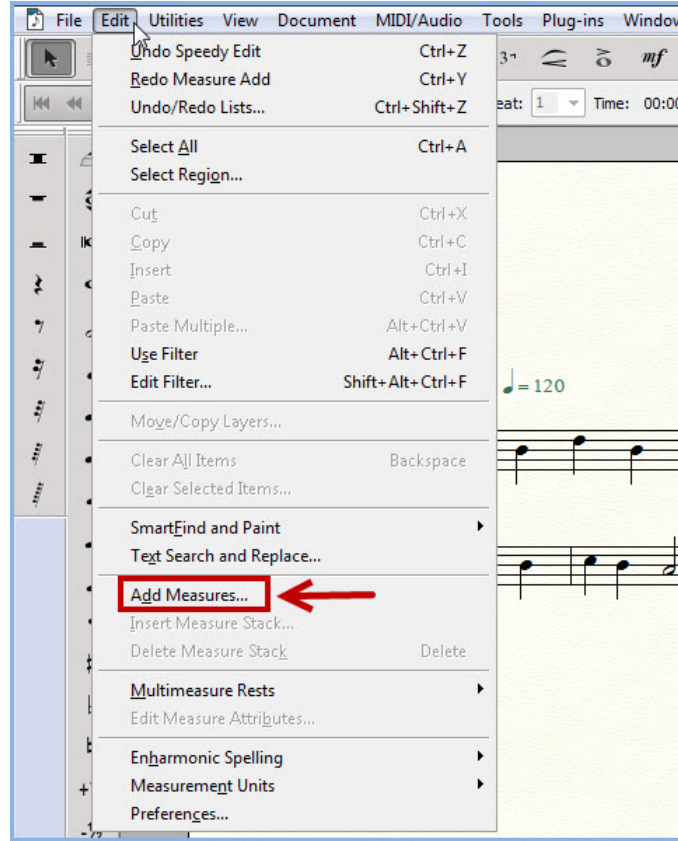
Açılan bu pencereden *Add Measures...* sekmesini tıkladığımızda ise kaç ölçü eklemek istediğimizi soran *Add Measures* pencersi açılır.

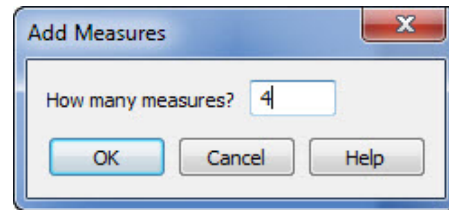
Kaç ölçü eklemek istiyorsak bu alana yazıyoruz ve **OK** butonuna tıklıyoruz. Aşağıdaki resimde gösterdiğimiz gibi sayfanın sonuna belirlediğimiz sayıda ölçüyü ekleniyor.

Sayfanın sonuna ölçü eklemek için kullanacağımız üçüncü yol ise *ana menü çubuğu*'daki *Edit* sekmesidir. *Edit* sekmesine tıkladığınızda ekranda aşağıdaki resimde gösterdiğimiz pencere açılır.

Açılan bu pencereden *Add Measures...* sekmesini tıkladığımızda ise kaç ölçü eklemek istediğimizi soran *Add Measures* pencersi açılır.

Kaç ölçü eklemek istiyorsak bu alana yazıyoruz ve **OK** butonuna tıklıyoruz ve sayfanın sonuna belirlediğimiz sayıda ölçüyü ekleniyor.

5.13.1 Araya Ölçü Ekleme

Finale yazılımında çalışırken dizeğin herhangi bir yerinde araya ölçü eklemek istediğimizde de izleyeceğimiz üç farklı yol bulunmaktadır.

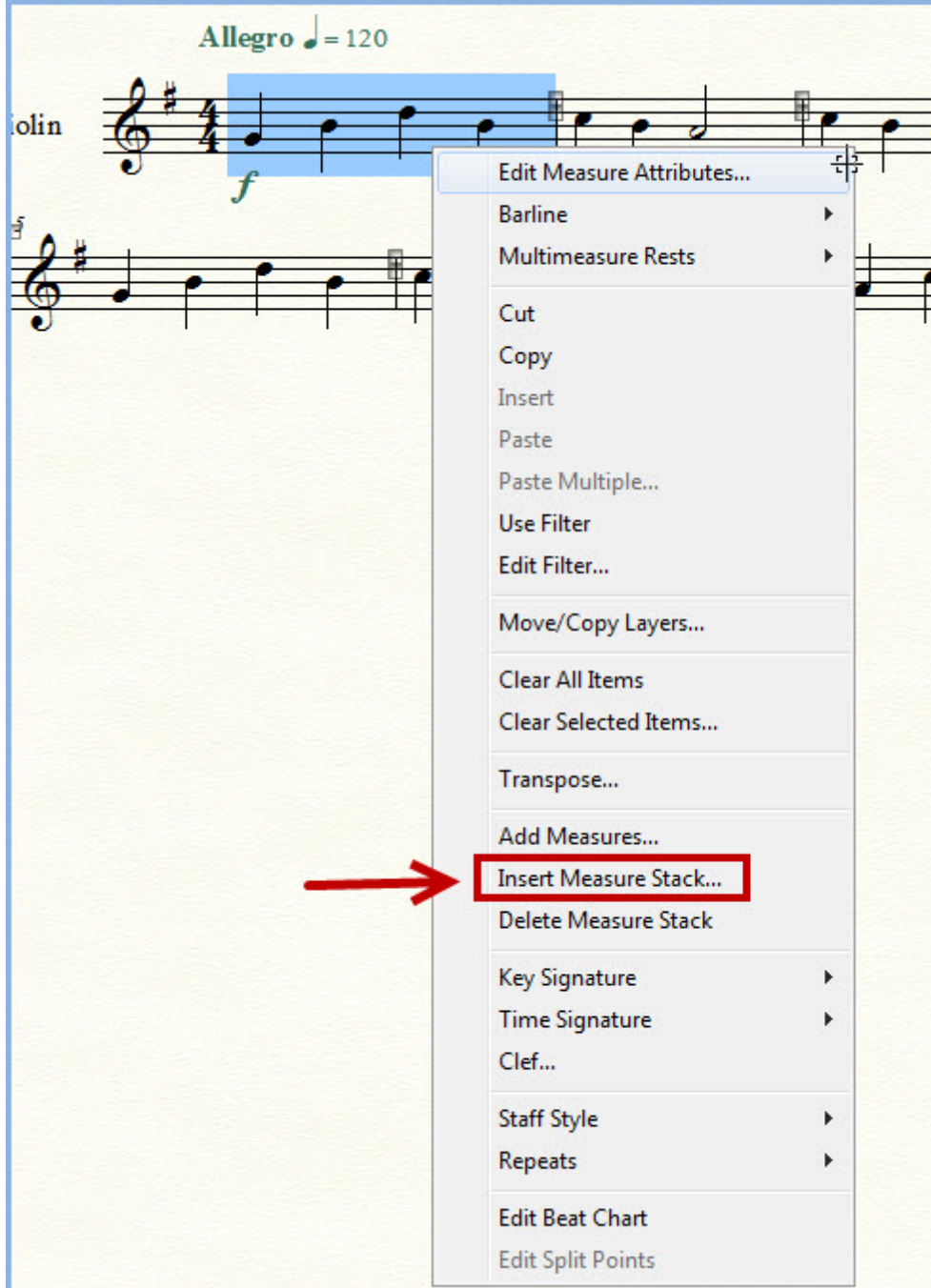
Birincisi araç *ana araç çubuğu* üzerindeki *Selection Tool* butonuna tıkladıktan sonra ölçü içine sağ tıklamak.

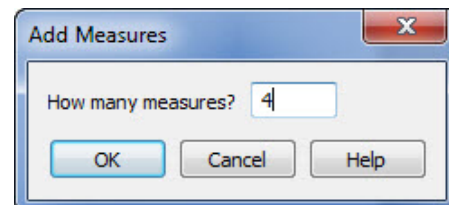
İkincisi araç *ana araç çubuğu* üzerindeki *Measure Tool* butonuna tıkladıktan sonra ölçü içine sağ tıklamaktır.

Selection Tool veya *Measure Tool* butonuna tıkladıktan sonra herhangi bir ölçü üzerinde fare ile sağ tıklıyoruz. Ekranda aşağıdaki resimde gösterilen pencere açılıyor.

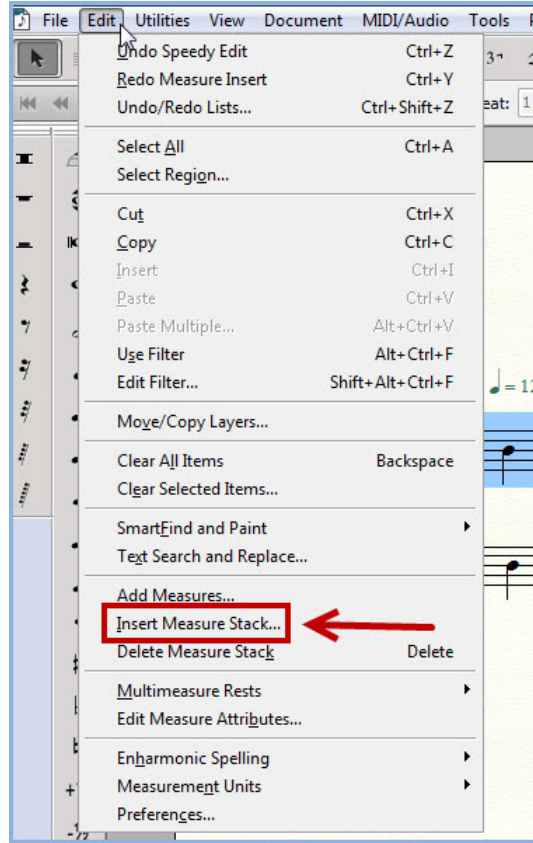
Açılan bu pencereden *Insert Measures Stack...* sekmesini tıkladığımızda ise kaç ölçü eklemek istediğimizi soran *Add Measures* penceresi açılır.

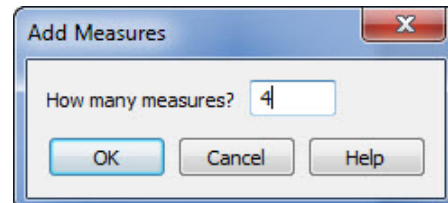
Kaç ölçü eklemek istiyorsak bu alana yazıyoruz ve **OK** butonuna tıklıyoruz ve üzerinde sağ tıkladığımız ölçüden önce istediğimiz sayıda ölçü ekleniyor.

Dizeğin herhangi bir yerinde araya ölçü eklemek istediğimizde izleyeceğimiz üçüncü yol ise **ana menü çubuğu**'daki **Edit** sekmesidir. Bunun için önce ölçü eklemek istediğimiz yere fare ile tıklayıp seçiyoruz. Daha sonra **Edit** sekmesine tıkladığınızda ekranda aşağıdaki resimde gösterdiğimiz pencere açılır.

Açılan bu pencereden **Insert Measures Stack...** sekmesini tıkladığımızda ise kaç ölçü eklemek istediğimizi soran **Add Measures** penceresi açılır.

Kaç ölçü eklemek istiyorsak bu alana yazıyoruz ve **OK** butonuna tıklıyoruz ve fare ile seçtiğimiz ölçüden önce istediğimiz sayıda ölçü ekleniyor. Fakat aşağıdaki resimde de görüldüğü gibi ilk dizekteki ölçü sayısı sekiz oldu ve ölçüler sıkışık bir görünüm aldı bu sıkışıklığı giderebilirsiniz. Bir sonraki başlık altında bu konu anlatılacaktır.

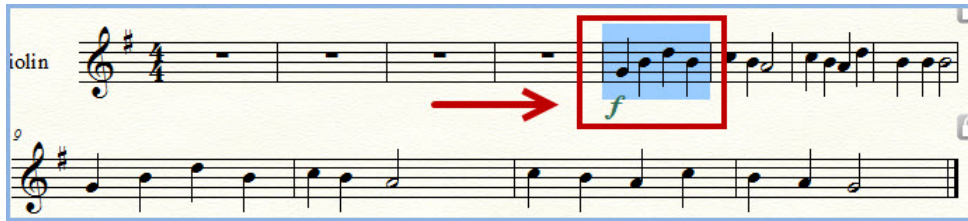

5.14 Dizekteki Ölçü Sayısını Düzenleme

Çalışma sayfanızda dizelerin sayısını düzenlemek için kullanacağınız araç **ana araç çubuğu** üzerindeki **Selection Tool** butonudur.

Bu butonu kullanarak istediğiniz sayıda ölçüyü alt satıra ya da üst satıra taşıyabilirsiniz. Bunun için **Selection Tool** butonuna tıkladıktan sonra taşımak istediğiniz ölçü veya ölçüleri fare ile seçiyoruz.

Seçim işlemi yaptıktan sonra klavyeden aşağı yön tuşuna basarak seçtiğimiz ölçüyü alt satıra taşıyoruz.

Aynı işlemi alt satırda da uygulayıp her dizekteki ölçü sayısını dört olarak düzenliyoruz.

Fakat yukarıdaki resimde de görüldüğü gibi istemediğimiz bir durum gerçekleşti. Hız terimi parçanın başında olması gerekirken ikinci satıra geldi. Bunun sebebi yazılımda bir ölçüyü taşıdığımızda bütün ekleriyle birlikte taşınmasıdır.

Hız terimini eski konumuna taşımak için kullanacağımız iki araç bulunmaktadır bunlar; **ana araç çubuğu** üzerindeki **Selection Tool** ve **Expression Tool** butonlarıdır. Her ikisini de kullanarak hız terimini yerine taşıyabilirsiniz. Biz kitabımızda örnek olarak **Selection Tool** butonu ile taşıyacağız.

Selection Tool butonuna tıkladıktan sonra hız terimini fare ile tıklayıp parmağımızı kaldırmadan ilk dizeğin üstüne sürükleyerek taşıyoruz.

Bu işlemi de tamamladıktan sonra çalışma sayfamız bizim istediğimiz görünüme dönüşecektir.

5.15 Birleşik Notaları Ayırma

Çalışmalarımızda sekizlik ve onaltılık gibi küçük değerdeki notaları ard arda yazdığımızda yazılım bu notaları kendisi gruplayarak üst çizgi ile birleştirir. Bu çizgiyi kendi isteğimiz şekilde bölebilir ya da ayrı olanları birleştirebiliriz.

Örnek olarak aşağıdaki resimde gösterdiğimiz birbirine bağlı dört sekizlik notayı ikişerli olarak ayıralım.

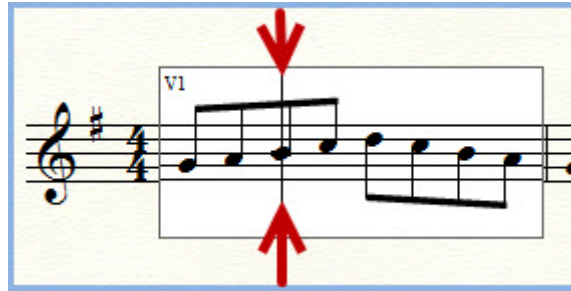
Bunu yapabilmek için kullanacağınız araç *ana araç çubuğu* üzerindeki *Speedy Entry Tool* butonudur.

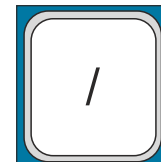
Bu butona tıkladıktan sonra ayırmak istediğimiz notaların bulunduğu ölçüye fare ile tıklıyoruz.

Açılan imleci klavyenin sağ yön tuşunu kullanarak ayırmak istediğimiz notanın üzerine getiriyoruz.

Daha sonra klavyemizin sağ tarafında bulunan yandaki resimde gösterdiğimiz düz bölü işareti için kullandığımız tuşa basıyoruz.

Bu yolla sekizlik notalar birbirinden ayrılır. İsterseniz hepsini tek tek ayırabilir aynı yöntemle tekrar birleştirebilirsiniz.

5.16 Bağ İşareti Ekleme

Notalar arasında bağ işareti eklemek için kullanacağınız araç *ana araç çubuğu* üzerindeki *Smart Shape Tool* butonudur.

Bu butona tıkladığınızda ekranın sağ kenarında *Smart Shape Palette* araç çubuğu açılır. Buradan ilk sıradaki *Slur Tool* butonuna tıklıyoruz. Bu sayede fare bağ işareti eklemek için aktif hale geliyor.

Eğer yan yana iki nota arasında bağ işareti eklemek istiyorsak ilk notanın üzerine çift tıklamamız yeterli.

Eğer ikiden fazla nota arasında bağ işareti eklemek istiyorsak ilk notanın üzerine çift tıklayıp parmağımızı kaldırmadan son notaya kadar fareyi sürüklüyoruz.

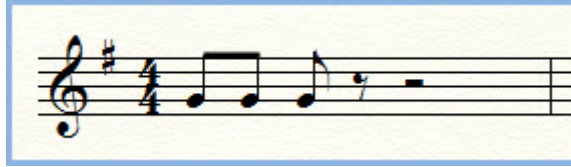

5.17 Üçleme Yapma

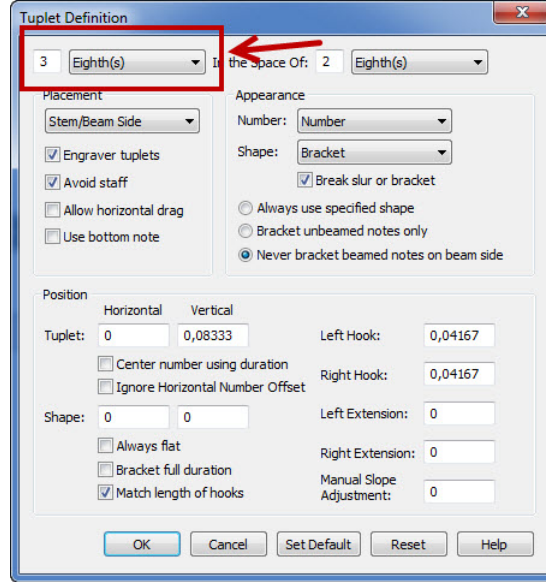
Üçleme yapmak için kullanacağınız araç *ana araç çubuğu* üzerindeki **Tuplet Tool** butonudur. Bu buton üçleme, altılama ve bunun gibi nota guruplarını yazabilmek için kullanılır.

Örnek olarak üçleme yazabilmek için aşağıda anlatacağımız adımları izlemeniz yeterli olacaktır.

Tuplet Tool butonuna tıkladıktan sonra üçleme yapmak istediğimiz nota gurubunun birincisinin üzerine fare ile tıklıyoruz. Ekranda aşağıdaki resimde gösterilen **Tuplet Definition** penceresi açılır. Açılan bu pencerenin sol üst köşesinde bulunan kutucuğa klavye ile "3" değerini girip **OK** butonuna tıklıyoruz.

OK butonuna tıkladıktan sonra seçtiğimiz notalar üçleme şeklinde gruplanacaktır.

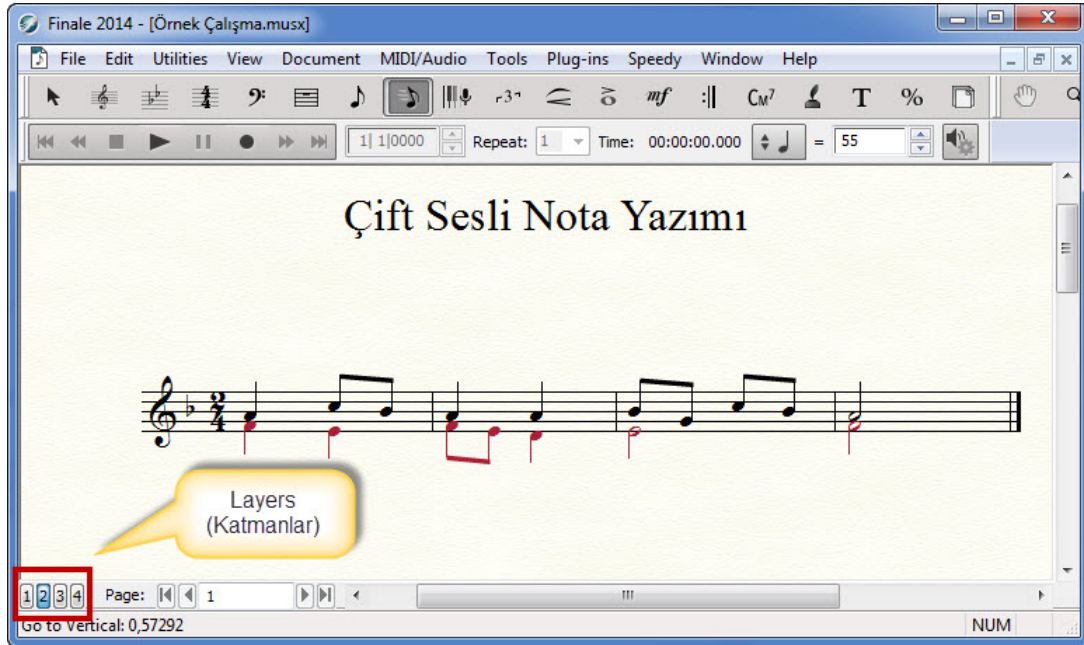

6 — Nasıl Yaparım? II

Bu bölümde *çoksesli* nota yazımı ve *dizek ekleme* konuları anlatılacaktır.

6.1 Tek Dizekte Çift Ses Yazma

Tek dizekte çift sesli notasyonu yazabilmek için *Ana Ekran*'ın sol alt köşesinde bulunan *layer* adı verilen katman butonlarını kullanıyoruz.

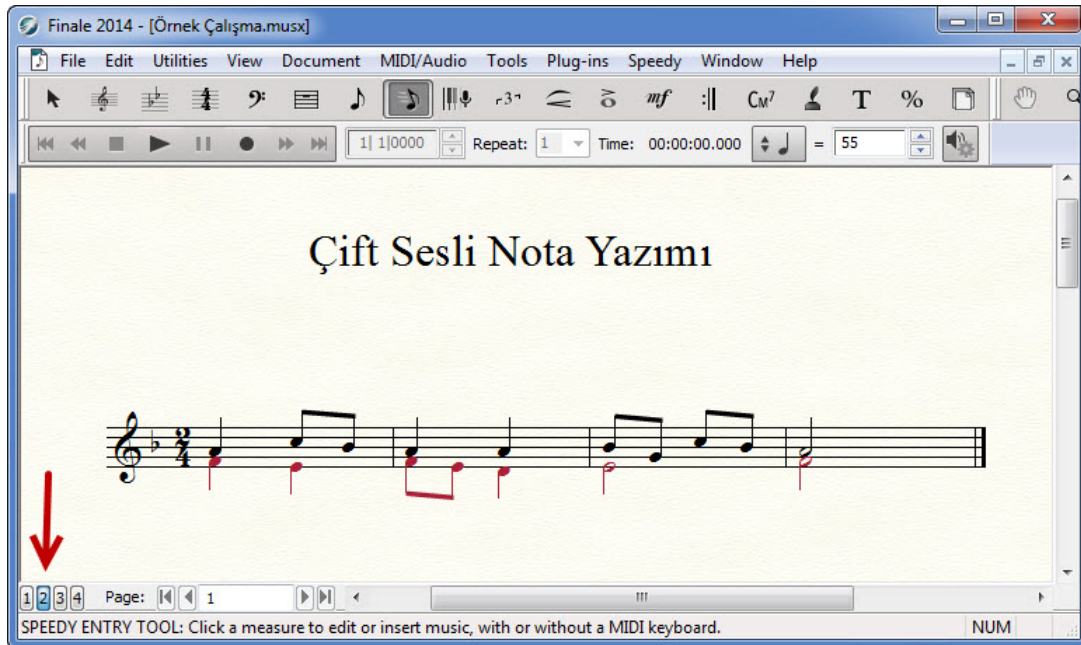

Yukarıdaki resimde verdiğimiz çift sesli nota örneğini yazabilmek için önce 1 numaralı

layer butonuna tıklıyoruz ve üstteki birinci sesi yazıyoruz.

Birinci sesi yazdıktan sonra 2 numaralı *layer* butonuna tıklıyoruz ve alttaki ikinci sesi yazıyoruz. 2 numaralı *layer* butonuna tıkladığımızda birinci katmana yazdığımız notalar deaktif olur ve herhangi bir değişiklik yapamazsınız.

Yukarıdaki resimde görüldüğü gibi birinci sesin nota sapları yukarı doğru, ikinci sesin nota sapları ise aşağı doğru yerleşti.

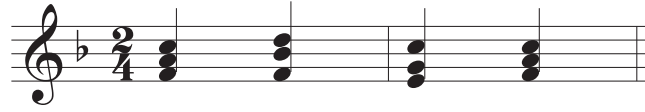
R

Yazacağımız her ses partisi için farklı *layer* kullanmanız gerekir. Farklı *layer* kullanmadığımızda farklı nota değerlerini üst üste getiremezsiniz.

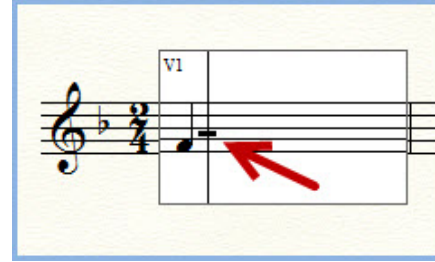
6.2 Akor Yazma

Finale yazılımı ile üç veya daha fazla sestem oluşan akorlar yazmak için iki yol izliyebilirsiniz. Birincisi Fare ile nota yazmak için kullandığımız *Simple Entry Tool*, ikincisi ise *Speedy Entry Tool* butonlarıdır. *Simple Entry Tool* butonunu kullandığımızda yazacağımız nota değerine tıkladıktan sonra dizekte sesleri üst üste yerleştiriyoruz. Biz bu başlık altında *Speedy Entry Tool* aracı ile yazımı anlatacağız.

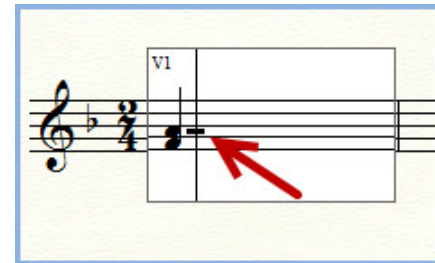
Elimizde aşağıdaki resimde gösterdiğimiz akorları yazmak için ilk adım *Speedy Entry Tool* butonuna tıklamaktır.

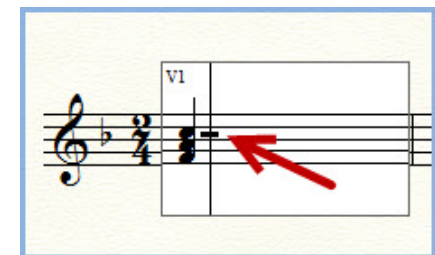
Speedy Entry Tool butonuna tıkladıktan sonra notayı ilk ölçüde klavyenin yön tuşları ile ilk notamız olan fa notasını yazıyoruz. Yandaki resimde de görüldüğü gibi hızlı yazım imleci notanın sağ tarafına geçti.

Klavyenin yön tuşlarını kullanarak imleci yazacağımız ikinci notanın üzerine getiriyoruz ve ikinci notamız olan la notasını yazıyoruz. Hızlı yazım imleci otomatik olarak yine bir sonraki notayı yazmak için notanın sağına geçti.

Aynı şekilde klavyenin yukarı-yön tuşunu kullanarak imleci do notasını yazacağımız yere getirip sol-yön tuşu ile diğer iki sesin üzerine getiriyoruz. Daha sonra *Numpad*'de 5 tuşuna basarak üçüncü sesimiz olan dörtlük do notasını yazıyoruz.

Aynı adımları takip ederek diğer akorlarımızı da oluşturup yazımı tamamlıyoruz.

6.3 Dizек Ekleme

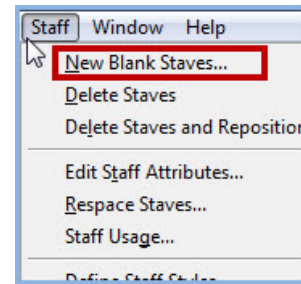
Çoksesli nota yazımında, iki dizek üzerinde nota yazmamız gerekebilir. Çalışma sayfamızı tek dizekli olarak açmışsak sonradan istediğimiz sayıda dizek ekleyebilir ve bunları çizgi ya da parantez ile birleştirebiliriz.

Bunun için kullanacağımız araç *ana araç çubuğu*'daki *Staff Tool* butonudur.

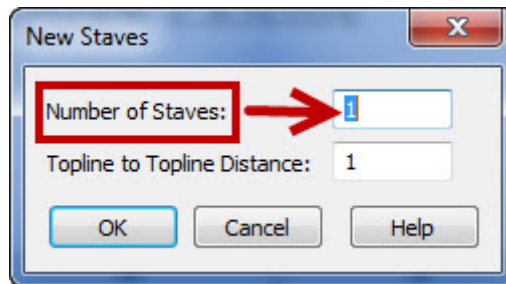

Staff Tool butonuna tıkladıktan sonra *ana menü çubuğu*'nda *Staff* adıyla yeni bir menü sekmesi açıldığını daha önce anlatmıştık.

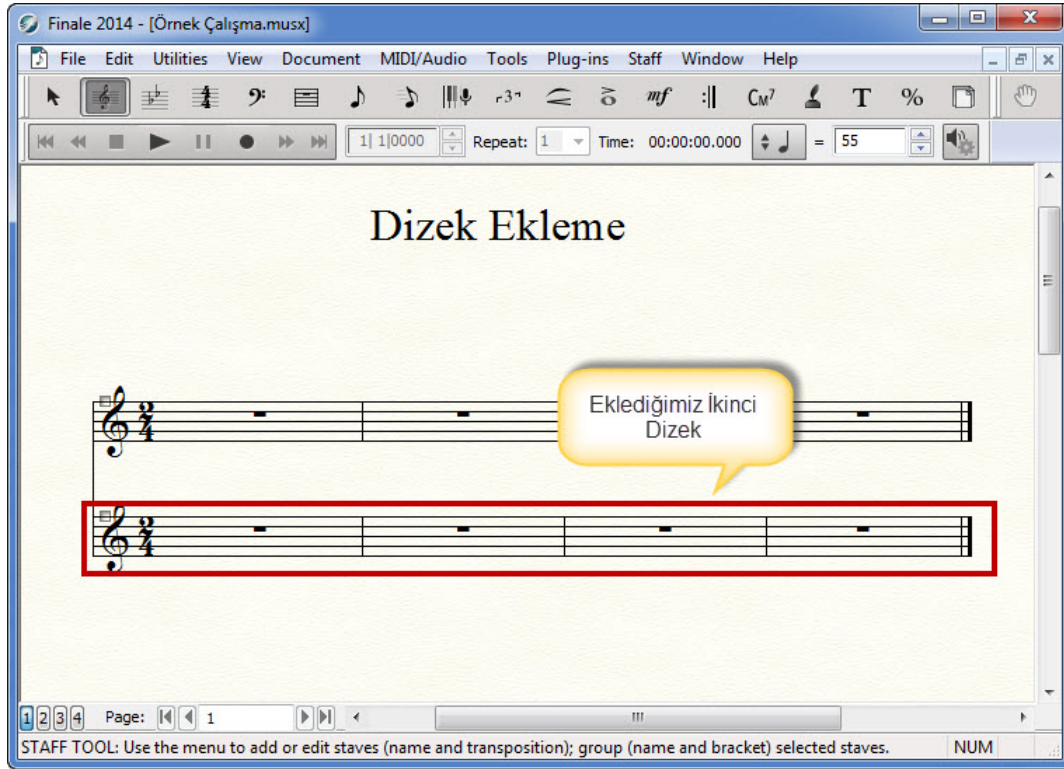
Staff menü sekmesine tıkladığımızda ekranda yan taraftaki resimde gösterdiğimiz pencere açılır. Buradan *New Blank Staves...* alt sekmesine tıklıyoruz.

New Blank Staves... alt sekmesine tıkladığımızda ise ekranda *New Staves...* penceresi açılır. Bu pencerenin üst tarafındaki *Number of Staves* kutucuğuna eklemek istediğimiz dizek sayısını giriyoruz.

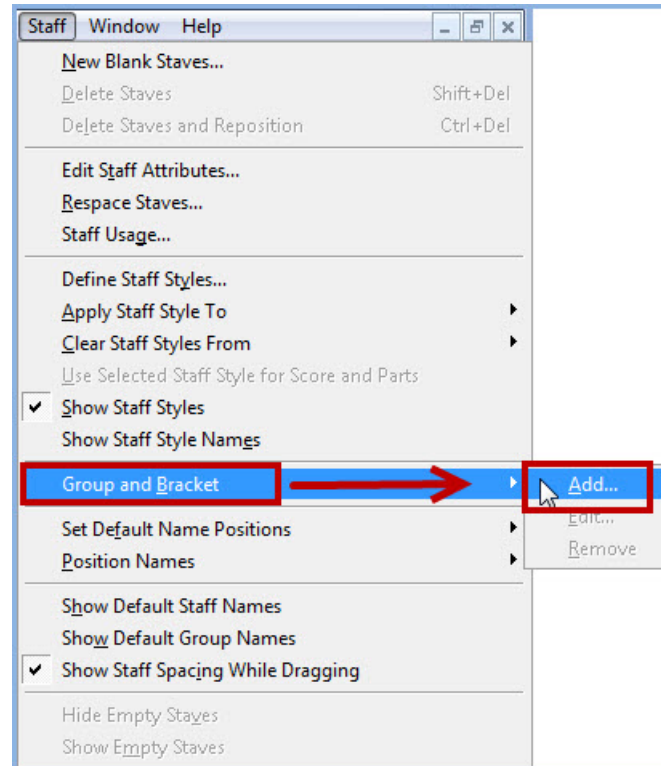

OK butonuna tıkladığımızda çalışma sayfanıza yeni bir dizek daha eklenmiş oluyor.

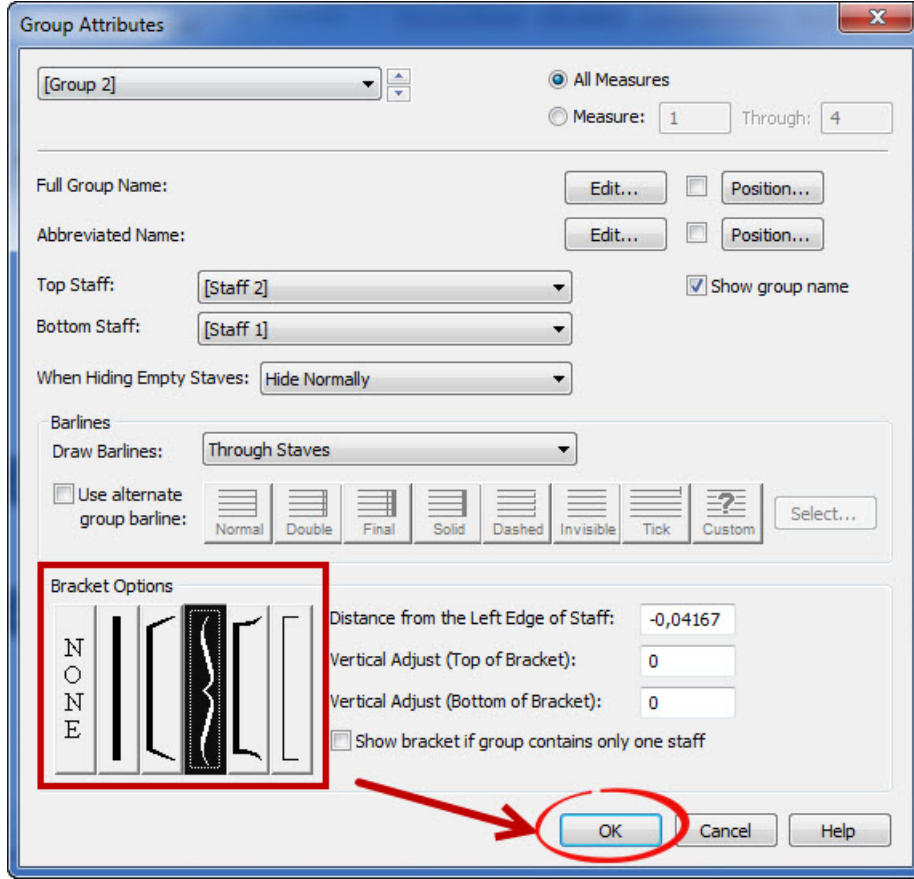

6.3.1 Dizекleri Parantezle Birleştirme

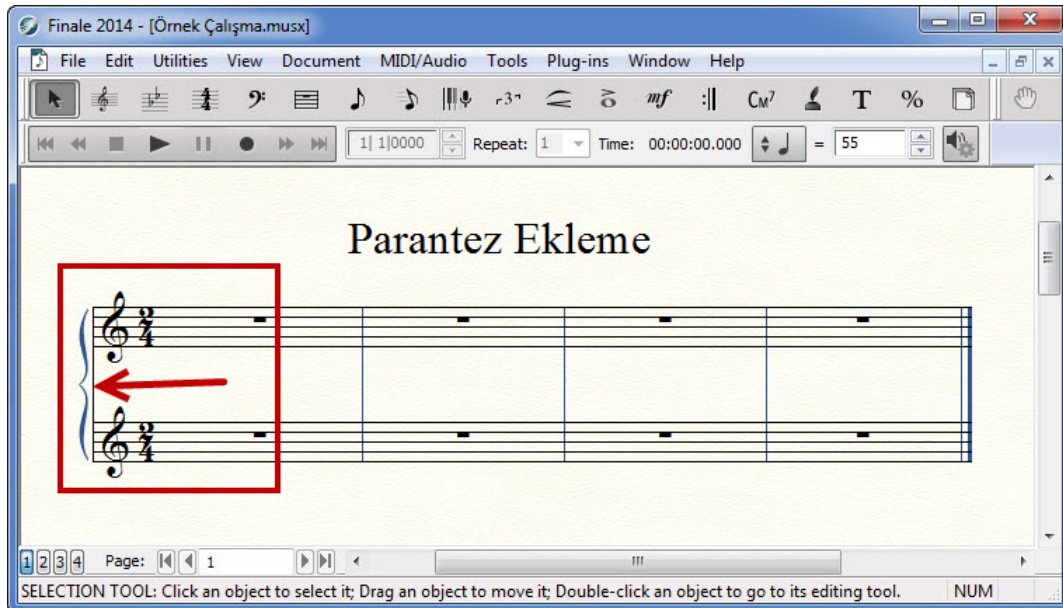
Eklediğimiz dizекleri bir parantez ile birleştirebiliriz. Bunun için *Staff* menü sekmesi altındaki *Group and Bracket - Add...* yolunu kullanıyoruz.

Add... sekmesine tıkladığımızda ise ekranda aşağıdaki resimde gösterdiğimiz **Group Attributes** penceresi açılır. Bu pencerenin alt kısmında bulunan **Bracket Options** bölümünden parantez seçimini yapıp **OK** butonuna tıklıyoruz.

OK butonuna tıkladığımızda seçtiğimiz parantez işareti dizeğe eklenir.

Yazdığımız Notayı Dinleme
PDF Olarak Kaydetme
XML Olarak Kaydetme
MIDI Olarak Kaydetme
WAV Olarak Kaydetme
EPUB Olarak Kaydetme
Partileri Ayırma
Yazıcıdan Çıktı Alma

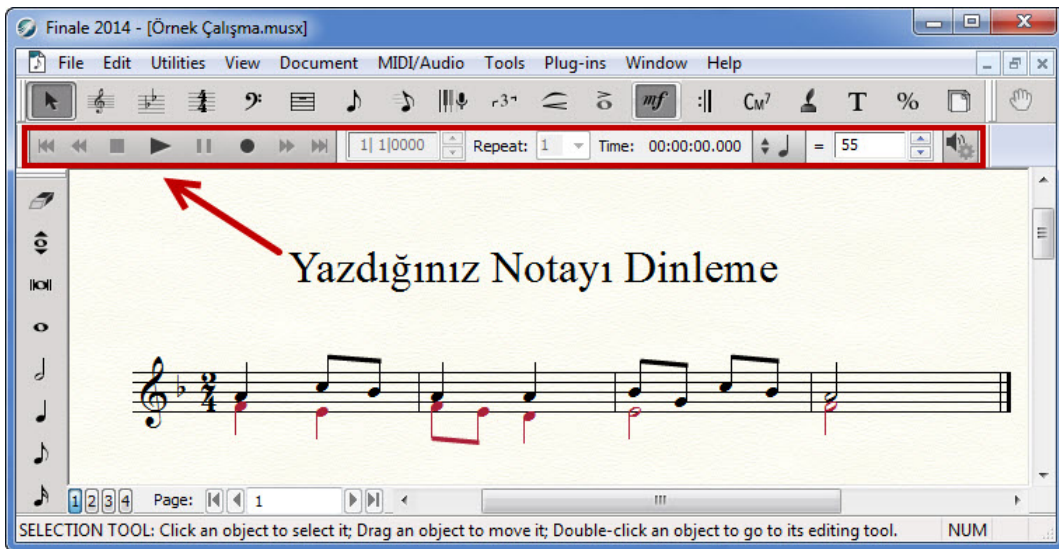

7 — Nasıl Yaparım? III

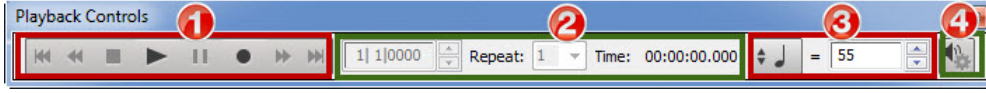
Kitabımızın bu son bölümünde yazdığımız notaları nasıl dinleyeceğimizi, nasıl yazdıracağımızı, nasıl pdf formatına dönüştüreceğimizi, çok partili çalışmalarda herbir partiyi nasıl ayrı ayrı görebileceğimizi, çalışmamızı midi ve wav formatında nasıl kaydedeceğimizi, epub formatında nasıl kaydedeceğimizi, kes-kopyala yapıştır işlemlerini nasıl yapacağımızı ve xml formatına nasıl dönüştüreceğimizi anlatacağız.

7.1 Yazdığımız Notayı Dinleme

Finale yazılımında yazdığımız notaları dinlemek için kullanacağımız araç *ana araç çubuğu*'nun hemen altında bulunan *Playback Controls* aracıdır.

Playback Controls aracının üzerinde yazdığınız notaları çaldırmak için ayarlama yapabileceğiniz 4 bölme bulunmaktadır.

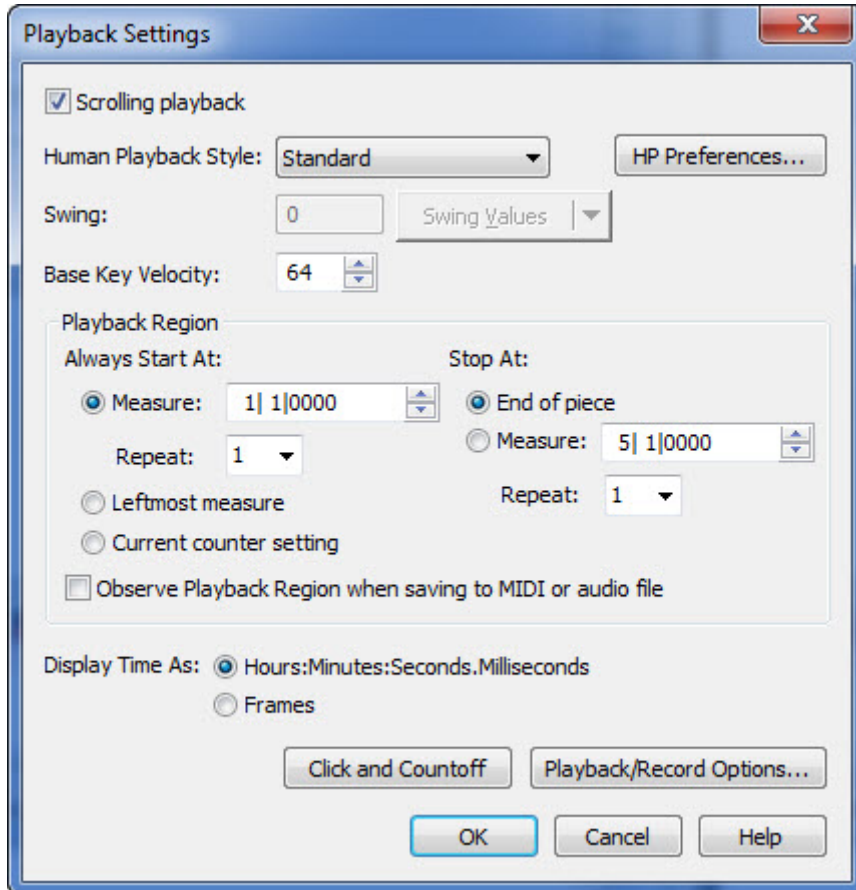

Birinci bölme çalışmanızı çaldırma, ileri-geri sarma durdurma ve bitirme işlemlerinizi yapacağınız bölmedir.

İkinci bölme çalışmanızı çaldırırken hangi ölçünde olduğunuzu ve zamanlamayı görmeyi sağlayan bölmedir.

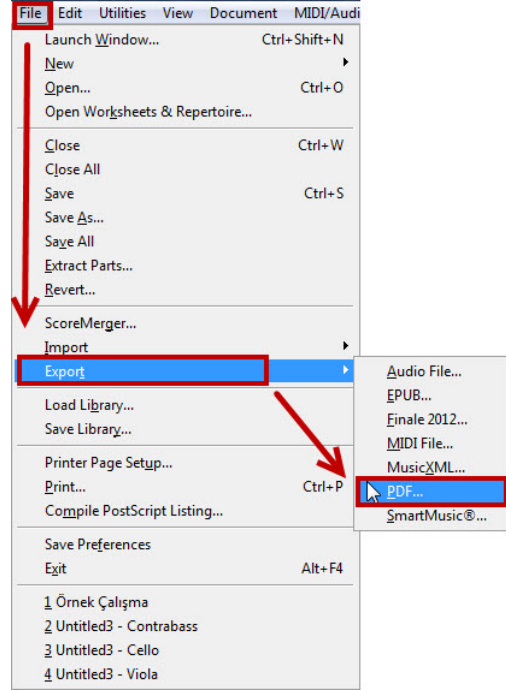
Üçüncü bölme çalışmanızı çaldırırken metronomun birim vuruşunu ve metronom hızını ayarlayacağın bölmedir.

Dördüncü bölme ise yürütme ayarlarınızı kişiselleştirebileceğiniz **Playback Settings** butonudur. Bu butona tıkladığımızda ekranda aşağıdaki resimde gösterdiğimiz **Playback Settings** penceresi açılır. Buradan kişisel ayarlarınızı yapabilirsiniz.

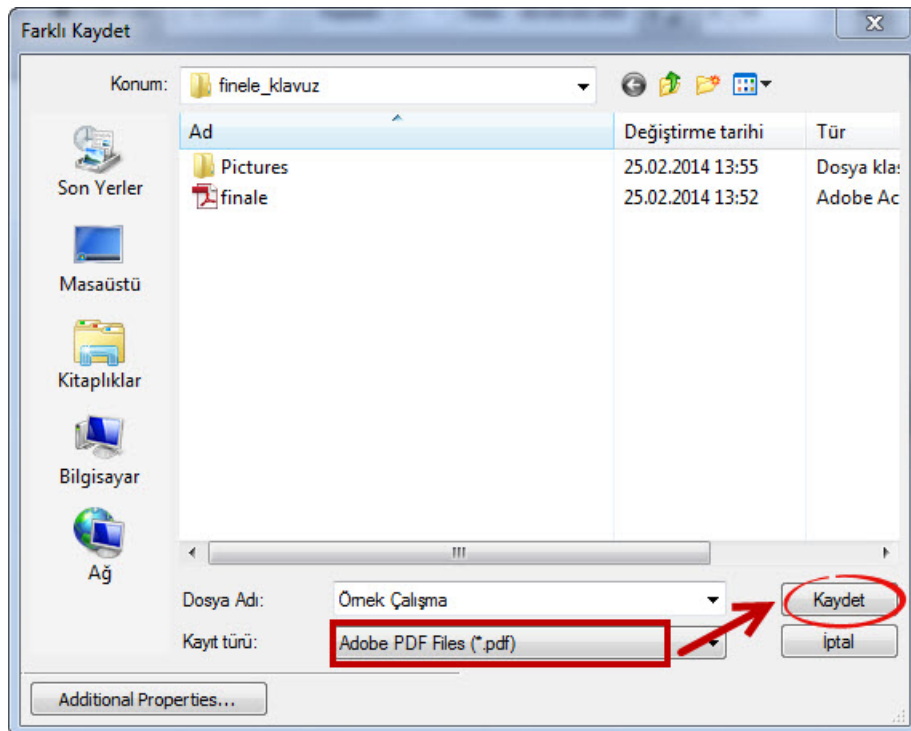

7.2 PDF Olarak Kaydetme

Çalışmanızı *pdf* olarak kaydetmek için *ana menü çubuğu*'ndan *File - PDF...* yolunu kullanıyoruz.

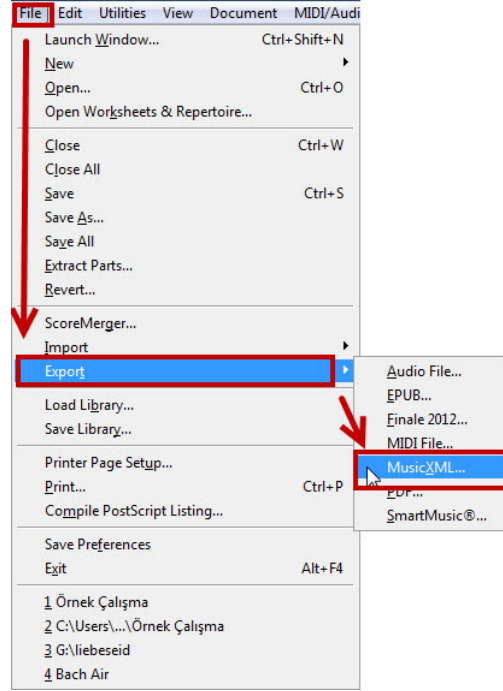

PDF... sekmesine tıkladığınızda ekranda çalışmanızı *pdf* olarak nereye kaydedeceğinizi soran *Farklı Kaydet* penceresi açılır. Buradan *PDF* formatını seçip *Kaydet* butonuna tıklayarak işlemi tamamlıyoruz.

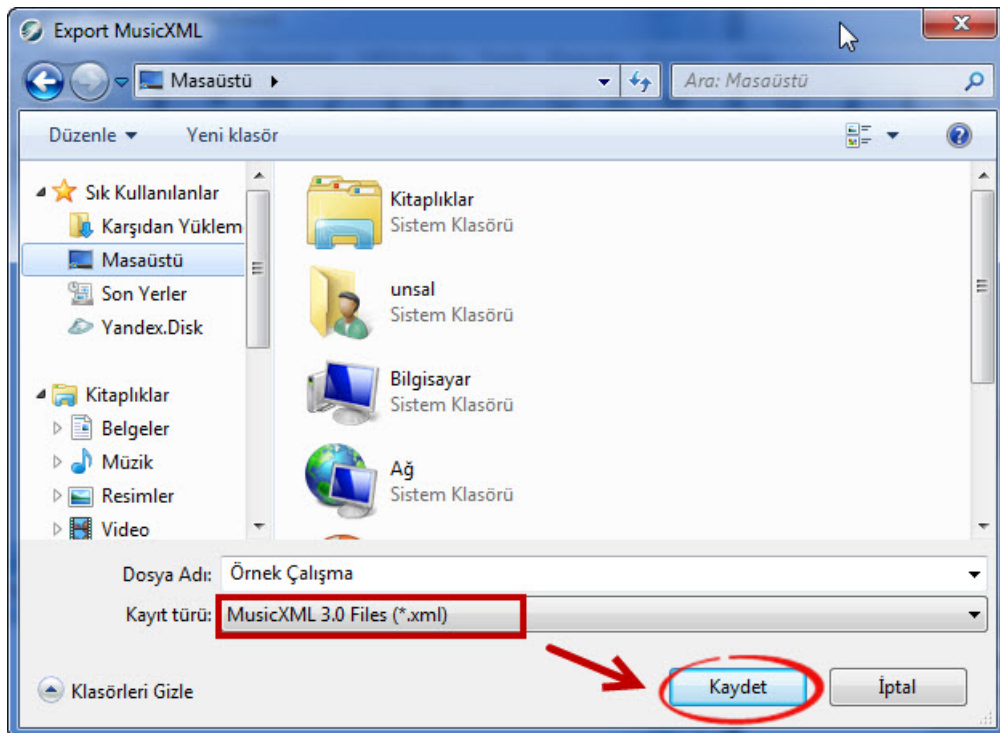

7.3 XML Olarak Kaydetme

Çalışmanızı *xml* olarak kaydetmek için *ana menü çubuğu*'ndan *File - Export - MusicXML...* yolunu kullanıyoruz.

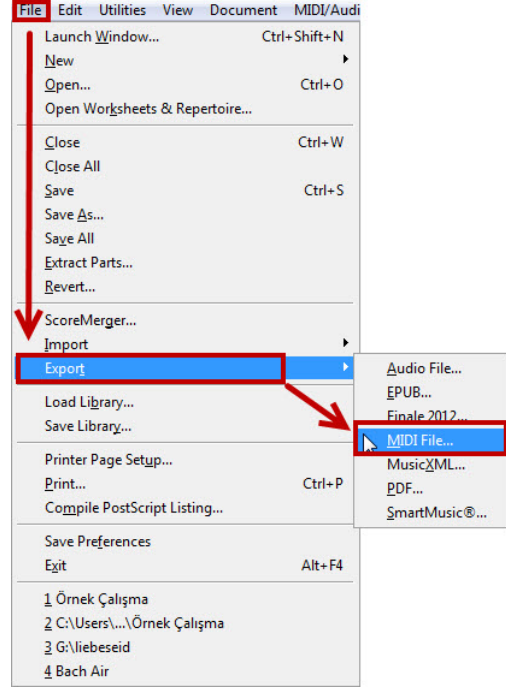

MusicXML... sekmesine tıkladığınızda ekranda çalışmanızı *MusicXML* olarak nereye kaydedeceğinizi soran *Export MusicXML* penceresi açılır. Buradan *MusicXML* formatını seçip *Kaydet* butonuna tıklayarak işlemi tamamlıyoruz.

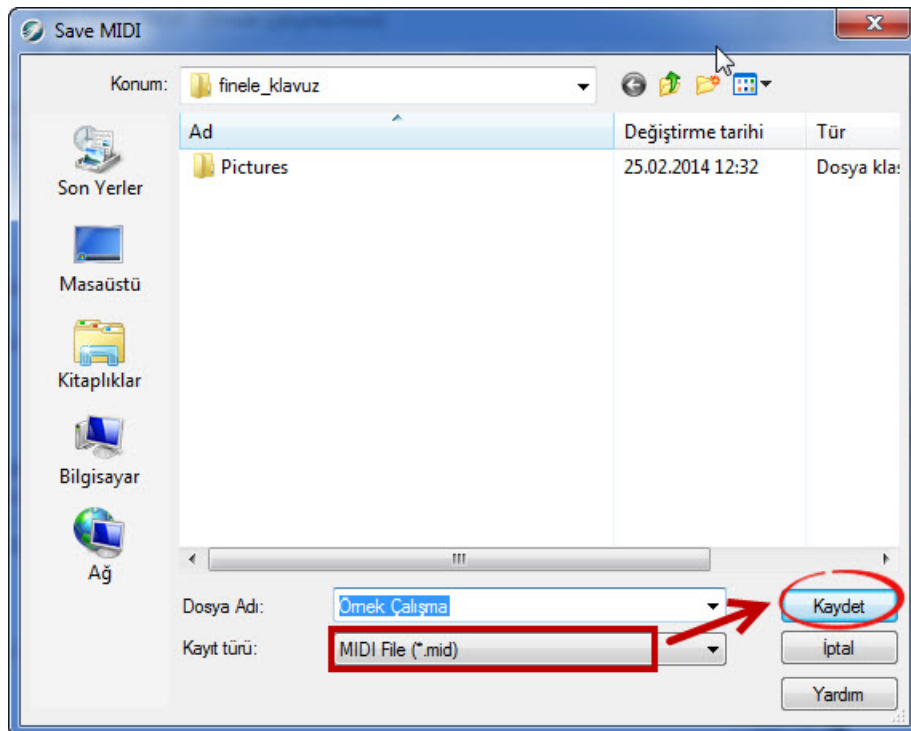

7.4 MIDI Olarak Kaydetme

Çalışmanızı *Midi* olarak kaydetmek için *ana menü çubuğu*'ndan *File - Export - MIDI File...* yolunu kullanıyoruz.

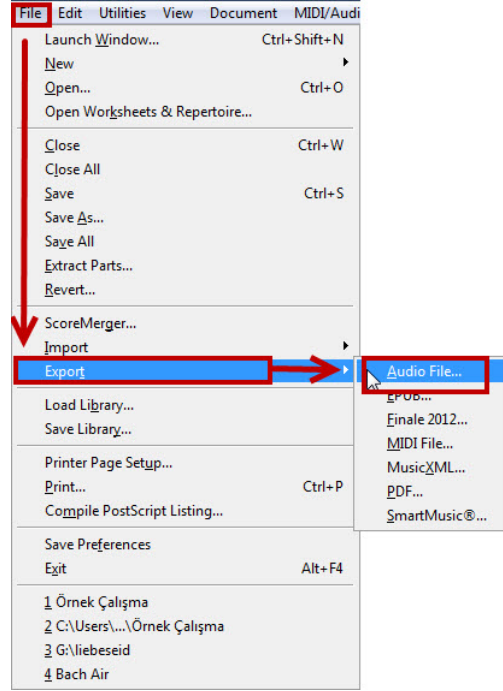

MIDI File... sekmesine tıkladığınızda ekranda çalışmanızı *Midi* olarak nereye kaydedeceğinizi soran *Save MIDI* penceresi açılır. Buradan *MIDI File* formatını seçip *Kaydet* butonuna tıklayarak işlemi tamamlıyoruz.

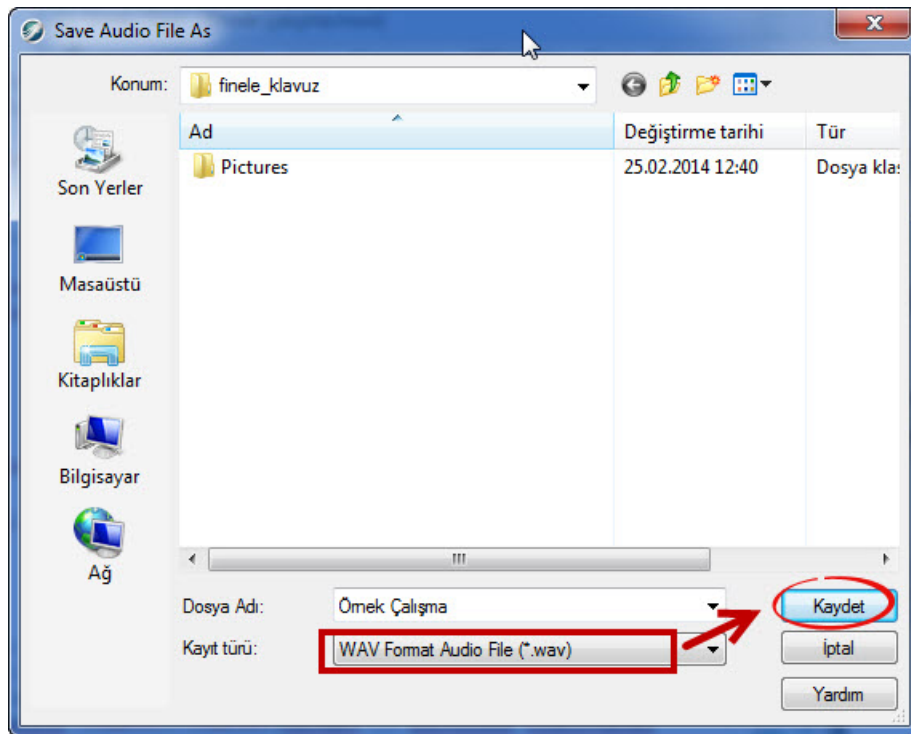

7.5 WAV Olarak Kaydetme

Çalışmanızı **WAV** olarak kaydetmek için *ana menü çubuğu*'ndan **File - Export - Audio File...** yolunu kullanıyoruz.

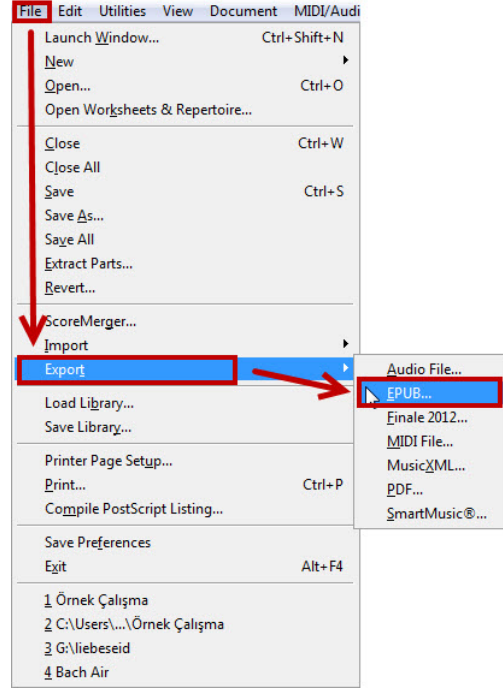
Audio File... sekmesine tıkladığınızda ekranda çalışmanızı **WAV** olarak nereye kaydedeceğinizi soran **Save Audio File As** penceresi açılır. Buradan **Wav Format Audio File** formatını seçip **Kaydet** butonuna tıklayarak işlemi tamamlıyoruz.

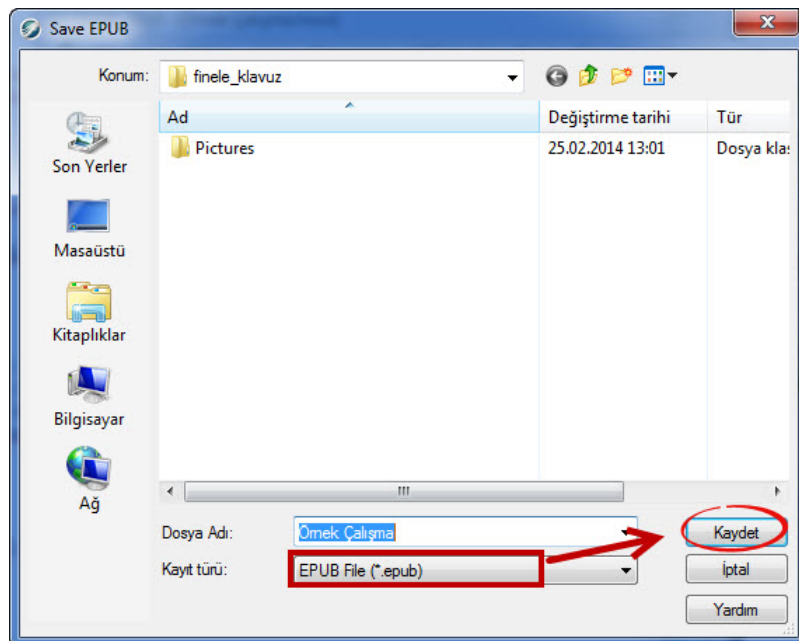
7.6 EPUB Olarak Kaydetme

EPUB formatı son yıllarda tablet ve akıllı telefonların yaygınlaşması ile birlikte geliştirilen dosya formatıdır. Çalışmanızı bu formatta kaydettiğinizde tablet ve akıllı telefonlarla da görüntüleyebilirsiniz.

Çalışmanızı **EPUB** olarak kaydetmek için **ana menü çubuğu**'ndan **File - Export - EPUB...** yolunu kullanıyoruz.

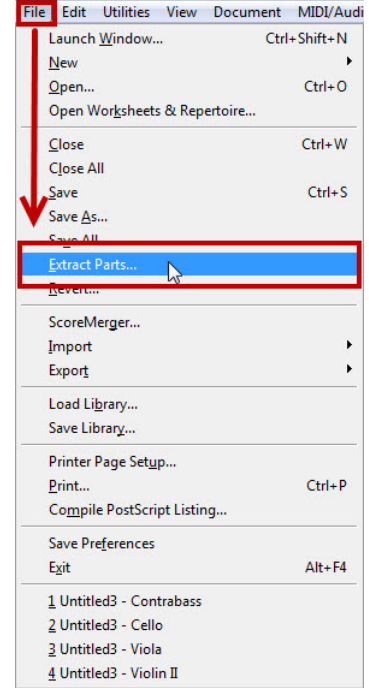
EPUB... sekmesine tıkladığınızda ekranda çalışmanızı **Epub** olarak nereye kaydedeceğinizi soran **Save EPUB** penceresi açılır. Buradan **EPUB File** formatını seçip **Kaydet** butonuna tıklayarak işlemi tamamlıyoruz.

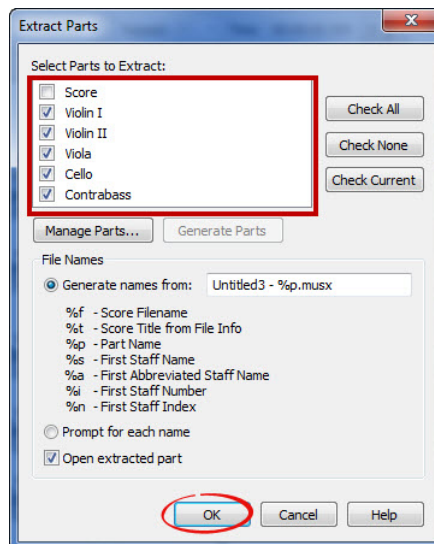
7.7 Partileri Ayırma

Quartet, Trio, Duo ve senfonik çalışmalar gibi birden fazla parti yazdığınız çalışmalarda herbir partiyi yeniden yazmak yerine *finale* yazılımının en büyük kolaylıklarından biri olan partileri ayırma işlemini birkaç adımda yapabilirsiniz.

Çalışmanızın partiyonlarını ayırmak için *ana menü çubuğu*'ndan *Extract Parts...* yolunu kullanıyoruz.

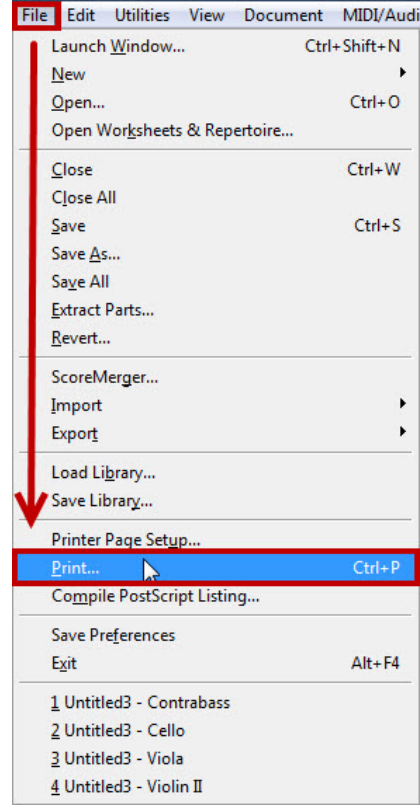

Extract Parts... sekmesine tıkladığınızda ekranda çalışmanızı partilere ayıracağınız *Extract Parts* penceresi açılır. Buradan ayırmak istediğiniz partilerin yanındaki kutucuğu işaretleyip **OK** butonuna tıklayarak işlemi tamamlıyoruz. Bu sayede partitürde birarada yazdığınız partileri tek tek ayırma imkanınız olacaktır. Bu partileri istediğiniz formata dönüştürebilir ya da yazdırabilirsiniz.

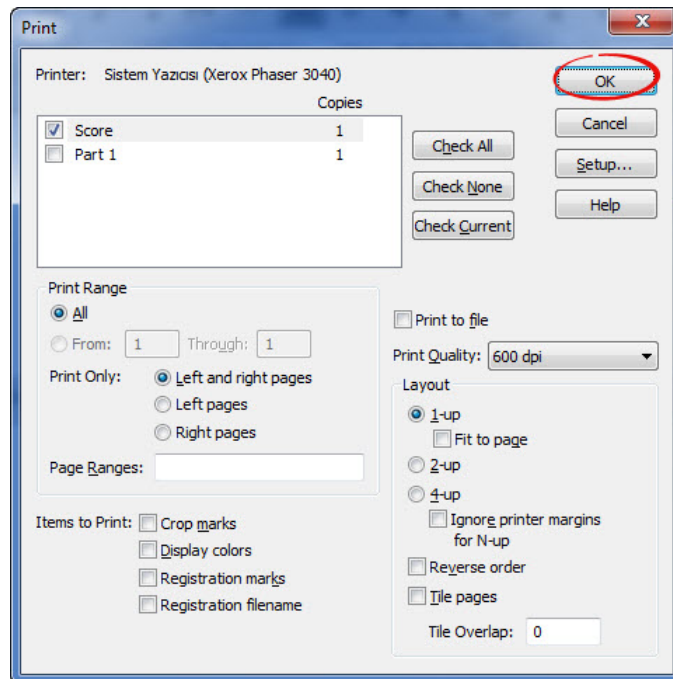

7.8 Yazıcıdan Çıktı Alma

Çalışmanızın yazıcıdan çıktısını almak için *ana menü çubuğu*'ndan **File - Print...** yolunu veya **Ctrl + P** klavye kısayolunu kullanabilirsiniz.

Her iki yolu kullandığınızda da ekranda aşağıdaki resimde gösterdiğimiz yazıcı ayarlarınızı yapabileceğiniz **Print** penceresi açılır. Bu pencerede **OK** butonuna tıkladığınızda bilgisayarınıza bağlı olan yazıcıdan çıktınızı alabilirsiniz.

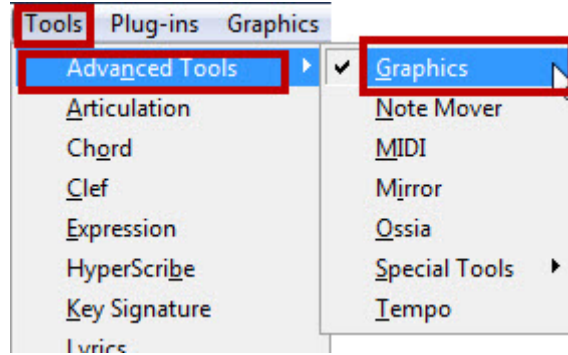
Graphics

8 — Nasıl Yaparım? IV

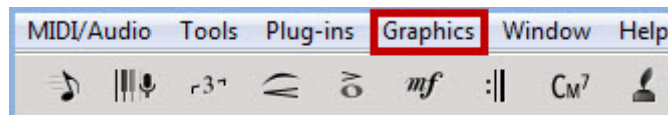
8.1 Resim Dosyası Olarak Kaydetme

Finale nota yazım programı ile isterseniz sayfanın tamamını ya da bir seçeceğiniz bir bölümünü resim dosyası olarak dışarıya aktarabilirsiniz.

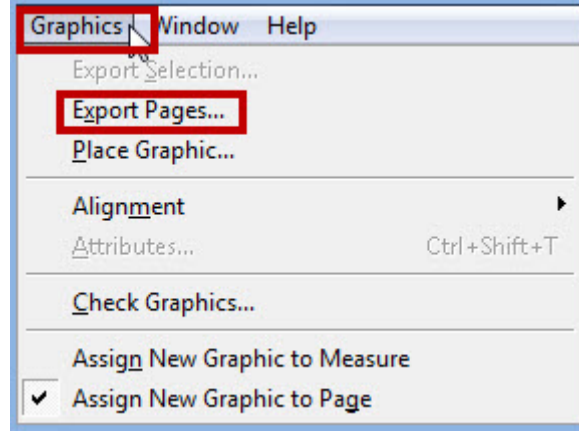
Resim dosyası olarak kaydetmek için kullanacağımız yol *ana menü çubuğu*'ndan *Tool - Advanced Tools - Graphics* yoludur.

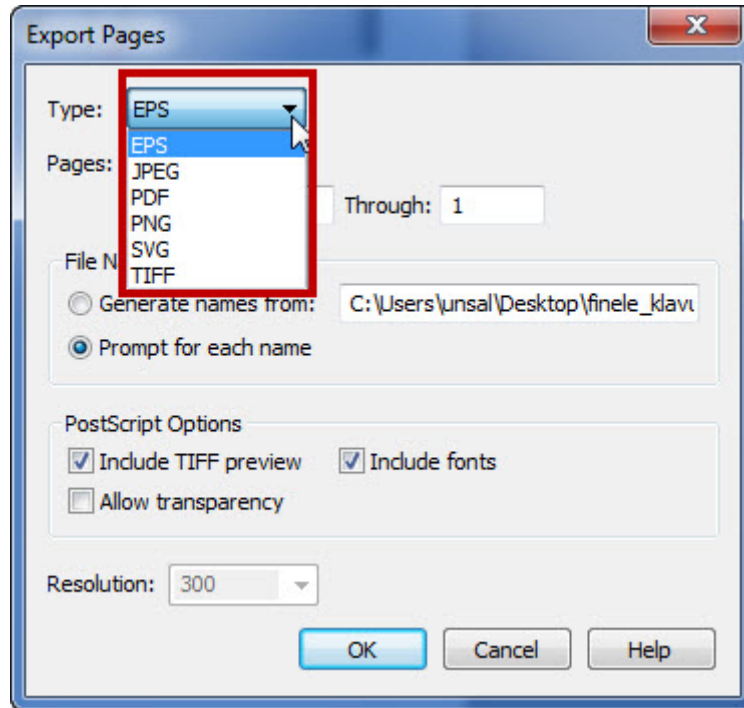
Graphics sekmesine tıkladığımızda *ana menü çubuğu*'nda *Graphics* adıyla yeni bir sekme açılır.

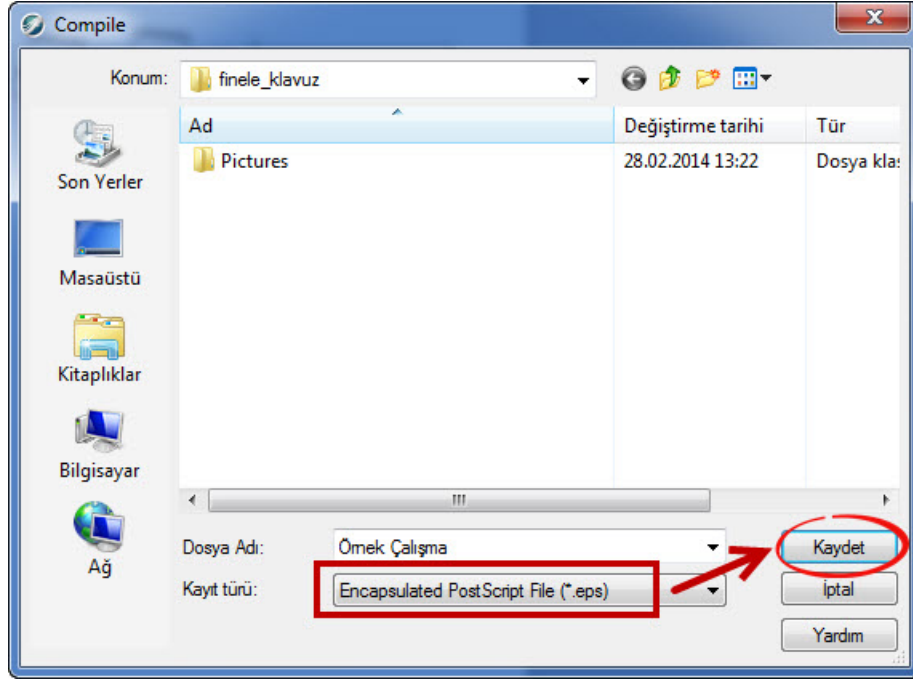
Eğer sayfanın tamamını resim dosyası olarak dışarıya aktaracaksanız. **Graphics** sekmesi altından **Export Pages...** sekmesini seçmeniz gerekir.

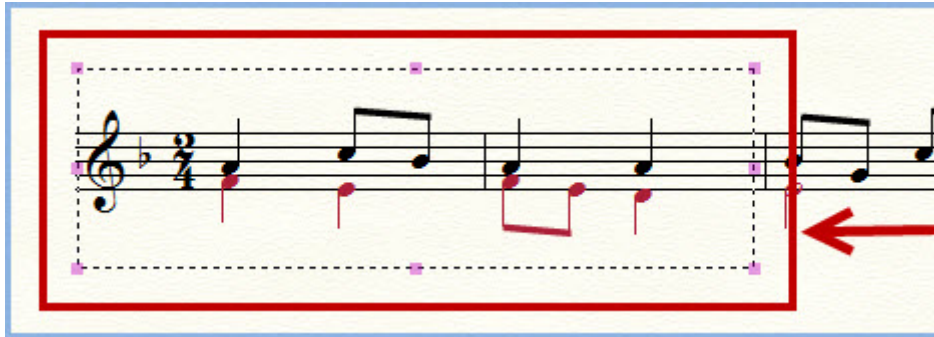
Export Pages... sekmesini tıkladığınızda ise ekranda resim formatını belirleyeceğiniz **Export Pages** penceresi açılır. Bu pencerede **Type** alt sekmesi altında; eps, jpeg, pdf, png, svg ve tiff formatlarından birini seçebilirsiniz.

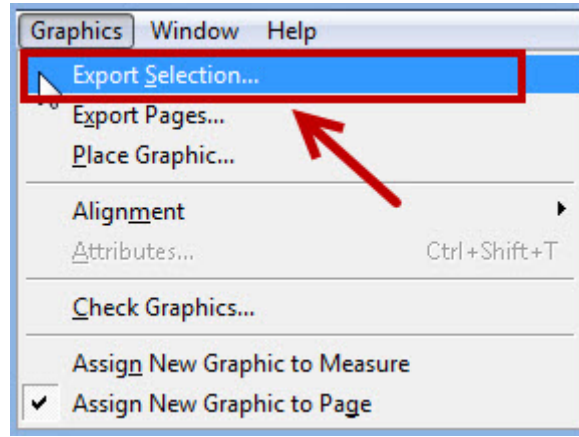
Seçiminizi yaptıktan sonra **OK** butonunu tıkladığınızda ekranda seçiminizi resim dosyası olarak nereye kaydedeceğinizi soran **Compile** penceresi açılır. Bu pencereden dosyanızı nereye kaydedeceğinizi belirleyip **Kaydet** butonuna tıklayarak işlemi tamamlıyoruz.

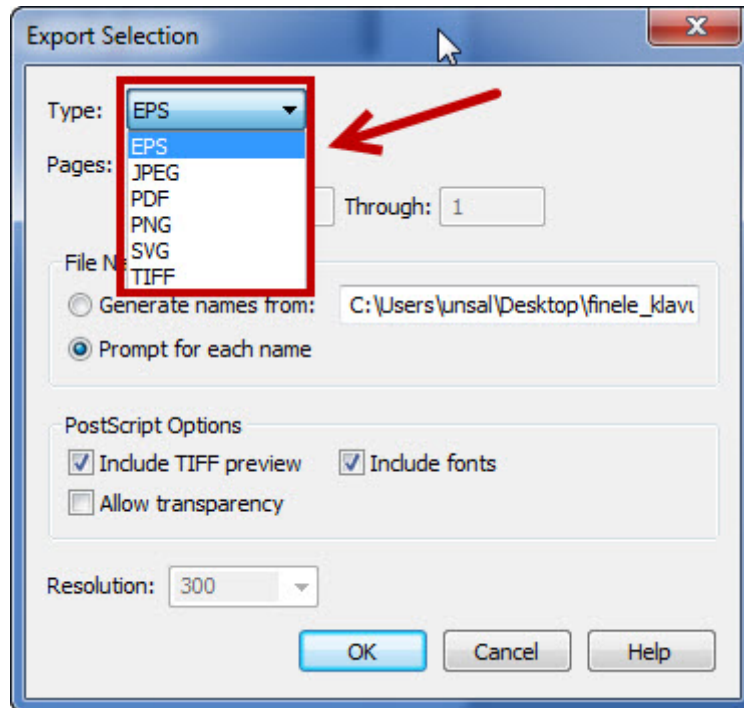
Çalışma sayfamızın herhangi bir bölümünü resim dosyası olarak kaydetmek istiyorsak önce **ana menü çubuğu**'ndan **Tool - Advanced Tools - Graphics** yolunu kullanarak fareyi seçim için aktif hale getiriyoruz. Sonra seçmek istediğimiz bölümü fare ile çift tıklayıp parmağımızı kaldırmadan sürükleyip seçiyoruz. Fareyi bıraktığımızda seçtiğimiz bölgenin etrafında seçim çerçevesi açılır. Bu çerçevedeki kutucuklardan fare ile sağa-sola-aşağı-yukarı sürükleyerek seçiminizi istediğiniz ölçüde ayarlayabilirsiniz.

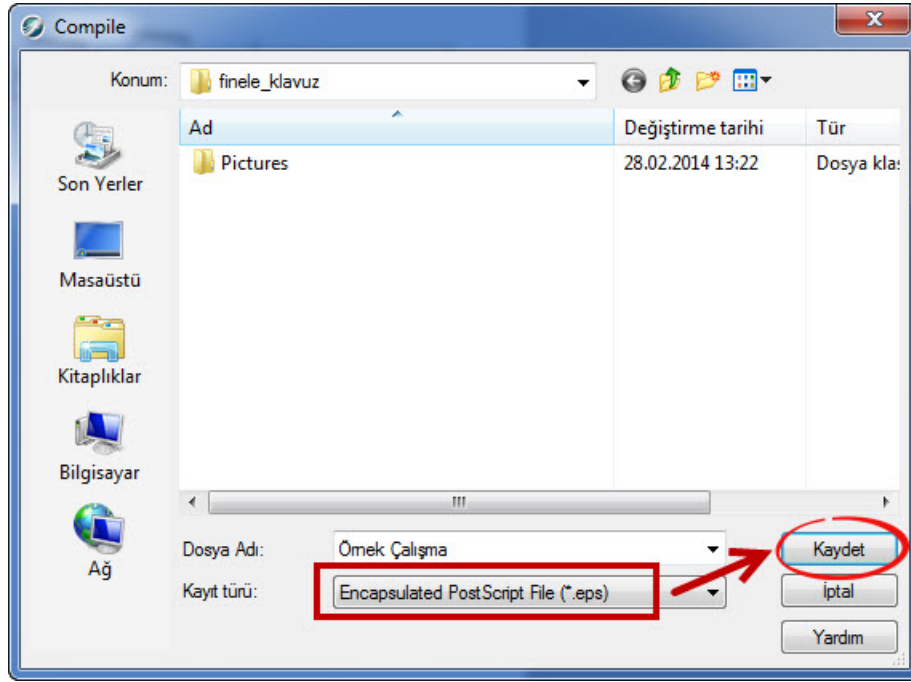
bütün ayarlarınızı yaptıktan sonra resim dosyası olarak aktarmak için; **ana menü çubuğu**'ndaki **Graphics** sekmesi altından **Export Selection** alt sekmesini seçiyoruz.

Export Selection alt sekmesini tıkladığınızda ise resim formatını belirleyeceğiniz *Export Selection* penceresi açılır.

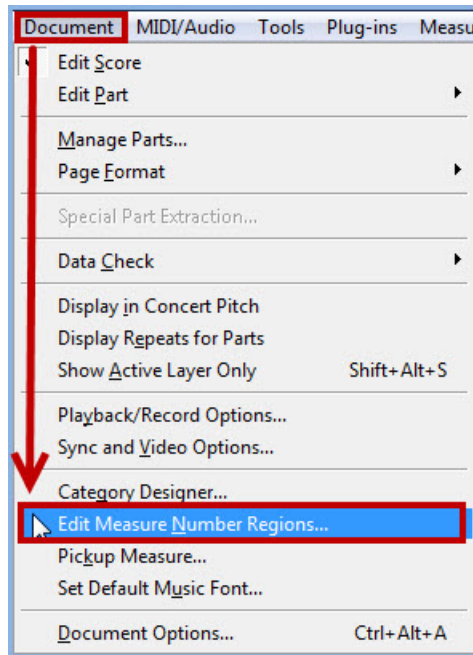

Seçiminizi yaptıktan sonra **OK** butonunu tıkladığınızda ekranda seçiminizi resim dosyası olarak nereye kaydedeceğinizi soran **Compile** penceresi açılır. Bu pencereden dosyanızı nereye kaydedeceğinizi belirleyip **Kaydet** butonuna tıklayarak işlemi tamamlıyoruz.

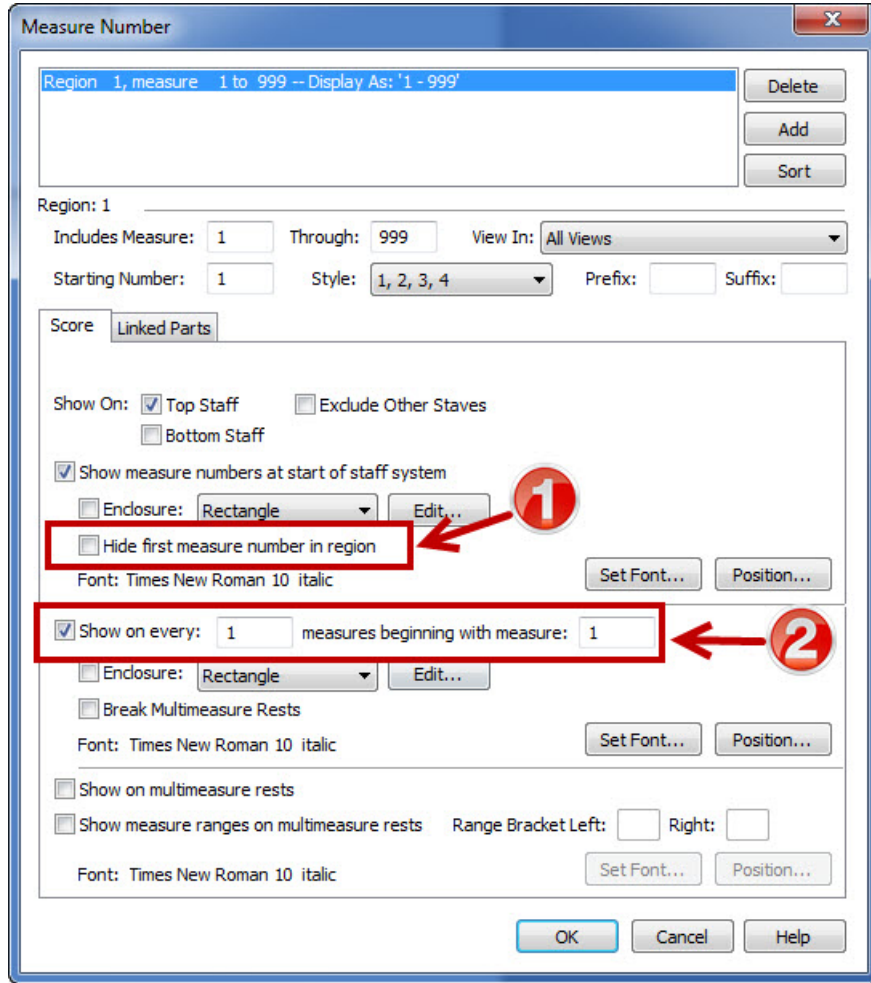
8.2 Ölçü Numaralarını Özelleştirme

Çalışmamızda istersek her bir ölçü üzerinde ölçü numarası açabilir ya da istediğimiz sayıda atlayarak ölçü numarası verebilir veya ölçü numaralarını tamamen kaldırabiliriz. Bunun için *ana menü çubuğu*'ndaki **Document** sekmesi altından alt sekmesini seçiyoruz.

Edit Measure Number Regions... sekmesine tıkladığınızda ekranda aşağıdaki resimde

gösterdiğimiz *Measure Numbers* penceresi açılır.

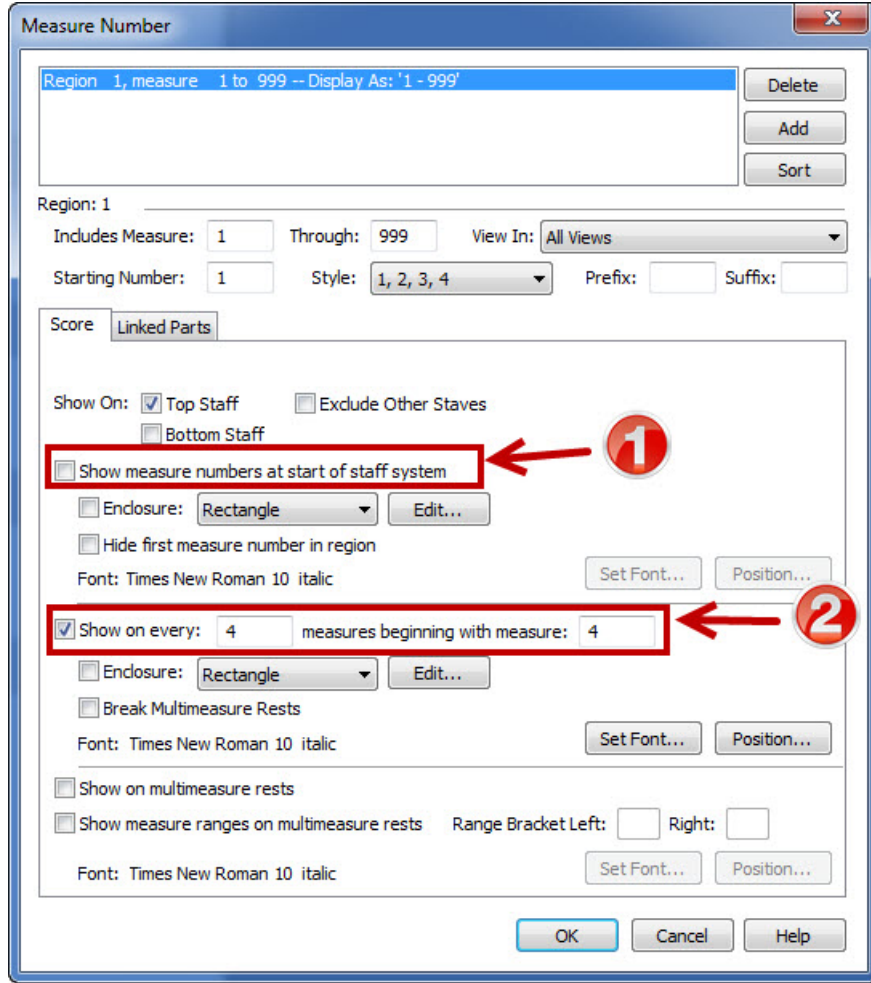

İlk ölçü de dahil olmak üzere her ölçüyü numaralandırmak için 1. adım *Hide first measure number in region* kutucuğundaki seçim işaretini kaldırmak olacaktır. Bu kutucuk işaretlendiğinde ilk ölçüde ölçü numarası görünmez. 2. adım yanında *Show on every:* yazan kutucuğu fare ile tıklıyarak seçmek ve sağ tarafındaki kutucuklara 1 rakamını girmek olacaktır. Bu ayarları yapıp *OK* butonuna tıkladığınızda işlem tamamlanır ve her ölçüye bir numara açılır.

Eğer ölçü atlayarak numaralandırmak istiyorsak *Measure Numbers* penceresinde 1. adım olarak *Show measure numbers at start of staff system* kutucuğundaki seçim

işaretini kaldırmamız gerekiyor. Seçim işaretini kaldırdığınızda her dizeğin ilk ölçüsündeki ölçü numarasını kaldırmış olacaksınız. 2. adımda ise **Show on every:** sekmesinin sağındaki kutucuğa dizek sayısını, **measures beginning with measure:** sekmesinin sağındaki kutucuğa da başlangıçtan itibaren kaç ölçüde bir numara vereceğimizi yazıyoruz.

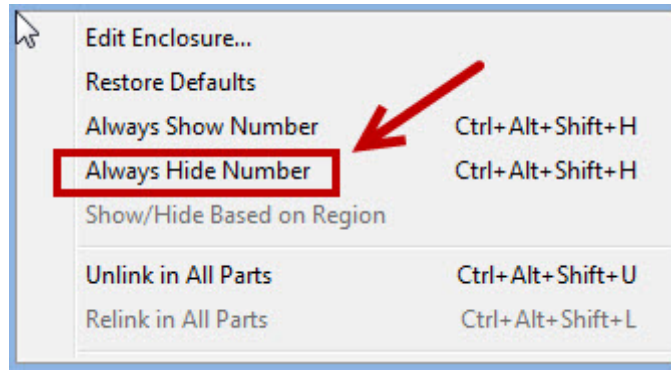

Bu ayarları yapıp **OK** butonuna tıkladığınızda işlem tamamlanır ve her dört ölçüde bir ölçü numarası görünür.

Ölçü numaralarını *Selection Tool* veya *Measure Tool* aracına tıklayıp farenin sol tuşuna basılı tutarak istediğimiz yere taşıyabiliriz.

Ölçü numaralarını çalışma sayfanızda görünmesini fakat çıktı aldığımızda ya da pdf formatına dönüştürdüğünüzde görünmesini istemiyorsanız *Selection Tool* veya *Measure Tool* aracına tıkladıktan sonra ölçü numaralarının üzerinde açılan kutucuğa fare ile sağ tıklıyoruz ve açılan menü sekmesinden *Always Hide Number* seçeneğini tıklıyoruz. Böylece ölçü numarası çalışma sayfanızda silik bir şekilde görünecek fakat çıktı aldığımızda yada herhangi bir resim formatında dışarı aktardığımızda görünmeyecektir.

Aynı işlemi *Selection Tool* veya *Measure Tool* aracına tıkladıktan sonra farenin sol tuşu ile kutucuğu tek tıklıyarak seçip klavyeden *Delete* tuşuna basarak da yapabilirsiniz.

finale

Index

A

Add Measure (Ölçü Ekleme)	82
Akor Yazma	95
Ana Araç Çubuğu	43
Anahtar Değişirme	70
Araya Ölçü Ekleme	84
Articulation Tool	58
Artikülasyon İşaretleri Ekleme	79

B

Başlık Değişirme	67
Başlık OLUŞTURMA	26
Bağ İşareti Ekleme	90
Birleşik Notaları Ayırma	89

C

Chord Tool	60
Clef Tool	48

D

D.C. al Coda	78
D.C. al Fine	78
D.S. al Coda	78
D.S. al Fine	78

Değişirici İşaretler	35
Default Document	10
Dizek Ekleme	96
Dizekleri Parantezle Birleştirme	97
Dizekteki Ölçü Sayısını Düzenleme	87
Dolap Ekleme	79
Donanım parametreleri	26
Dot (Nokta)	34
Double Whole Note	34
Down a Half Step	35

E

Eksik Ölçü Başlama	29
Enstrüman İsmi Değişirme	68
Enstrüman Seçimi	24
eps	110
EPUB Olarak Kaydetme	105
Exercise Wizard	13
Expression Tool	58

F

Fine	78
----------------	----

G

Gürlük Terimleri	72
Go To Measure	78
Grace (Çarpma) notası	80

Grace Note	36
Grubetto	80

H

HyperScribe Tool	54
------------------------	----

I

Import Musicxml	18
-----------------------	----

J

jpeg	110
------------	-----

K

Key Signature Tool	46
Koda işareti	78

L

Launch Window	7, 21
Learning Center	19
Lyrics Tool	62

M

Measure (Ölçü) Sayısı Belirleme	29
Measure Line (Ölçü Çizgisi) Değişiklik- leri	76
Measure Tool	49
Metronom Belirleme	28
MIDI Olarak Kaydetme	103
Mordan	80
Mouse (Fare) İle Sus Yazımı	39
Mouse (Fare) ile nota silme	33
Mouse (Fare) ile nota yazımı	33

N

Nefes işareti	80
Notaları Sağa-Sola Kaydırma	81

O

Open	17
------------	----

P

Page Layout Tool	64
Parmak numaraları	80
Partileri Ayırma	106
pdf	110
PDF Olarak Kaydetme	101
Pedal	80
png	110
Potrtedeki Ölçü Sayısını Düzenleme ..	31
Puandorg	80

R

Repeat Tool	59
Repitch	34
Resim Dosyası Olarak Kaydetme ...	109
Resize Tool	64

S

Sayfanın Boyutu Belirleme	23
Sayfayı Kaydetme	30
Scanning	12
Selection Tool	43
Senyö işareti	78
Setup Wizard	8
Simple Entry Rest Palette	40
Simple Entry Tool	52
Smart Shape Tool	57
Speedy Entry Tool	52
Staccato	80
Staf Tool	43
svg	110

T

Tek Dizekte İki Ses yazma	93
Tekrar İşareti Ekleme	78
Templates	10

Tempo Değişikliği	73
Text Tool	63
Tie	35
tiff	110
Time Signature Tool	47
To Coda	78
Ton Belirleme	28
Ton Değiştirme	71
Trill	80
Triole (Üçleme) Yapma	91
Tuplet	35
Tuplet Tool	55

U

Up a Half Step	35
Usul Rakamı Belirleme	27
Usul Rakamlarını Değiştirme	71

V

Vurgu işaretleri	80
------------------------	----

W

WAV Olarak Kaydetme	104
---------------------------	-----

X

XML Olarak Kaydetme	102
---------------------------	-----

Y

Yay işaretleri	80
Yazıcıdan Çıktı Alma	107
Yazdığımız Notayı Dinleme	99
Yeni Çalışma Sayfası Açma	22